

ДАВАР

БИЛТЕН МАНАСТИРА УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ДОБРУНУ

ЉУБАВ

Кад чујеш да ће последњи бити први, и први последњи (Мат. 19, 30), то разуми да се ово односи на оне који имају добродетел, и оне који имају љубав, мада је љубав по поретку последња међу добродетелима, али је по достојанству прва међу свима, и иза себе оставља све које су се пре ње родиле (Марко Подвижник).

По речима апостола Павла (1. Кор. 13, 13), љубав је највећа добродетел, зато што је она Бог (1. Јов. 4, 16).

Без љубави ништа не користи, ни девичанство, ни пост, ни молитва, ни милостиња, ни зидање цркава. Све ово, без љубави, ни у шта се не рачуна пред Богом...

Ни на небу ни на земљи нема ничег драгоценијег од љубави. Она је глава добродетељи, узрочник свих блага, со добродетељи, крај закона (Јефрем Сирин).

ПРЕДГОВОР

Када читалац узме у руке Овај Билтен манастира Добруна и прочита само наслове текстова, осетиће да се ради о дубинама људског, националног и религиозног – светосавског у свакоме који разуме и говори језиком верујућег човека у српству. У ствари, овај Билтен буди у читаоцу оно највредније што човек има и носи у себи, у својој интими.

Он првенствено води и ојачава веру, ту голубицу коју свако словесно биће има у себи, пушта је да лети, да високо узлети чак до престола Божјег и да му се опет врати као најмилији Божји дар.

Ништа мање није случај ни са оном круном свих врлина – љубављу, која из Бога извире и улива се у свако људско биће, чинећи га сличним Богу. Овај покушај манастирске братије, није само покушај о изливању Божје љубави у сваког од нас,

него и наше изливање исте те љубави према Богу и ближњем. То је оно што је задатак сваког правоверујућег човека.

И још нешто у текстовима који су пред нама се запажа. То је нада, та трећа врлина Божја, коју свети апостол Павле ставља одмах до две напред поменуте. Она је исто тако актуелна и жива. Који је тај човек под овим небом, који нема ову врлину у себи? Има њу свако, али наду у оном правом хришћанском, јеванђелском смислу речи, има само онај који је испуњен Божјом благодаћу и запечаћен печатом дара Духа Светог. Кроз све три поменуте врлине, веру, љубав и наду, читалац ће у себи живо осетити и остале Божје врлине.

Читаоцу текстова овог билтена отварају се хоризонти, који су бригама овог света негде далеко потиснути у духовну дубину људског бића, а код оних који су стално у огњу вере, љубави и наде само ће све више ојачати његову веру и уверење.

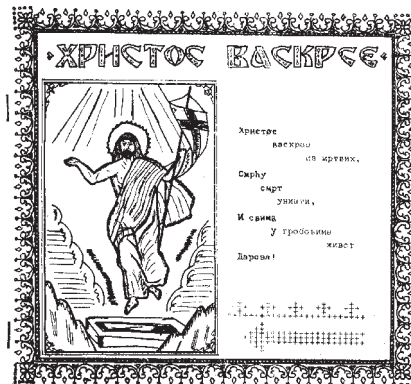
Питања која се третирају у овом листу и пред читаоце износе, ништа неће изгубити од своје вредности, без обзира из ког су временског оквира извађена. Од почетка Православља па све до садашњих дана, када смо сведоци борбе за опстанак јеванђелских истина и вредности, српском народу Билтен је добро дошао, јер на питање: Како опстати? одговара: Само вером у Бога, културним тековинама и светим српским Светосављем, чије вредности имају опште људски и универзални карактер.

Лист носи име ДАБАР, по области где се и сам манастир налази. То је древни назив за овај српски крај, који је и у време добијања самосталности Српске цркве 1219. године, Свети Сава поменуо успостављањем столице данашње Епархије дабробосанске са седиштем у манастиру Светог Николе код Прибоја. Он нас и по свом имену враћа у нашу српску древност, у дане великих српских узлета. Исто тако и у сва она искушења која су српски народ сналазила у његовој прошлости па све до наших дана. Све у свему, ово је покушај вредан пажње и помоћи да што боље узросте, за сада излази бар тромесечно, а касније и чешће.

У Сокоцу,
месеца фебруара 1996. г.

+ МИТРОПОЛИТ
ДАБРО-БОСАНСКИ

ОВАКО ЈЕ БИЛО НЕКАД

ДАБАР бр. 1

Издавач:

Управа српске православне парохије сарајевске.

Излази двомесечно

Уређује редакцијски одбор

Главни и одговорни уредник:
протојереј-протоијер Периша Вранић

Технички уредник:
Јован Гардовић

Администрација:
Зоран Николић.

Штампа штампарија и књиговезница
„Лачевићжж, Сарајево

Редакција:

протојереј ставрофор Слободан Радовић,
протојереј ставрофор Милорад Ајвазовић,
протојереј ставрофор Драго Јанковић,
протојереј Бранислав Ристић,
протојереј Војислав Чаркић,
протојереј Лазар Васиљевић,
протојереј Драгомир Убишковић,
јакон Богдан Станишић,
јакон Рајко Цвјетковић.

ЉУБАВ – ПУТ КА БОГОПОЗНАЊУ

Од Христова доласка Бог је човеку ближи, дражи. Човек је схватио Бога као Оца небеског. Бог је сада у човеку. Човек је из Христових уста чуо да Бог воли човека и свет. „Јер је Бог тако заволео свет, да је и сина свог јединорођенога дао, да ниједан који верује у њега, не погине, него да има живот вечни“ (Јн. 3, 16). Сазнао је свет да је **сам Бог љубав**.

Сазнање о таквом Богу човек је дуго чекао. То је прави Бог који је **апсолутно морално** биће; то је прави Бог који воли човека. Замишљајући Бога тако како Га је открио Господ Исус Христос, човек не престано настоји да му се приближи, да постане већи, да се радује у Њему. Он настоји да одреди свој положај у свету према Богу и осталим људима идући путевима које нам је дао Христос.

Имамо, дакле, у Христу образ непоколебљиве и делотворне љубави. Не бојимо се да није остварљива. Самим тим човеку је стављено у задатак да љуби Бога и ближње. Онда нова Христова заповест: „Љуби Господа Бога свога свим срцем својим и свом душом својом и свом мишљу својом“ и „Љуби ближњег свога као самога себе“, долази као израз Божјег старања о човеку. Тиме је човеку дат пут богопознавања и приближавања Богу. Треба завољети Бога кроз човека, човека кроз и помоћу Бога. Немогуће је вољети једнога а мрзити другога, јер: „Ако ко рече: Ја љубим Бога, а мрзи на брата свога, лажа је; јер који не љуби брата свога кога је видео, не може љубити Бога кога није видео“ (I Јн. 4, 20).

Таква љубав која у себи синтезира љубав према Богу и човеку, без икаквих кристољубивих циљева, јесте стварност у којој се истовремено налази садашњост, прошлост и будућност; стварност у којој човек сазнаје себе као изданка из стабла божанске љубави, која је закон и пуноћа света, јер је љубав изливена у „срца наша Духом Светим који нам једат“ (Рим. 5, 5).

Свети Јован Богослов, знавши сву њену моћ која излази из божанског извора и схвативши њен значај међу осталим хришћанским врлинама, најрадије је говорио о њој. Она га је чинила нежним, али ватреним заступником Христовим, због чега је Христос и назвао „Воаниргес“. Мудри старац нам говори да је „Бог љубав“ (Ср. I Јн. 4, 16). Тиме нам је казао да

она има свој вечни извор у Богу, да је она иманентна, како лицима Свете Троице, тако и свим Његовим створењима. У њој је епицентар. У њој лежи оно што је најнормалније; у њој лежи закон егзистенције, а не у „борби свих против свих“.

Намеће се човеку питање: Како љубити? Зар се много пута није уверио да се на једну помисао и тренутно одлучујући акт воље не може љубити. Очигледно је да то није тако једноставно. Треба преиспитати себе, преиспитати своја дела, очистити се да би могао ући у тај свети олтар. Свесни смо те величине и потребе љубави и зато желимо да је стекнемо. „Љубав је **учитељница**, али је треба знати стећи, јер се она тешко стиче, скупо се купује, дугим радом и после дугог времена; јер вољети треба не само случајно и на један тренутак, него увек. Случајно може свако завољети, — тако може и злочинац завољети“ — каже Достојевски.

Свакако ћемо се после овога осетити недостојним и неспособним да уђемо у олтар љубави. Али, пред нама је лик Христа. Пред нама је Христос као углед, Христос као Учитељ, Христос као Помагач. Он воли неизмерно, јер је оваплоћење љубави. Чак и онда кад је распињан, он се моли: „Оче, опрости им; јер не знају шта чине“ (Лк. 23, 34). Наизглед, ово је необично, јер смо ми научили да све меримо правним теразијама. Зато и остајемо само у границама човека, којим подједнако владају божанска и ђавоља сила, јер не дозвољавамо себи пут ко Богочовеку, не тражимо помоћ од Богочовека да превазиђемо човека; а то је потребно, јер, „без мене не можете чинити ништа“ (Јн. 15, 5).

Погрешно би било схватити да треба чекати само Божју интервенцију, јер би тада човек био само слепи аутомат, а не биће које мисли, закључује и опредељује се. Ако је љубав „дефиниција и стил Бога“ — као што ју је дефинисао један наш теолог, свакако је она онда у нама нешто најбитније. Баш зато што је најбитније, ту је најјаче усмерена ђавоља тежња њеног извитоперавања; ђавоља тежња да од љубави створи нејасну идеју, да је отрује својим семеном зла. Зато човек постаје борилиште на ком ратује метафизика зла са добрим. Његово опредељење игра велику улогу, уколико је пропраћено тражењем помоћи од Бога. И тада човек сазнаје величину Божје љубави. Сазнаје Бога као синоним свемоћи и синоним љу-

бави. У том сазнању Бога као љубави, човек се осећа већим, значајнијим, сигурнијим.

Љубав је дакле **онтолошки** повезана са сазнањем Бога и уопште са сазнањем: „Ко љуби брата свога, у светлости живи, и саблазни нема у њему. А који мрзи на брата свога, у тами је и у тами ходи, и не зна куда иде, јер му је тама заслепила очи“ (I Јн. 2, 10 и 11).

Свестан је човек своје вредности без љубави као без своје најбитније карактеристике. Свестан је, али то можда увек не признаје себи. Кад би признао, онда би вероватно могао да каже заједно са апостолом Павлом: „Ако језике човечије и анђелске говорим, а љубави немам, онда сам као звоно које звони или прапорац који звечи“ (I Кор. 13, 1). Зато апостол Павле и назива љубав „пуноћом савршенства“ (Кол. 3, 14), зато свети Јован Златоуст пише да се у заповести о љубави скраћено и укратко садржи сав збир заповести, пошто је почетак и крај врлине **љубав**.

Сазнавши Бога кроз љубав, човек престаје да буде сам себи загонетно биће; свет је за њега лепа творевина Бога. Смишао живота му је јасан, јер га већ тада доживљава као натприродну реалност божанске пуноће и мисаоне и емоционалне близине Бога. Сазнаје да у свет није бачен неком слепом игром случаја, него га је створио Бог да изврши задатак уподобљавања Богу, користећи се средствима која му је Он сам дао. Не мучи се човек више између песимизма и оптимизма, јер је песимизам абнормалност, сатанска антитеза оптимизму у Богу.

Хришћанска љубав, дакле, човеку открива: Бога, човека, свет, време и простор. Она је за хришћанина светло сазнање; вода којом гаси жеђ за **вечношћу**, јер та вода силно извире из вечности и истовремено се улива у вечност, остављајући у човеку слику **божанске лепоте** и мамац за несене жудње за Његовом близином „док сви не дођемо до јединства у вери и у познању Сина Божјег, до човека зрела, до мере доба за пунину Христову, да не будемо више деца, коју љубља и заноси сваки ветар науке преваром људском, лукавством, ради завођења у заблуду“ (Еф. 4, 13 и 14).

М. А.

ИСУС ХРИСТОС И ЈОВАН КРСТИТЕЉ

Рано је Јован оставио био родитељску кућу и дошао у пустињу, да ту, далеко од светске вреве, у миру и тишини, у молитви и посту, сачека моменат када ће га Бог позвати да се покаже Израилу и отпочне службу за коју је одређен био: да иде пред Господом и да му спреми путеве (Лк 1:76). У петнаестој години владања цара Тиберија дошао је глас Божји Јовану и он „прође сву околину Јорданску и проповедаше крштење покајања за опроштење греха“ (Лк. 3, 3). „Покајте се, јер се приближило царство небеско!“ – викао је пустиник, а народ је у масама излазио к њему, да види и чује новог пророка Божјег, који је јављао радосну вест, да се приближило много очекивано царство Божје.

Глас о појави и проповеди новог пророка на доњему Јордану, доспео је и у далеку Галилеју. Исусу Назарећанину било је јасно, да је појавом његова Претече дошао час његова јавнога рада. Да би учинио све што је *й*раво, т.ј. све што је Бог наредио и одредио, пошао је и он из Назарета на Јордан, к Јовану, да га овај крсти, па да онда, после небеске потврде, отпочне своју месијанску службу.

На доњему Јордану срили су се једнога дана Исус и Јован, Месија и његов Претеча. Као рођаци (Лк. 1, 36), може бити да су се они и пре овога сретања видели и познавали. Ако, пак, нису, онда је Јован из разговора с Исусом могао дознати кога има пред собом, и на жељу Исусову да га Јован крсти, одговорио је: „Ти треба мене да крстиш, а ти ли долазиш к мени?“ (Мат. 3, 14). Кад му је Исус на то рекао: „Пусти сад! Јер тако треба да учинимо све што је право“ (Мат. 3, 15), - пристао је и крстио је Исуса. ОDMAH после крштења Исусова, силазак Духа Божјег на Исуса и глас с неба посведочио је Јовану, да је Исус обемани Месија и Син Божји. (Јов. 1, 33).

И тако је Јован с потпуном сигурношћу могао показивати прстом на Исуса и говорити: „Ово је онај за кога ја рекох: За мном иде човек који ме претече, јер пре мене беше“ (Јов. 1, 30). С потпуном сигурношћу могао је сведочити за „светлост“, да бисви веровали кроз њега. (Јов. 1, 7). И он је заиста и засведочио даје Исус Син Божји (Јов. 1, 34), да је „јагње Божје које уништава грех света“ (Јов. 1, 29; 36).

*Српско Сарајево
црква у Блажују*

Самога себе држао је Јован увек само за претечу и гласника Месијина, а никако за самога Месију. И кад су врло многи размишљали о њему: да није може бити он Месија, одговорио им је Јован: „Ја вас кршћавам водом; али иде јачи од мене, коме нисам достојан одрешити ремена на обући његовој: тај ће вас крстити Духом светим и огњем“ (Лк. 3, 15-16). Свештеницима и левитима које је јудејска власт из Јерусалима послала била к Јовану да га питају ко је он, рекао је Јован отворено и јасно: „Ја нисам Месија“ (Јов. 1, 20), „ја кршћавам водом; међу вама стоји онај кога ви не знате, који за мном иде, коме ја нисам досто-

јан одрешити ремена на обући његовој“ (Јов. 1, 26-27).

После крштења Исусова нису Месија и његов Претеча остали један поред другог, да заједнички, раме уз раме позивају народ на кајање и нови живот, него су се опет растали и сваки од њих пошао је и ишао својим путем. Но и даље је Јован био и остао исти према Исусу. Када су једно време, док Јован још не беше бачен у тамницу, и Исус и Јован кршћавали – иако сам Исус није кршћаво, него само ученици његови (Јов. 4, 2), – и сав народ Исусу почео долазити на крштење, дођоше ученици Јованови Јовану и стадоше се жалити на Исуса. Али Јован им и без трунка зависти одговара: „Не може нико ништа примити, ако му није дано с неба. Ви сте сами моји сведоци да сам рекао: Ја нисам Месија, него сам послан пред њим. Ко има младу, тај је младожења; а пријатељ младожењин, који стоји и слуша га, радује се од срца гласу младожењину. Ова моја радост сад је највећа. Он треба да расте, а ја да се умањујем“ (Јов. 3, 22-30).

Као што се Јован држао према Исусу као Месији и Сину Божјем, тако је, с друге стране, и Исус у Јовану гледао посланика Божјег и свога претечу. Јеврејске власти могле су се двоумити да ли је Јованово крштење с неба или од људи (Мат. 21, 25-27), али за Исуса је било јасно да је Јована сам Бог послао да крсти водом, и зато се и подвргао његовом крштењу, иако се није осећао грешним, као остали људи.

Исус је разумео и схватио аскетски живот Јованов и осуђивао је оне који су аскетски живот Јованов приписивали демону. (Мат. 11, 18). Па и онда кад је Јован, чамећи у тамници, послао к Исусу своја два ученика с питањем: „Јеси ли ти онај који треба да дође или другога да чекамо?“ – није Исус посумњао у веру Јованову и

није га укорио за ово питање, него је његовим посланицима сасвим мирно рекао: „Идите и кажите Јовану што чујете и видите: слепи прогледају, хромиходе, губави се чисте, глухи чују, мртви устају, сиромашнима се проповеда еванђеље. И благо ономе који се не саблазни о мене!“ (Мат. 11, 2-6). Из дела Исусових треба Јован да се увери, да је Исус заиста обећани Месија и да не треба другога чекати. Исус чини све оно што су пророци, а нарочито пророк Исаија, прорекли да ће Месија чинити, па је јасно да је он Месија. Баш кад се могло учинити да се у души Јовановој родила сумња и да се он поколебао у својој вери у Исуса као Месију, изговорио је Исус пред народом похвалне речи о Јовану. Није Јован, рекао да је Исус, трска коју љуља ветар, него је човек чврста карактера. Он је већи од пророка и међу рођенима од жена није се јавио већи од њега! Он је Илија који треба да дође. (Мат. 11, 7-14).

Иако, дакле, Исус и Јован нису радили и борили се за царство Божје раме уз раме, њихов рад је био у тесној вези и не може се *говорићи о њихову раду као о два засебна месијанска покреташа*. Јован је у својој проповеди истицао, да он кршћава само водом и да за њим иде Јачи који ће крстити Духом Светим и огњем, а Исус је у Јовану гледао свога гласника и претечу, који је имао да му спреми пут...

Кад је реч о Исусу Христу и Јовану Крститељу, поред реченога о њима ваља споменути и истаћи и разлике које су постојале између ове две велике личности, а које спомињу еванђеља. Исус и Јован разликовали су се не само по служби својој: Исус је био Месија, а Јован његов Претеча, него је разлика била и у начину живота, па и у садржини њихових проповеди.

Јован је рано оставио родитељску кућу и свет и дошао у пустињу. Исус живи по градовима, са светом. Јован се одрекао света и свих његових лепота, сласти и уживања: ишао је у грубој хаљини од камиље длаке и

имао је кожан појас око бедара својих, а хранио се само оним што му је пружала пустиња: скакавцима и дивљим медом. (Мат. 3, 4. Мар. 1, 6). За Исуса се ово никако не може рећи, Исус није био аскета. Напротив, кад га позову, Исус одлази на гозбе, свадбе, и једе и пије све што му се донесе, тако да су га неки називали чак изелицом и пијаницом. (Мат. 11, 19). У Светом писму се нигде не истиче у какву је одећу ишао Исус, што значи да се Исус облачио као и сви други људи његова времена. То се види и отуда што је издајник Јуда онима који су требали да ухвате Исуса, пољупцем морао да означи Исуса. Иначе би га познали по одећу.

Као што смо рекли, разликовали су се, донекле, Исус и Јован и по садржини својих проповеди. Обојица позивају народ да се покаје, јер се приближило царство Божје (Мат. 3, 2; 4, 17), али, док Јован грми и прети близином страшнога суда Божјег (Мат. 3, 10, 12), из уста Исусових чује се благи звук спасења:

„Ходите к мени сви који сте уморни и натоварени, и ја ћу вас одморити. Узмите јарам мој на себе и учите се од мене, јер сам кротак и смиран у срцу, и наћи ћете одмор душама својим. Јер је јарам мој благ, и бреме је моје лако“. (Мат. 11, 28-30)

ПОМИРИТЕЉ

Један је пустињак дошао за неко време да живи у усамљеној ћелији неколицине духовника - у Скит; па како не имађаше где да се смести, дође једном старцу и замоли га да га прими у своју празну ћелију, док себи не нађе другу. Овоме госту почну долазити на разговор други духовници, а то се старцу није допадало, те он почне да госта кори и резили. Ја многе године проведох овде у великом посту, рече он ученику, и нико ми не долазаше; а гле, овога дошљака, који је овде само неколико дана, па му многи долазе у посету и на разговор. Иди па му кажи да он изиђе из моје ћелије; јер је она нама потребна. Ученик приступи госту пустињаку, па му рече: мој старац жели знати јеси ли здраво? Кажи твоме оцу, да се моли Богу за мене; јер сам нешто слаб. Ученик се врати старцу, па му каже да је пустињак нашао за себе ћелију и скоро ће се одселити. Прође неколико дана па старац опет посла ученика, да каже госту, да ако скоро не оде, да ће га он отерати. Ученик дође пустињаку, па му рече: отац мој чуо је да си болестан, зато ме је послао, да видим шта радиш. Пустињак одговори, кажи своме старцу, да сам

сада добро, благодарећи његовим молитвама. Врати се ученик и каже старцу, да ће гост до недеље да оде. Дође недеља, а гост још не излази из ћелије; тада старац узе свој штап и пође да га тера. Но тада му ученик рече: почекај, да ја одем напред, да видим да нема кога од туђинаца или странаца; те да се не учини саблазан. Кад дође госту, рече му: ево мој отац долази, да те зове на вечеру. Чим ово чу, гост истрча пред старца и клањајући му се из далека каже: немој оче да се трудиш, ја ћу ти доћи сам. Старац се умири кротошћу и добротом госта; па га загрли и почне љубити, као да ништа није било међу њима, после га уведе у своју ћелију. Кад старац почаст и отпусти госта запита ученика: ти ниси говорио, шта сам ти ја заповедио? Нисам, одговори ученик. Обрадује се старац и призна да се је срдio на госта, по ђаволском наређењу; па с душевном утехом пуном искрене смерности, клекне на колена и метанишући пред учеником, говораше му: одсада си ти мој отац и старац духовни, а ја сам твој ученик; јер твојим паметним, мудрим и благим поступањима спасао си две душе.

ТРИ САТА У ПАКЛУ

Један болесник у својој малодушности завапио је Господу са сузама да прекине његов паћенички живот.

Као одговор на његову молитву, јави му се анђео, и саопшти да је Господ, по својој милости и човекољубљу, услишио његову молитву и да је вољан да прекине његов овоземаљски живот, али под условом да, уместо једне године страдања на земљи, којим се човек очишћава као злато у ватри, проведе *само* три часа у паклу.

– Твоји греси потребују очишћења у страдањима током још једне године. Јер како за тебе тако и за друге Христове следбенике *нема другога џиша на небо осим крстионосног*, којим је прошао безгрешни Богочовек.

Теби је тај пут дојавио. Зато ти се предлаже да у паклу provedеш само три часа, одакле ћеш бити спасен по молитвама свете Цркве – рекао му је анђео.

Болесник се замислио и одлучио за пакао. Рачунао је да ће лакше поднети три часа у паклу него још једну годину страдања на земљи. Своју одлуку саопштио је анђелу. Овај је узео болесникову душу и однео је у пакао. На расстанку он је, за утеху, рекао да ће се кроз три часа вратити да га избави.

У паклу је владао мрак, стешњеност. Са свих страна допирали су ужасни крици грешника у мукама. Кроз густу таму, испуњену крицима, страхом и ужасом, севале су очи демона, који су се као огромне сенке лелујали предњим и претили сваког тренутка да га угуше и спрже својим пакленим дисањем. Бедни страдалник је уздрхтао и завикао, али на његов крик није било одговора. Управо, одговорила је паклена бездан својим удаљеним ехом и праскањем адског пламена који се ковитлао тамо-амо. Њему се учинило да је од његовог доласка у пакао протекло читаво столеће, зато је са сваки протеклим минутом прижељкивао појаву светог анђела и молио му се да дође и избави га.

Али, анђела нема. У очајању, страдалник горко зариди. Али на његов плач нико не одговори.

Сваки грешник у паклу био је заузет својим мучењима, а њихове муке још су повећавали демони, који су им се на све начине ругали.

Најзад, тиха светлост анђелске славе указала се над безданом пакла. Са рајским осмехом пришао је анђео добровољном страдалнику и запитао га како се осећа.

– Ја нисам могао да замислим да би анђео могао да превари, прошапутао је једва чујно страдалник, сломилен тешким мучењем.

– Како то? запитао је анђео.

– Ти си ми обећао да ћеш ме после три часа избавити одавде, а међутим, прошле су године, па и читава столећа у мојим неисказаним мучењима овде.

– Какве године, каква столећа? одговорио је кротко анђео. Прошао је свега један час, откако сам те оставио овде, и теби предстоји да овде provedеш још два часа.

– Још два часа? у ужасном страху запитао је страдалник; зар је само један час прошао? Ох, ја не могу више да подносим, немам снаге! Ако је икако могуће, ако је воља Божија, молим те, узми ме одавде! Радије ћу на земљи страдати године и векове, само ме изведи одавде! Сажали се на мене! – То је у очајном напору изустии и пружио своје руке анђелу.

– Бог, као милостиви родитељ, излива на тебе милост своју, одговорио је анђео. Али ти треба да знаш и памтиш колико су страшна и неиздржљива паклена мучења.

У том тренутку страдалник отвори очи и виде да се налази у својој болесничкој постељи. Под страшним утисцима онога што је преживео у паклу, осећао је крајњу изнемоглост и појачане болове у телу. Али он је отада радосно трпео и подносио своја страдања и са ужасом се сећао паклених мучења. Он је из дубине душе био захвалан Господу на указаној му милости.

О

Свето Писмо одређује *узајамне одношаје хришћанских супруга* овако: „Мужеви, љубите своје жене, као своја тела. Жене, покоравајте се својим мужевима, као Господу, зато, што је муж глава жене“. (Еф. 5, 22-28). Али, да неби муж своје стареништво претворио у самовољу и да жена у породици не буде у положају онога коме се само заповеда Св. Писмо поучава мужа и жену овако: „Мужеви! љубите жене своје и не срдите се на њих“. (Кол. 3, 19); Муж да чини жени дужну љубав, тако и жена мужу“ (I Кор. 7, 3). На тај начин, основно начело супружанске везе је међусобна љубав мужа и жене. А својства истинске љубави насликана су у речи Божијој овако: „Љубав дуго трпи, милокрвна је; љубав не завиди; љубав се не велича, не надима се, не чини што не ваља, не тражи своје, не срдити се, не мисли о злу, не радује се неправди, а радује се истини, све сноси, све верује, свему се нада, све трпи“ (I Кор. 13, 4-7).

Посматрајући *узајамни одношај* супруга у данашњим породицама врло ретко ћемо наићи на истинску љубав с њеним својствима; напротив, много је несагласних супруга и много је таквих супружника, где су муж и жена једно другом туђи, па шта више и једно према другом непријатељски расположени, о чему сведоче многе и многе бракоразводне парнице. Ако би ко из саосећања према ближњем запитао једно од супруга, шта је узрок њиховог неслагања и раздвајања, чуо би само међусобно оптуживање. Муж, обично, криви жену, жена мужа, а свако од њих себе оправдава. Куд изнезнуше они осећаји, који су их једно к другом привлачили пред ступање у брак?

Узрок несагласности међу супружницима може бити муж - груб, пијанац, небрига и лакоуман, али може бити узрок и жена - подозрива, свађа-

САГЛАСНОСТИ У ПОРОДИЧНОМ ЖИВОТУ

лица (цандрљива), ђудљива, распикућа. Муж често пута дуго изостаје од куће, зараду расипа којегаде а када дође кући ларма, о деци не води никакву бригу; жена то неће да трпи, па на оштре речи одговара она још оштрије, проклиње таквога мужа, па више му жели и саму смрт. У таквој породици су криви и муж и жена, такав несагласан живот заслужује прекор сродника и пријатеља, а разорно делује на децу, која су осуђена да у таквим приликама расту. Кривица мужа и жена у таквим приликама произилази отуд, што жена у таквим случајевима употребљава, свађу, грдњу и проклетство, уместо да употребљава друга средства да утиче на свога мужа. Не треба да на вику одговара вицом и на претњу – претњом, јер се ватра не гаси ватром. Боље је тражити згодан моменат, па кривцу изнети пред очи ругобу и штетне последице неуредног живота. Ако муж виче и грди, нека жена употреби кроткост да га смири. Ако је муж у опхођењу са женом груб нека жена буде кротка, јер је смерност јака сила, која је јака да укроти и најжешћег човека. Ако муж много чиме додијава жени, она треба хришћански да му опрашта. Ако он почне да пропада, она треба да га одржава и подигне. Има много случајева у којима су жене разумним поступањем са својим неваљалим мужем, овога на прави пут узвеле и тако вратиле мир и ред у својој породици. Рећи ће неко: „није ми потребно да страдавам и трпим“. Овакви треба да се обрате Богу и да траже од њега помоћи. Св. Писмо каже: „Трпи ли ко међу вама, нека се моли Богу“ (Јак. 5, 13). Бог је веран и неће допустити да се искушавате више него што можете поднети (I Кор. 10, 13). Мати блаженог Августина је имала грубог и жестоког мужа, али је она с њим живела у слози. Њу су питале друге жене: „Како можеш да жи-

виш у слози са таквим мужем“? Она је одговорила: „Ја ту слогу постижавам смерношћу. Када код њега букне гнев, ја му не противречим и само се у души молим, да Бог врати мир у његово срце“. Нека тако поступају жене, па ће у њиховим породицама завладати мир и тишина.

Често пута произилази несагласност међу супрузима отуд, што жена иначе доброга човека тражи оно, што он није кадар да јој учини, или муж од иначе ваљане жене тражи нешто што неке жене поседују, а она тога нема. Ако се баш и догоди, да једном од супруга недостаје нешто, зато опет не мора доћи од несагласности. Јер ако је човек више пута љут и раздражљив, зато је он ипак доброброг срца, вредан и брижан; ако жена није баш најбоља кућеница, она је до-

бра, негује своју децу и стара се за њих. Зато треба супрузи да имају пред очима међусобне добре стране, а евентуалне недостатке да благо љубављу исправљају: „Носите бремена један другог, и тако ће те испунити закон Христов“ (Гал. 6, 2), вели реч Божија.

Некада потиче несагласност међу супрузима и отуд, што се узимају особе, које нису равне међусобно по положају, образовању и имању, па после некога времена настану пребацивања. У таквим случајевима се треба сетити хришћанске љубави која руши све преграде и изједначаје све. Сва добра, која човек на земљи има као: снагу, власт, богатство, таленат итд. Све су то дарови Божији, које човек треба да употребљава на добро своје и свога ближњег. Брак неједнаких супружника је животна школа у којој онај који је већма надарен, треба да допуњава недостатке мање надареног као што св. ап. Павле и поучава: „Дужни су јаки носити слабости слабих“ (Рим. 15, 1).

У првим хришћанским вековима било је случајева, да се хришћанка удала за многобошца, и да је хришћанин узео жену од многобожаца па су ови супружници живели у миру и љубави. Шта више, хришћанин или хришћанка, својим богоугодним животом, љубављу и смерношћу су тако деловали на свога брачног друга, да је и постао хришћанин. Св. ап. Павле о томе каже овако: „Посвети се муж некрштен женом крштеном и посвети се жена некрштена од мужа крштеног“.

Само узајамна трпељивост, смерност и љубав могу учинити, да се у породици настани слога и мир. С тога муж и жена треба да се наоружају тим врлинама па да им брачни живот буде миран и сретан.

М. М. Ђроф.

С ЧИМ ПРЕД ГОСПОДА

...Празан беше живоїи мој без Тебе Госїоде, ѓразан и ѓжужан. Хладно око мене хладно у мени. Знам да сам све до сад луїїала и да је све без Тебе било ѓразно и да живоїи свој нисам усїела да сачувам. Знам да сам ѓоѓреїно волела, ѓоѓреїно мислила, ѓоѓреїно ѓоворила и никад нисам ни била срећна мада ми се чинило да јесам. А уїїабане и ши-роке сїїазе ѓривлачиле су ме својом ширином и ѓушиле у мени сваку искрицу добра ѓа сам ѓлашљиво бе-жала од себе у себи. Тада је душа моја била жедна Тебе Госїоде мада је мно-иїїво доѓађаја наѓовешїавало дале-ки мозаик Божанске мудросїи коју срце није било сїремно да ѓрихва-їи...

И ѓако, ѓражећи себе у друїима доживела сам ѓрво разочарење, јер ѓїоїла ѓудска лица нису усїевала да ѓрикрију хладноћу срца.. „Исїи смо“, рекох „немоћу од друїих ѓра-жиїи оно иїїо ни сама нисам у сїа-њу да осїварим“.

Безбројне амбиције ѓокреїїале су ѓиромо ѓело ка неким ѓоѓреїним ци-љевима чији је крах био очигледан и од којих ми је сада ѓешко кад се се-їиим.

Но јасно је да је све ѓио било ѓо Бо-жијем доїуиїїењу јер мојој ѓївдо-корној ѓрироди друје меїїоде нису ѓомаѓале. Важно је само да се ѓубав Божија на мене неоѓраничено слива-ла и научила ме како и колико да це-ним иїїину која ми је даїїа. Све је имало смисао мада ѓа у ѓио време заи-сїїа нисам видела. Збоѓ чеѓа? Зна мо-ја ѓрљава душа.

Па иїак сам се усудила да ѓие уїї-їїам: „Госїоде, заиїїо сам ѓие ѓако дуѓо ѓїражила“. А ѓи си ми рекао:

„Заїїо кћери, иїїо си ме ѓїражила ѓамо ѓде ме нема“.

Сеїїих се ѓиада ко сам, ѓде сам и за-їїлаках срцем, ѓубављу и ѓїуѓом, за-їїлаках онако како раније никада нисам, ѓа се речи и сузе сїїоїиїе у мо-лиїїву и рекох: „Госїоде, дај ми нови живоїи и Тебе уњему као једину ѓеѓо-ву ѓїноћу. Подари Госїоде ѓреїној слушкнињи Твојој будућносїи којом ће оїраїиїи ѓрошлосїи и ѓреїну душу своју наїїоїиїи са извора живоїиа. И одвој ме од оноѓ иїїо ми је најдраже да новом ѓаїїњом излечим сїїаре бо-лесїи и срећу ѓоїїражим неѓде у Тво-јој близини. Видим Госїоде, услишїо си ме, ѓревидео моја безбројна саѓре-шења и удосїїоїио ме да се назовем хришћанком, именом великим ѓред Тобом а ѓако ниїиїавним ѓред ѓу-дима. Уїїолико ми је драже“.

А од сада, желим само да исїїуња-вам оно иїїио очекујеш од мене. То ни-је ѓешко јер си Ти блаѓ Госїоде и бреме је моје лаѓано ѓо речима: „Тере-їїу мој лаки, ѓосїїе мој мили“. Уисїїи-ну дивно је све иїїио од Тебе долази јер си Ти ѓубав ѓубљени а ѓио је највећи ѓокреїїач у свим свейїовима.

Највећи мој Пријаїїељу, ѓако си ми близак као да ѓие рукама додиру-јем Нежан си, исїїуњаваиш моје и нај-мање жеље. Храниш ме Твојим ѓилом и крвљу, дајеш нови живоїи, одржаваиш снаѓу, оїїиїаиш ѓубављу мене која до скоро нисам ни знала за ѓу.

А кад размислим о ѓио ме с чим ћу изаћи ѓред Тебе не налазим ниїиїа иїїио би било досїїїїо Твоје ѓажње, ѓа иїїак се усуђујем да ѓии ѓрисїїуїиим и иїаїнем само две речи ЉУБИМ ТЕ.

Исїїовесїи једне ѓреїне душе

О ДОМАЋОЈ МОЛИТВИ

„А ти када се молиш уђи у клијет своју, и затворивши врата своја, помоли се Оцу своме који је у тајности; Отац твој који види тајно узвратиће теби јавно“.

(Мат. 6, 6)

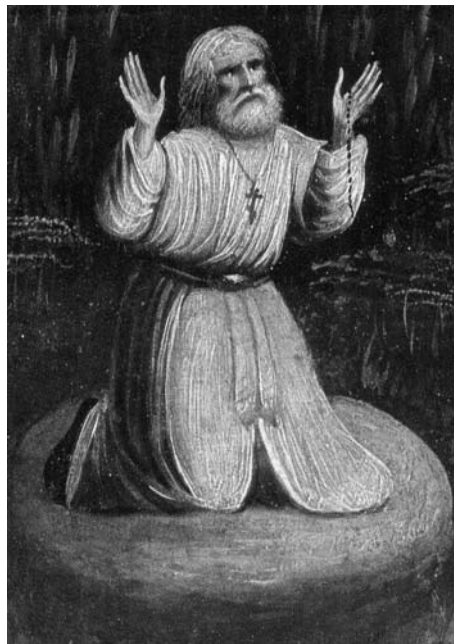
Када чујемо такве речи спаситеља нашег Исуса Христа, којима Он запо-веда да се Богу молимо у самоћи, не помислите браћо, да се може и не ићи у цркву, молећи се само у својој кући. Да тако говори Господ наш, имао је разлога, а и случај против лицемерја фарисеја, који су се молили да их сви виде, и да се тако покажу побожним и праведним пред ѓудима. Црквено бо-гослужење и јавна молитва, имају особиту и највишу врлину, и ника-квом другом молитвом не могу се за-менити, а посве би било несмотрено и погубно, оставити Цркву и не учествовати у јавном богослужењу и мо-литви. Ипак хришћанин не може остати без домаће молитве. Проводе-ћи јавну молитву у цркви, он је дужан да се моли Богу и код куће. Тако нам и Господ наш Исус Христос заповеда домаћу молитву: „Ти када се молиш, уђи у клијет своју и затворивши врата своја, помоли се Оцу своме“.

Дакле, да ли је потребно молити се Богу и код куће? Наравно. Моли-тва је приближавање човека Богу. Како је Бог увек са нама, својом бо-жанственом свеприсутношћу и поми-шљу, тако смо ми увек дужни да будемо са Богом, престаном моли-твом. Зато нам Свети Апостол запо-веда, не само у свако време, „И сваком молитвом и мољењем молит се Богу, духом без престанка, и уз то стражите са свакијем трпљењем и молитвом за све свете, но и на сваком месту“. (Ефес. 6, 18) „Хоћу дакле да молитву чине ѓуди на сваком мјесту, подижући свете руке без ѓњева и пре-мишљања“. (1 Тим. 2, 8).

Желите ли да видите пример домаће молитве? Пророк Данило се три пута на дан, молио Богу код куће, када се налазио у Вавилону. Постоји и други пример, из кога се може видети, како је богоугодна и спасоносна домаћа молитва. Корнилије, римски сотник, многобожац, но човек побожан и честит, увек се молио Богу код куће. Зашто? Једном за време молитве, јави му се Анђео Господњи и рече: „Молитве твоје и милостиња твоја, изађоше на спомен пред Бога“. У ствари њему је дошао Апостол Петар, који га је просветлио вером у Христа, и који је крстио сав његов дом. (Дјела 10). Шта су чинили сви стари хришћани? Молили су се у својим кућама. „И бијаху“ проповеда књига дјела Апостолских, о првим хришћанима „И бијаху постојани у науци Апостолској и у заједници и у ломљењу хљеба и у молитвама“. (Дјела 2, 42). И данас Света Црква, окупљајући нас у храм на заједничку молитву, даје нам и за домаће наше мољење, неколико молитви, на пример молитве ВЕЧЕРЊЕ и ЈУТРЕЊЕ. Зато се у нашим кућама и налазе свете иконе, да бисмо могли пред њима учинити домаће молитве. Очигледно је да свака хришћанска породица, мора чинити домаћу службу Богу и на тај начин стварати, како се изразио Апостол, домаћу цркву. „Који за душу моју вратове своје положише, којима не ја један, захваљујем, него и све цркве незнабожачке и домашњу цркву њихову. (Рим. 16, 4)

Како ли треба да се молимо Богу код куће? Исто тако како се молимо у цркви. Треба говорити молитве и са знаком Крста правити поклоне пред светим иконама. Какве молитве говорити? Молитву Пресветој Тројици: „Пресвета Тројице помилуј нас“; Молитва за Небеског Оца: „Оче наш којим си на небесима“, Молитва за Господа Исуса Христа: „Христе Боже наш, коме се у свако време и на сваки час поклањају и на небу и на зе-

мљи“; Молитва за Пресветог Духа: „Царе Небески, утешитељу Душе истине“; Молитва за Пресвету Богородицу: „Богородице Дјево, радуј се благодатна Маријо“ и друге које се налазе у молитвеницима.

Добро је изговарати и кратке молитве: Господе Исусе Христе Боже наш, помилуј нас; Пресвета Богородице спаси нас; Анђеле Божији, чувару мој сачувај ме; Сви Свети молите Бога за нас.

Ради покретања вере у себи, и за потврду вере пред Богом, спасоносно је читати симбол православне вере: „Верујем у једнога Бога; а за покајање у гресима Покајнички Давидов Псалм: „Помилуј не Боже по великој милости својој“.

Чинећи на такав начин домаћу молитву за сопствено спасење, ми смо дужни да се молимо и за друге; прво за најпобожнијег Господара (Цара) нашег, покровитеља цркве и оца отаџбине, затим за начелнике, за родитеље, за децу, сроднике, добротворе, за све хришћане, свечано објављујући Бога: Спаси Господе и помилуј нас. Не треба заборавити

молитве за мртве, али овим молитвама молити Господа, за праштање греха, милости Божије, и Царства Небескога, кротком но усрдном молитвом: Спомени Господе у Царству твојему.

На крају се још питате: Када треба учинити домаћу молитву? Спаситељ наш Господ Исус Христос говори нам у Светом Јеванђељу „Бдите у свако време, молећи се“. (Лк. 21, 36) „Стражите дакле једнако и молит се Богу да би се удостојили утећи од свега овога, што ће се збити, и стати пред сином човечијим“. И Свети Апостол Павле заповеда вернима: „Надањем веселите се, у невољи трпите, у молитви будите једнако“. (Рим. 12, 12), учи их молит се без престанка: „Радујте се свагда“ (I Сол. 5, 17).

Најлепше је увек бити у молитви, непрестано умом и срцем обраћати се Богу: Господе помилуј. Спаси Господе. Па пошто свима а особито световним људима, то није могуће, Света Црква и Свети обичаји хришћана, су одредили за домаћу молитву одређено време. Које? Јутро и вече, ручак и вечера, почетак и завршетак посла. И тако када устајете после ноћног сна – молит се Богу. Када седате за сто, када устајете иза стола, молит се Богу. Када почињете неки посебно важан посао молит се Богу. Завршаваате ли посао молит се Богу.

Таква браћо треба да буде наша домаћа молитва. Молите се Господу Богу не само у цркви, него и код куће, молит се сваки дан, и у свако одређено време, молит се усрдно и са страхопоштовањем, скрушено, како би над сваком нашем породицом почивао благослов Божији и у свакој нашој кући се чуо, овај побожни Спаситеља нашега глас: „Данас дође спасење дому овоме“ (Лк. 19, 9).

АМИН

*С руској
Даница Килибарда
Пријеоље*

О ПОНИЗНОСТИ И СМIREНОСТИ

„Научите се од мене: јер сам ја кротак и смирен срцем“. (Мат. 2, 29) „Узмите јарам мој на себе, и научите се од мене; јер сам ја кротак и смиран у срцу, и наћи ћете покој душама својим“. Тако Спаситељ наш Господ Исус Христос учи нас понизности и смирености пример ових врлина показује нам на Самом Себи. Прави узвишени и задивљујући пример. Господар неба и земље, Господар свих твари, сишао је на земљу код бедних и грешних људи, узео обличје слабог човечијег тела, био дететом, био послушан својим родитељима, стрпљиво је подносио све прекоре и љутње, опрао је ноге ученицима; и као јагње не отварајући уста својих (Иса. 53, 7) поднео крст и смрт. Који будући у обличју Божијем, говори Апостол Павле о Исусу Христу: „Није сматрао за важно то што је једнак са Богом, него је себе понизио узевши обличје слуге, постао истовјетан људима и изгледом се нађе као човек“. Унизио је себе и постао послушан до смрти на крсту. „Који, будући у обличју Божијем, није сматрао за отимање то што је једнак са Богом; Него је себе понизио узевши обличје слуге, постао истовјетан људима, и изгледом се нађе као човек; Унизио је себе и био послушан до смрти, и то до смрти на крсту.“ (Филип. 2, 6-8).

Показавши на себи пример узвишене понизности, Господ наш показао нам је и друге обрасце ове спасоносне врлине. Испричавши причу о царинику и фарисеју, он је рекао да је цариник за понизност добио оправдање од Бога и за поуку додао: што сваки који себе узвишује понизиће се, а који себе понижује узвисиће се. „Кажем вам да овај отиде оправдан кући својој, а не онај. Јер сваки који се сам подиже понизиће се а који се сам понижује подигнуће се“. (Лк. 18, 14). Други пут када су Апостоли упитали Господа, ко је највећи у Царству Небеском, Господ је поставио дете између њих и рекао им: „Који се понизи као дијете ово, онај је највећи у Царству Небескоме (Мат. 18, 4). Тако нас је учио наш Исус Христос, браћо, понизност и смиреност - ради чега? Ради нашег сопственог спасења.

Зато ништа није тако мрско Богу као охолост и ништа му није тако драго као кроткост. Бог се противи поносима а смиренима даје благодат. (Јак. 4, 6) А он даје већу благодат. Јер говори: Господ супроти се поноситима а пониженима даје благодат. Према никоме није био тако наклоњен Господ као према понизним и кротким, и ни на кога се није срдјио тако као према надменима и охолома. Погледаћу, говори он, само на кротког и понизнога који се плаши речи мојих (Иса. 66, 2).

Јер што је у људи високо, гордост је пред Богом (Лк. 16, 15). „И рече им: Ви сте они који се градите праведни пред људима; али Бог зна срца ваша; јер што је у људи високо, оно је мрзост пред Богом“. А зар није тако исто и пред људима? Које нису мрски оholи и сујетни? Кога не одвраћа од себе тврдоглав и окрутан човек? Изворно како је говорио премудри син Сирахов: „Омражена је пред Богом и човеком охолост“ (Сир 10, 7). А чиме може човек да се поноси? *Својим пореклом*? Наше порекло то је ништавност. Зашто се поносе земља и пепео? *Разумом својим*? Но свака премудрост је од Господа (Сир. 1, 1). А наш сопствени разум само надима (1 Кор. 8, 11). „И стога разума погинуће слаби брат, за којега Христос умрије“, и чини нас неразумнима (Ефес. 5, 17). „Тoga ради не будите неразумни, него познајте што је воља Божија“. *Својим благом*? Али оно је Божије и оно нам је дато од Бога. Шта ли имаш што ниси примио? – говори Апостол. А ако си примио, што се хвалиш као да ниси примио – и колико дуго? Безумниче, говори Бог богатом, ове ноћи тражиће душу твоју од тебе, а оно што си примио чије ће бити? (Лк. 12, 20) *Својом славом*? „Али свака слава човечија је као цвет травни, осуши се трава и цвијет њезин отпадне“. (1 Петр. 1, 24) Чиме може да се хвали човек? *Зар својом слабошћу, само греховима својим*. Све ово треба да наводи, ничему другом, него ка понизности и благодати.

И тако браћо волимо понизност и благодат а презиримо охолост и сујету. Угледајмо се на понизног Исуса, који је Господ и Спаситељ наш, кло-

нимо се ђавола, који је наш непријатељ и човекоубица. Будимо понизни пред Богом, увек замишљајући и осећајући, да смо несрећни грешници, које спасава само његова безгранична љубав и благодат. Смирите се пред Богом и узнеће вас. (Јак. 4, 10) говорио је апостол Јаков. Будимо расположени и према ближњима својима, у духу хришћанске љубави, показујући себе у свим својим поступцима тихим, понизним и мирољубивим.

„Благодат ваша нека буде позната свим људима“ (Фил. 4, 5) говори апостол Павле. Сачувајмо благодат и онда када хоће да нас разгневе и самим тим изазову сваћу и освету. Слуга Господњи не треба да се свађа, него да буде тих према свима. „А слуга Господњи не треба да се свађа, него да буде кротак к свима, поучљив, који неправду може подносити“ (1 Тим. 2, 24), говори апостол. Супротно томе клонимо се фарисејске гордости и ништавне таштине, идући за учењем апостола који говори: „Ништа не чините из пркоса, нити за празну славу, него смирењем сматрајте један другог већим од себе“ (Фил. 2, 3). Чувајмо се гнева и љутине, који квари људску природу. „Свака горчина и гњев и љутина и вика и хула, да се узме од вас, са сваком злоћом“, „Старајући се држати јединство Духа у свези мира“, „А будите један другоме благи, милостиви, праштајући један другоме, као што је и Бог у Христу опростио вама“ – говори апостол. Уздржати језик од приговора, свађа и псовки, толико штетних за вас, и срамних за хришћанско звање ваше. А сад одбаците, саветује нас апостол, гњев, љутину, пакост, хуљење, срамне речи из уста својих; обучите се дакле као избраници Божији, свети и љубљени, у милосрђе, доброту, смиреност, кротост и дуготрпљивост. (Кол. 4, 8-12)

Тако ћемо браћо поступити, као добри ученици и верни следбеници Кроткога и Благога Исуса Христа, тако ћемо поступити сећајући се увек: „Господ се противи охолома а понизне ће волети“. Амин.

С руској

Даница Килибарда, Пријејоле

УМРЕТИ, А ПРОЛАЗНОСТ ИЗБЕЋИ ТО ЈЕ ВЕЧНОСТ

Какав је живот наш?

„Истину, живот је цвет и дим и јутарња роса. Приђите стога, погледајте јасно по гробовима: где је лепота телесна? Где младост? Где су очи? Где светлост лица? Све увену као трава, све пропаде...“

„Истину, све је сујета; живот је сен и сан, јер узалуд се размеће сваки земнородни као што вели Писмо: Кад свет добијемо, тад се у гроб уселимо где су скупа цареви и просјаци“.

Стојим на ивици гроба и мерим смисао живота нашег на теразијама смрти. И гле, лакши је од ништа. Пред смрћу, он се савија у згрчену нулу. Све његове тековине смрт полако нагриза и рони док их све не одрони и не однесе у мрачни свој амбис. А људи – где ли сви јуре и журе као изbezумљени? Није ли задња станица наша на том путу – гроб? И нашта ми онда сви светови и сва сазвежђа и све културе и науке, кад ме из њих смрт вреба...

Говоре – наука је унапредовала данас, треба се посветити науци.

Наука? Ха! Да, напредовала је толико да иде до самоуништења и до уништења човечанства.

Пренух се од сећања на ова питања која су некада мучила моју душу и у њу уносила немир. Срце ми шапну истину једну: „Христос Воскресе из гроба, смрћу смрт уништи, и свима у гробовима живот дарова“! И душа моја устрепта од раости.

У овом Васкршњем тропару садржан је смисао живота мог. Осећати Васкрслога Господа Христа као душу своје душе, као живот свога живота и јесте бесмртност човекова.

У томе нађох смисао живота – да живим у вечности и за вечност у Превечном Господу мом.

Кажу ми – млада си да би о смрти размишљала.

Е, мој брате, кажеш ми – млада. Не, ниси ме схватио. Па, знаш ли да ја имам скоро 2000 година? Како – питаш ме. Па лепо – Црква Христова стара је скоро 2000 година, а Цркву чине људи, па сам и ја тако

део њен. И живећу док год она траје, а трајаће у вечности – и када прођу небо и земља. И то је утеха моја пред смрћу.

А ти, кад немаш шта да ми предложиш, питаш ме зашто сам убеђена да је једино у Христу спасење, а не у некој другој религији. Па баш зато што ниједна друга религија не говори о победи над смрћу. О вечности говори већина њих, али како досећи вечност ако претходно смрт није побеђена?

Једини Христос умире и *васкрсава* уз обећање да ће свима који Њега верују даровати живот вечни. Ако Њега верујеш, већ си победио пролазност, већ си васкрсао за живот вечни. Као члан Цркве Његове која није ништа друго до Богочовек Христос продужен у све векове, ти си већ постао непролазан.

А чиме је Христос победио смрт?

Победа над смрћу, у ствари је победа над грехом, над својим ниским страстима које нас чине сличним животињама. Јер страсти наше као воземаљским пролазностима везују нас и осмрћују, и не дају нам да живимо за вечност.

„Бог постаде тело, умре и васкрсну се и све који Га верују“, у томе, и само у томе састоји се најдубља и једина суштина хришћанства: она вечна, животворна и Божанска светлост која у тами светлаше и тама је не обузе. И ваистину срећан је онај који је способен да осети живоносну топлину ових речи и прими у себе лахор Божанске моћи који се непресушно излива из личности Богочовека.

Погледај човече око себе, све пролази у трену ока, одасвуд вреба смрт, свуда бриге и патња, свуда тама и страх и ужас, свуда страдања. И у томе пролази живот твој.

Ако ми кажеш: „Не, ја не страдам и не патим, мени је добро овако“, онда ћу ти с пуним правом и слободом коју осећам рећи – лажеш себе, јер ако су око тебе све ове страхоте, и ако твоји ближњи страдају и пате, можеш ли рећи да си срећан и да не саосећаш? Ако можеш – онда и ниси човек. Себичност је својство животиња. А ако осећаш, а верујем да је тако, не обузима ли те страх, не налазиш ли се у безнађу и очају? Па зар за то да живиш и умреш, и да те не буде више, а да и не знаш за шта си живео? Па шта онда да чиниш? – У вери у Христа који се распиње и који страда за ближње своје, за нас, али који васкрсава, утеха је наша. Јер – наше страдање осмислимо Распећем Његовим, а вера у Васкрслога – васкрсење је наше и вечност наша у Њему. И са Њим нађи лепоту живљења, јер лепота ће спасити свет, лепота Његова, која је тако стара, а ипак увек тако нова.

„О, душо моја, ускоро ћеш све оставити и сви ће те оставити. Пријатељи ће те заборавити, богатство ти неће требати, лепота ће увенути, снага нестати, тело иструнути, и душа наћи се у мраку. Ко ће ти пружити руку у мраку и осамљености? Једини Христос Човекољубац, ако си се била за живота уз Њега приљубила. Он ће те извести из таме на светлост, и из осамљености на вечни Небесни Сабор. Мисли о томе дан и ноћ и према томе се владај“. Он ће ти даровати живот вечни.

И. Г., Пријеоље

ВОЈНИЦИМА О ПОБЕДИ У РАТУ

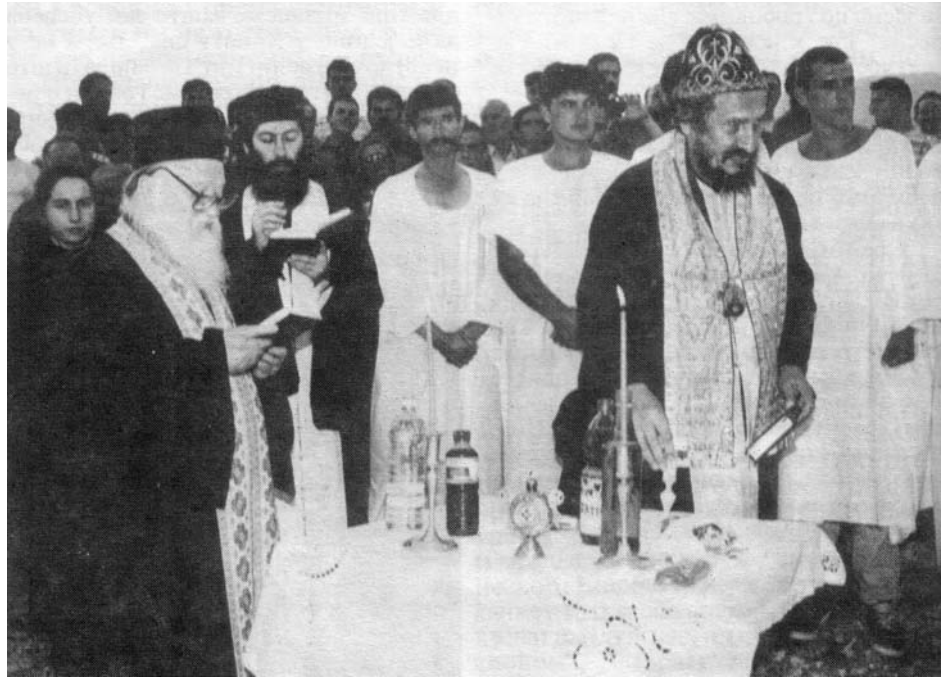
Св. цар Давид је рекао: Господ не мари за телесну снагу, већ за оног који Га се боји и који се узда у милост Његову (Пс. 147, 10). Ове речи значе то, да Господ помаже у рату ономе ко се не ослања на своју снагу и знање већ на Бога, с вером иде у рат, Бога се боји и Њему се топло моли те стога добија Божију помоћ. Да је ово тачно сведоче нам примери из живота светих људи, као и овај.

Св. Андреј Стратилат, као римски војвода био је са својом војском на сиријској граници. Али веровао је свом душом у Христа Бога, Њему је дању и ноћу служио постом и молитвама, свакога греха се клонио и старао се да извршује Божије заповести. Због тога му је Бог дао храбрости и знања да му није било равна у свим римским пуковима. Био је чувен и тиме што је имао неколико славних победа. Али једном су Персијанци напали границу и почели плачкати. Кад је управитељ Сирије дознао да је непријатељска војска многобројна позвао је свог војводу Андреја и рекао му: „О твојој храбрости чуо је и цар а не само ја и стога те именујем као главног команданта наше војске овде и наређујем ти да појеш у рат против Персијанаца“. Св. Андреј је као врховни заповедник пошао у рат. Када се срео са многобројним пуковима персијанским његови војници су се поплашили. Тада им је св. Андреј ово рекао: „Не треба се бојати. Зар не знате да је Бог свемогућ и брзо нам може помоћи ако му се обратимо с топлотом молитвом. Он побожним војницима помаже и гони непријатеље испред њих. Нимало се не треба бојати ових персијанских чета, јер ако се заједно самном сада молити Господу Богу Исусу Христу видећете како беже од вас“. Његови војници примали су ове речи с вером, призивали су Господа Исуса Христа у помоћ, и напали непријатеља. Настала је љута страшна борба. Персијанци су се повукли и почели бежати а римска војска их је гонила чак преко границе. На тај начин је св. Андреј са својом војском победио непријатеља Христовом силом.

Из овог примера можете видети да су тачне наведене речи св. цара Давида као и оне речи да Господ у рату помаже само онима, који имају јаку веру у Бога, као и наду на помоћ Божију и који се топло мо-

ле Богу. Чему вас све ово учи? Учи вас томе да када идете у рат, узмете за пример оне војнике који се надају у Бога а не само у своју снагу. Ако тако урадите Бог ће вам дати победу, јер је у Његовим рукама власт живота и смрти. Ако ово не забора-

вите Бог ће вам увек бити у помоћи, јер Он воли оне који Га се боје, имају чврсту веру у Њега, поштују Га и искрено Му се моле, те им помаже да се одбране од непријатеља и победе га.

Кришћење Херцеговаца

МОЛИТВА ПРОТИВ СТРАХА

Спаси ме, Боже мој, од страха
скоји ме понижава и срамоти
као Твоје створење.

Нека ме не уплаши ни дан ни ноћ; јер твој је дан и твоја је ноћ.

Нека ме не уплаши ни гора ни вода; јер горе си ти саздао, и водама Ти си поставио међе.

Нека ме не уплаши ни звер из горе ни звер из воде; јер су све звери Твоје, Госпode.

Нека ме не уплаши ни сан у ноћи ни привиђење на дану; јер ангел Твој стоји ми с десне стране.

Нека ме не уплаши ни невидљиви противник Твој, Боже вечни; јер Ти си га победио крстом Твојим часним.

И смрт нека ме не уплаши, Христе мој свесилни, јер Ти си смрт смрћу попрао, и васкрсењем цео свет као седмоструком светлошћу обасјао.

Страх ме прати као сенка. У подне сенка од дрвета се губи. Кад се сунце дигне високо изнад свих предмета на земљи, онда се сенка губи. Кад је сунце на своме истоку или западу, ниже од високих планина, тада су сенке најдуже.

И Ти, Госпode мој, кад си нижи виду моме од ма каквих висина земаљских, сенке се купе око мене, дуге и мрачне, и плаше срце моје.

А кад Те сагледам узвишена изнад свих висина, сенке се губе, и страх ме оставља.

О сведи Божји, узнесите молитве ваше за мене грешнога да се спасем од страха безумнога.

Ангеле Божји, милостиви молитвениче, стави много тамјана у златну кадилницу твоју, и окади молитве за све богобојажљиве, и за мене грешног.

Слава Ономе који седи на вечном престо-лу славе, слава му навек. Амин.

О КОРИСТИ КОЈУ ДОНОСИ СВЕТА РАДЊА И СПОВЕСТИ

Сва несрећа и зло, које тишти поједине људе и цијело друштво човјечије, произилази од гријеха. Да се гријех уклони, плачевна ова земаљска долина, у рај би се обратила. Узалуд настојања да се људи усреће и да се унапреди опште добро, кроз спољашње усавршавање, и олакшавање, кад ово опште добро се сукобиса општим злом – гријехом, кореном сваког незадовољства и несреће. Зато најприје треба искоренити гријех, а то ће се најбоље постићи кроз закон Божији. Историја и искуство кроз хиљаде примјера доказују да како код њеног народа, тако и код појединих људи са умножењем закона хришћанског, дјетала је и честитост и просвета, а да је са падањем овог закона, завладало дивљаштво и суровост. И сами невјерни признају да нема згоднијег начина људе просвјетити, као проповједањем Хришћанства.

Али проповјед није сама довољна да се изврши ово велико дјело препорођења срца људског. Треба ту узети и друго средство, које Христос и по Њему св. Црква православна држи и признаје. А то је исповјед која јаче и поузданије дјелује него икоја проповјед.

Који је тај грјех, или порок, који се кроз праву и чисту исповјест искорјенити не би дао, и која је то стара навика која кроз исповјест не би нестала. Па не видимо ли да кроз исповјест се и највећи грешници освијесте, да се крвави непријатељи помире, растављени супрузи сједињују, горди се понижавају, пијанице отрјежују, тврдице умиловљују, лењивци радни постају, уклањају се саблазни, украдене ствари враћају, чисте се греси и породици.

Исповјешћу се брани од гријеха и зла прије него се роди, јер прави свештеник не жали труда да невјештога при исповјести поучи, да лакомисленика на дужност опомене, нерасудне момке и дјевојке од преваре сачува, савјетује на марљивост и послушност, улива у срце страх Божији. На тај начин још у свом зачетку велико се зло уништава, грешне мисли и намјере отклањају, јер исповјест суди и над мислима, камо рука свјетовне власти допасти не може.

Признали су и противници свету исповјест, као најјачу полуку да се умножи и учврсти честитост и добре нарави у људима.

А и које би друго средство било боље за умножење поштења а за потискивање грјеха од свете исповјести.

Чуј грешниче, може бити да већ више година, од своје младости, бориш се са грешном навиком, које се и сам стидиш и радо би је се отресао, али за то немаш довољно снаге. Покушај се исповједити. Једном откриј добром и разборитом свештенику сав свој живот, ослони се на њега, чини оно на шта те он упути и вјеруј да ћеш се осјећати као поново рођен – оживећеш. Има тепких стања у којима човјек не може сам себи помоћи. Тешка је мука држати у себи све ово, па може све то довести човјека до очајања, а говорити и тражити помоћ од других је ризично, јер је рјеткост наћи правог и повјерљивог пријатеља.

Од кога дакле у таквом стању тражити помоћ доди од свештеника, коме се као анђелу са неба може сверећи, открити, затражити помоћ – савјет, који је дужан у највећој тајности држати исповјеђену тајну макар се тицало и самог његовог живота.

Пун повјерења човјек слободно може открити све оно што му је на души, што га мори и тишти, са увјерењем да га свештеник најбоље може упутити и посавјетовати, са љубављу и страхом Божијим. Када се узме само овај један разлог, мора се признати да је исповјест превелико доброделинство за цјело човјечанство.

Какво спокојство и утјеху улива у душу грешника света исповјест, оног ког савјест мучи а посебно оног који је на самртничкој постељи. Нема жешће муке од зле савјести, особито када се човјек дјели са овим свијетом. Док се тјелесне очи муте и затварају, те не виде спољашње ствари, отварају се онда душевне очи и тада умирући види и спозна своје јадно стање и тражи утјеху. И која му се утјеха боља може дати од утјехе закона хришћанскога; да му дође свештеник да га као небесни анђел утјешу, кроз исповјест и причешће светим тајнама.

Али човјек не треба да чека болест или самртничку постељу да се исповједи, не зна човјек шта га чека у страшни дан. Зато одмах када се осјети греховна рана на души, тражити треба духовног лекара. Иди, покажи се свештенику! И какву утјеху и радост осјетићеш, када ти после исповјести каже свештеник: „Отпуштају ти се греси твоји“. Да би се исповједио мораш

најприје испитати себе и своју савјест, видјећеш своје гријехе и мане, познаћеш неправде које си можда учинио, увјерићеш се да се немаш с чим поносити и гордити, и ако многе ствари не откријеш при испитивању, откриће ти их свештеник при испитивању кроз питања, и тако ћеш до правог познања себе самог и својих дужности доћи и знаћеш којим путем треба ићи и чега се треба клонити.

Исповјест доводи човјека и к понизности. Цео живот Спаситељ наш показиваше у свему понизност, почињући од јасала па до Крста. Понизност је прва одлика хришћана а показује се најљепше у исповјести. Када клечиш пред свештеником, који је по природи човјек као и ти, када му откриваш своје тајне погрешке, и суд његов ишчекујеш, то је понизност. Али она је основа свију добродетељи и врата к вјери; и многи зато остају невјерни, јер гордост им не да да њихов разум подложе испиту и суду свештеника; грешност њихова не да им да познају правду и мудрост и истину.

О велике и чудне силе исповједи! О ријетке и најважније користи коју исповјест доноси! Кроз њу су свештеници прави пријатељи човјечанства, очеви вјерних људи, умножитељи општег добра, среће.

Покварени свијет познаје чудна дјела, која исповјест чини, зато се плаши ње, зато подсмјевањем одвраћа многе лакоумне од ње, и мрзи на оне свештенике који ревностно и по савјести примају свету исповјест, и за сваку рану душевну дају потребан лијек. Зна лукави свијет да се у исповјести недопуштене везе раскидају, преварне намјере осујећују, грешна уживања уклањају, зле књиге одбацују, непристојна одјела прогоне, и да се сваке сплетке ђаволе расипају. Знају лукави људи сву ову снагу свете исповјести, зато је омаловажавају и ње се клоне. Заиста, много би се хиљада гријеха у свету догађало да нема свете исповјести. Зато сваки православни Хришћанин који срећу себи, свом ближњем и цијелом човјечанству жели, треба да се труди да је уважава, са страхом приступа, и да је ревностно испуњава – спроводи.

Н. Васојевић

ГРЕХ

...Опет и опет обнављају се у сећању сви греси, све „лаке“ нискости. Све дубље, као огњеним словима упијају се у душу та „неважна“ пропуштања, егоизам и неосетљивост и неосетно каљају душу. Никада ничег јавно рђавог. Никада ничег јавно, опипљиво грешног. Но увек (увек, Господе!) тајно у себи. И окрећући се на траг, ништа не видиш осим прљавштине. Ничег доброг... О, Господе!

Постоје два пута; но како треба разумети саму могућност те двојствености? Један је – пут Истине. А други је нешто сасвим супротно. Како може постојати и други пут, кад је Истина – извор сваког бића, и ван Истине – нема ничега. Ако је Истина све (– а, ако није све, како би могла бити Истина? –), то како ће се допустити каква Не – Истина, Лаж? Бог је – Живот и виновник живота, т.ј. стварања. Бог је Ред и Хармонија; а Лаж – Беспоредак и Анархија. Бог је светост; а Лаж – Греховност. Но опет, како може постојати греховност? Бог је – Онај који јесте; и значи Сатана и Грех је нешто сасвим друго т.ј....

Нехотице се намеће одговор, да је греховност, иако постоји, у ствари – небиће. „Неплодствовавши мој ум, плодносвен Боже покажи ми“, вапје душа која је сазнала своју бесплодност од греховне прљавштине. Бесплодност, немоћ, неспособност рађати живот – то је природни плод греха. Грех је неспособан да ствара, но способан је само да руши. Грех је неспособан да рађа, јер је свако рођење од Оца, који јесте, – грех само умртвљује...

... „Грех је безакоње“ (1 Јн. 3, 4б).

Грех је ... извраћање Закона, т.ј. оног Поретка, који је твари дат од Господа, тог унутрашњег строја свега створеног, којим је она и жива... извраћање те Премудрости, у којој је смисао света. Ван Закона, Грех је – ништа и има само привидно биће... Грех је – паразит светлости и постоји зато што светлост није још потпуно оделена од њега, – зато што пшеница и кукољ расту до краја времена заједно.

Рушећи, као сваки паразит, свог хранитеља, грех у исто време подрива и себе самог. Он се устремљује на самог себе и једе себе, јер све што неће понижавања, подвргава се уништавању. Бог, који никоме не жели зла, није никада никог уништавао; но увек су зли сами себе ништили: Бог је „разбио поносише“ не

чим другим до „мислима срца њихових“ (Лк. 1, 51б), или тачније – *расуђивањем*, јер је расуђивање насупрот уму – пројављивање самости.

„Показа силу мишицом својом“.

„Разби поносите мислима срца њихових“ – тако је некада запевала Пречиста Дјева Марија при сусрету с Јелисаветом, и тако се пева и до сада на јутрењу и певаче се кроз векове...

Желећи само себе, у своме „овде“ и „сада“, зло самоутврђивање се нестрпљиво ограђује (затвара) од свега што није оно; тежећи самообожавану, оно не остаје сличним ни самом себи, расипа се, троши се и дроби у унутрашњој борби. По своме бићу, зло је – „царство које се разделило“.

Самоутврђивање личности, њено противпостављање Богу јесте – извор дробљења и распадања, осиромашење њеног унутрашњег живота, и само љубав поново приводи личност донекле у јединство. Но ако личност, која се унеколико већ распала, и даље не мирује већ хоће да сама постане богом, – „бићете као богови“ – неминовно је постиже ново и ново дробљење, ново и ново распадање... И зар не видимо, како се на наше очи, – час под громним термином „диференцијације“ и „специјализације“, час по дивљој жељи распасаности и безвлашћа – зар не видимо како се дроби и расипа и друштво и личност..., желећи живети без Бога и устројавати се мимо Бога, самоопределивати се против Бога. Само безумље – та дезинтеграција личности – зар она у суштини својој није последица дубоког духовног извраћења нашег живота? Неурастенија, и друге „нервне“ болести – немају ли зар једини узрок у тежњи људи и човечанства да живе по *своме* а не по *Божјем*, да живе без закона Божија, у аномији. Одривање Бога увек је водило и водиће безумљу, јер Бог и јесте Корен ума.

Без љубави – а за љубав је пре свега неопходна љубав Божја – без љубави се личност троши на психолошке елементе и моменте. Божија је љубав – веза личности.

Грех је моменат растроја, распада и разбијености духовног живота. Душа губи своје супстанцијално јединство, губи сазнање своје стваралачке природе, губи се у хаотичном вихору својих стања, престајући да буде њихова супстанција. „Ја“ се дави у „мисленом потоку“ страсти. Није узалуд загонетни и саблажљиви осмех свих лица Леонарда Винчија, који изражава скептицизам, отпадање од Бога и самоупорство човечанског „знам“, уствари осмех изгубљености: сами су себе изгуби-

ли, што је особито упадљиво код *Боконде*. У ствари, то је – осмех греха, саблазни и лажи – осмех блудни, порочни, који не изражава ништа стварно (у томе је и његова загонетност!), која изражава само некакву унутрашњу смутњу духа, али и – нераскајаности. – Да, у греху душа исклижава из саме себе, губи себе. Не зове се узалуд последњи степен моралног пада жене „изгубљеношћу“. Но несумњиво да не бивају само „изгубљене жене“, т.ј. оне које су изгубиле себе у себи, своју богоподобну активност живота, него има и „изгубљених људи“; уопште, греховна душа је изгубљена душа, пропала душа, и изгубљена не само за друге, већ и за саму себе, пошто није са чувала себе. И кад савремена психологија тврди, да она не зна за душу као супстанцију, то само јасно иставља морално стање самих психолога – који су у маси – „изгубљени људи“. У том се случају стварно не може рећи „ја чиним“, већ „са мноштем се чини“; не „ја живим“, већ „са мноштем се збива“.

Уколико гасне у сазнању стваралаштво, самоактивност и слобода, у толико се све више сва личност своди на механичке процесе у организму и, пројектујући своје сопствене слабости ван себе, оживљује свет који је окружава. И као што су трезвеност и бодрост – услови живота личности, тако свака нетрезвеност и спављивост користи слабљењу самосабраности духа. Када се човеку спава, када заборавља „бодреним srcицем, бодреноју мислију и бодреним умом отгоњати униније греховног сна“, или још изразитије, у пијаном стању под дејством наркотика, у свима тим и сличним приликама, речи се говоре“ и „њима се просто хоће да буду изговорене; и то их ја не говорим, но оне хоће да буду изговорене“. „Зидови се измичу и љуљају кад се прислониш на њих“. Ствари „неће да се држе у рукама већ искачу и бегају“.. И поједини делови тела пројављују своју „аутономност“ и независност. Читав организам – како телесни, тако и душевни – претвара се из целосног и хармоничног оруђа, из органа личности у случајну колонију, у хрпу неодговарајућих механизма, од којих сваки ради за себе. Једном речи, све се показује слободним у мени и изван мене – све осим мене самог.

Неурастенично полугубљење реалности стваралачког Ја – такође је израз душевне нетрезвености, и тешко је отргнути се од убеђења да јој је узрок у „неустројености“ личности. Извраћајући свој однос према Богу, човек самим тим извраћа и свој морални а затим и телесни живот. Тако су незнабошци знали Бога

посматрањем његових творевина, али „познавши Бога, не прославише га као Бога, нити му захвалише, него посташе ништавни у мислима својим и потамне нерасумно срце њихово. Говорећи да су мудри, полудеше и заменише славу вечного Бога сликом смртног човека и птица и четириножних животиња и гмизаваца. Зато их Бог са жељама срца њихових предаде у нечистоту, да сами срамоте своја тела, јер заменише истину Божију лажу и поштоваше и послужилише твари место творцу“ (Рим. 1, 21-23). Као последица тога дошло је – говори апостол – извраћање природног устројења телесног живота и искварење друштвеног живота. Отровни извори безвлашћа, непристојности и неуздржливости натопили су друштво у свим животним изражајима (Рим. 1, 26-32).

Уколико душа више земљани утолико губи слободу; лагано, али сигурно, рак греховне ране разједа срце. Греси обмотавају срце густим слојевима и не дозвољавају ми да дођем до њега, преграђују приступ освежавајућем ветру благодати. Душа тужи:

„... све земаљско што је гушти хтела би да збаци“
и вапије:

„От свакакога обстојанија спаси“
али – срце је обавијено тврдом кором.

Да, оно је живо, али – иза својих зидова, и до њега не можеш доћи. Ја само теоријски знам да оно постоји, али му прићи не могу. И света црквена служба клизи стално по том оклопу једва га додирујући, одбија се и пролази мимо.

Обично наступа заборав на најважнијим местима: враг краде најдрагоценије речи. Питаш се: „Да ли је Јеванђеље (или друго што) већ прошло?“ и само обраћајући пажњу на оно што се у даном моменту служи, говориш: „да“. Напротив, грешне жеље, најгоре гадости се без преке и одједном сручују у разбијену личност...

... Шта је уствари устројеност? – То је, када је у личности све – на свом месту, када у њој све бива „по чину“. У том се „бивању по чину“ и садржи лепота твари, и добро, и истина. Напротив, отступање од чина је – ругоба, и зло, и лаж. Све је прекрасно, и добро, и истинито, но – када је „по чину“; све је ружно, зло и лажно – када је самочино, самовољно, самоуправно, „по своме“. Грех и јесте нешто „по своме“.

Грех се изражава у отказивању да се изиђе из стања самоистоветности... утврђивање себе као себе, без односа према другоме – т.ј. према Богу и према свој твари – самоупорност... и јесте... корен свих грехова. Сви су греси – само у разним облицима пројављено самоупорство. Другим речима грех је та сила чувања себе, као себе, која чини личност „самоистуканом“, идолом саме себе... Грех је та дубока тежња, којом се Ја утврђује у својој особености, у свом усамљавању и ствара од себе јединствену тачку реалности. Грех је то што скрива од Ја сву реалност, јер видети реалност то баш и значи изићи из себе и пренети своје Ја у не-Ја, у друго, у оно што се види, т.ј. завољети.

Отуда је грех некакав зид, постављен између мене и реалности – обложење срца кором...

Сама реч „грех“ слична је речи „погрешка“, тако да грешити значи „преварити се“, „не постићи циљ“, „пропустити“, „учинити мимо“. Мимо чега нас води грех? У шта падамо? Мимо оне норму бића, која нам је дата од Истине. Не постижемо циљ који нам је указан Правдом – једном речју, не желећи подвига, слазимо с правог пута који нам је на Земљи нацртао Божанским прстом Подвигоположник. Понављам: грех је извраћање. То је – распуће, т.ј. прелаз с пута на пут, лутање разним путевима, блуђење по многим стазама, а не по једној правилној; или то је блуђење, блуд, губљење праве стазе и „хођење својим путевима“ (Дела 14, 16), као што су ходили незнабошци и неспособност озлојеђеним и заблуделим срцем познати пут Господњи, као што се догодило с Јеврејима (Пс. 94, 8-10; Јевр. 3, 7-10).

Који је то прави пут, који се у Светом Писму назива „уски пут у живот“ (Мт. 7, 14; Дела 2, 8), „пут мира“ (Лк. 1, 19), пут спасења (Дела 16, 17) и пут Господњи (Дела 19, 9), „пут истине“ (II Петр. 2, 2) и „пут прави“ (II Петр. 2, 15)?

То је – целоумље (целомудреност). Сама та реч целоумље (софросини или

саофросини) указује по свом етимолошком саставу на целостност, здравост, неповређеност, јединство, и уопште, нормално стање унутрашњег живота, нераздробљеност и крепост личности, свежину духовних моћи, духовну устројеност унутрашњег човека. Целоумље = здравоумље. Такво је значење те речи код св. отаца, тако и код старих философа. Целомудреност је – простота, т.ј. органско јединство – целостност личности. Противност целомудреностије стање развраћености, разврата, т.ј. разбијености душе: целина личности је разбијена, унутрашњи слојеви живота изокренути су ван, а оно што би требало да буде откривено – непосредност и искреност – то се запреће унутра и чини личност скривеном.

Стид је указивање на оно, што би – иако је законом и богодано – требало да буде скривено... Кад престане стид, долази бестидност и цинизам – откривање онога што би требало скривати и скривање онога што би требало показати.

... Узевши на себе призрак личности, подосновали личности постаје самостална а права се личност распада. Наличје се дели одличности и имајући облик личности, престаје да се потчињава наредбама духа – постаје нерасумно и безумно; а сама личност, ... изгубивши свој корен лишава се сазнања реалности и постаје – не лик реалне основе живота, него лик пустоте и ништавности, т.ј. постаје празном и глумом маском, и, немајући у себи ничег стварног, сазнаје саму себе као лаж, намештеност. Слепа похота и бесциљна лажљивост – ето шта остаје од личности после развраћања.

Ако је стид – компас сазнања и мера вредности личности, онда је бестидност – указатељ покварености и распаѓања душе... То је раздвојеност мисли, двоједушност, двојемисленост, двојственост, непостојаност у једном; једном речју – почетак распаѓања личности још пре геене, њена дихотомија (Мт. 24, 51 = Лк. 12, 46).

„Човек с двојним мислима“ је већ овде, у овом животу осетио геенски огањ. Као стање противно целоумљу, распаѓање личности чини човека нецеломудрим, т.ј. лишава његов ум целостности и јединства и баца га у вртлог мучне несталности.

*Павле Флоренски
(Превео Х.)*

ПУТЕВИ ПРОВИЂЕЊА

У Цариграду је живео један знатан великаш по имену Ксенофонт. Он је био врло богат и био је врло побожан, одликовао се смирењем и кротошћу и чинио је доста добра сиротињи. Жена му је тако исто била врло богобожљива и угледала се на свог мужа. Њој је име Марија. Синови њихови – Јован и Аркадије – изучили су многе школе и васпитавани су били у страху Божијем.

Ова два младића послаше родитељи на школовање у Финикију у варош Берит, где се прочула добрим гласом знаменита правна школа. Кад су се деца повезла морем, време беше сасвим тихо и лепо; али се ускоро подиже тако силна олуја и бура на мору, да су лађари морали да савијају једра. Лађа, коју таласи бацаше час на једну, час на другу страну, поче да се пуни водом. Сви се на лађи узбуне и поплаше. Јован и Аркадије уплашише се да неће више видети своје добре и нежне родитеље; па су једнако плакали и молили се Богу да их спасе од пропасти. Али бура не утишаваше се, олуја не престаје, него још јача биваше. Тада лађари, када изгубише сваку наду да ће избавити лађу, изиђу и седну у чамац, који је био везан за лађу па се пусти на срећу у море. Јован и Аркадије, кад видеше да лађари побегоше, и да ће лађа да пропадне, свуку своје хаљине за лакше пливање, па повикаше: Збогом, наши мили родитељи, и скочише у море. Њихове слуге, учине то исто, угледајући се на њих. Лађа се изломила и сви они ухватише се за који комад дашчице, одоше куд који у разне стране, куд их таласи однеше.

Но Божије провиђење имало је милост да јави своју доброту овим побожним младићима и да их спасе од пропасти. Талас Јована избаци на обалу морску. Он кад дође себи и разабра се, виде да је го, па не знађаше шта да ради и како да се покаже у таквом стању људима на сувом. Са оваквим страховањем пође по обали и виде мало даље некакав манастир, па се јако обрадује, надајући се да ће тамо моћи наћи све што му треба. Манастирска браћа заиста приме Јована врло љубазно и са учешћем у патњи младића. Овде је он умирио се, па размишљајући како је чудно он избављен од пропасти и како се у манастиру живи

мирно, спокојно и побожно, задобије вољу за такво живљење и заволе манастир. Калуђери су за доброту његову, јако га завољели, па му све више омиљаваше калуђерски чин утолико, да је он кроз неко време решио се да га прими и тако он постане калуђер. Он се топло молио Богу и строго постио и једнако је жалио за братом својим Аркадијем, убеђен да је он погинуо у мору.

Али ова иста свемоћна Божија десница сачувала је и Аркадија. Кад је и он изашао жив из мора на обалу, од срца је најтоплије благодарио Богу, што га је спасао од пропасти. Но горко је жалио за братом, за кога ништа није могао знати шта се с њим догодило. Нађе се ту један побожан хришћанин из оближњег села, који му да хаљине да се обуче и који га прими у своју кућу. Кад се Аркадије одмори и оснажи јелом, оде у цркву, седе и као уморан заспи и у сну јави му се брат Јован, па му рече: „О, брате, зашто толико тужиш и жалиш за мном? Ја сам по Божијој милости жив и здрав“. Пробуди се Аркадије и верујући да је истина, што је снио, пун радости, благодарио је Богу и хтео да се одмах врати у Цариград. Али помисао да кад дође кући без брата ожалостиће своје родитеље, задржи га, и он двоумљаше се шта да ради. Сети се како је отац хвалио и уздизао свагда калуђерско живљење, Аркадије се реши да оде у манастир. Зато он с том намером пође у Јерусалим, да се поклони светим местима. Кад задовољи своје побожно осећање молитвом у светом Јерусалиму, он изиђе из вароши и упути се једном оближњем манастиру, у коме је мислио да се настани. На путу он сретне једног побожног старца калуђера, и замоли га да се моли Богу за њега; јер је он у великој тузи и жалости. На то му духовник рече: „Не тугуј драго дете, брат је твој жив и здрав и ти ћеш га скоро видети, он је ступио у манастир и примио монаштво, он је сада калуђер“. Зачуди се Аркадије, двоумећи се откуд зна старац каква му је невоља и туга, па му рече: „Ако је тако, молим те, води и мене у манастир и уведи и мене у број калуђера“. Старац му одобри и благослови жељу и намеру, па га узме и одведе у лавру св. Харитона, где га постриже, поучи

га како треба одсада у томе чину да живи и оде, обећавши му да ће се кроз три године видети.

Прођоше две године после одласка Јована и Аркадија из Цариграда. Њихови родитељи никаква гласа не добише од њих за своје време; због чега су били у великој бризи, па да би дознали где су им деца пошаљу своје слуге у Берит, да се увере, јесу ли им деца здрава. Кад слуга дође у Берит, увери се да Аркадије и Јован нису никако ни долазили у ту варош, па зато одатле оде у Атину, али их нитамо нема нити су долазили. Врати се слуга у Цариград, врло смућени и ожалостњени што не може да обрадује свога господара добрим гласом. Но на путу у једној гостионици, где је дошао слуга да ноћи, види једнога калуђера и у њему позна свога другара, једнога од слугу Ксенофонтових, који је пошао на пут заједно са Јованом и Аркадијем кад ови пођоше у Берит на науку. Радосно се поздраве и слуга запита калуђера: „Шта се догодило, те си се обукао у то црно калуђерско одело и узео на себе анђелски лик, и где су наши млади господари, које ја ето нигде не могу да нађем?“ Калуђер дубоко уздахне, полете му сузе од туге, и каже како су сви који су били на лађи, па и господари погинули у мору, кад се лађа разбила и да се само он један спасао од пропасти; па због тога се и он решио да се заувек сакрије у усамљеној пустињи у манастиру, а да се не враћа својме господару са таквим страшним гласом, да су му деца пропала у мору. И сада путује у Јерусалим да се поклони светим местима. Веран и добар слуга, који тражи децу свога господара, ужасно се растужи од таквог извештаја, па није знао, шта да ради, како ли да каже своме господару такав глас. Но други људи, који се ту десеше, саветоваше га да иде у Цариград и све каже свом господару.

О, ко би могао да опише горку тугу, жалост и плач родитеља – Ксенофонта и Марије, кад чуше да су им деца изгинула! Но ови побожни људи у својој жалости, обратише се са сузама Богу. Сву ноћ проведоше на молитви и плакаше. Па кад пред зору задремаше, они обоје у сну видеше своју децу где стоје пред Исусом Христом у великој слави. Кад се пробуде,

они кажу једно другом свој сан и тада почну држати да су им деца жива и да служе Богу у монашком чину. И у то време, кад муж тешаше жену, а жена мужа, Ксенофонт рече Марији: „О, Маријо, мени се све чини, да су наша деца сада у Јерусалиму; па хајде да и ми одемо тамо и да се поклонимо светим местима, те може дати Бог, да их ми тамо нађемо и видимо. И тако се они спреме, разделе сиротињи много милостиње, оду у Јерусалим и тамо обиђу сва света места. Затим пођу и у оближње манастире, који су око Јерусалима, понадајући се да ће гдегод наћи своју децу, али их не нађоше. А кад се упутеше к Јордану, да и тамо виде по манастирима, на путу сретну онога старца, који је увео у монаштво Аркадија и замолише га да се моли Богу за њих. Старац изврши молитву, па рекне: „Шта доведе Ксенофонта и Марију у Јерусалим, ако ли није љубав према деци својој? Али не тужите и не плачите, деца су ваша жива, идите куда сте пошли. А кад се вратите у Јерусалим, тада ћете видети своју децу.

Одмах Ксенофонт и Марија крену даље на пут ка Јордану, а стари духовник пође у свети Јерусалим. А кад старац сврши молитву у цркви Васкрсења Христовог и оде на Голготу, па се ту одмарише, приступи му монах Јован син Ксенофонта и Марије, који је овде дошао да се поклати светим местима и поздрависе с њим. Старац га благослови и рече: „Где си досада Јоване? Твоји те родитељи траже, као што ти тражиш свога брата“. Јован се зачуди, да старац све то зна, па га замоли да му јави је ли му брат жив и где је сада? На то му питање старац рече: „Седи овде до мене, па ћеш скоро видети свога брата“. Није дуго било чекање, кад наиђе на њих један калуђер, а то је Аркадије, који беше блед и сув од строгог поста и рада, који чим угледа свога старца, приступи му с поздравом и рече: „О, оче, зашто ти остави своју њиву и не дође да је видиш, ово је већ трећа година? Много је на тој њиви порасло трња и корова без твоје надзора; па зато се постарај да је од тога очистиш“. Није тако, рече старац, ја сам често надгледао ту њиву, и вјерујем Господу, да на њој сада нема ни трна, ни корова, него је зрела и добра пшеница, која је достигла да се изнесе на трпезу Цара над Царевима. Оди седи овде до мене! Кад Аркадије седе, старац пођута мало,

па после запита Јована: „Откуда си ти брате Јоване и од кога си рода?“ Јован почне причати ко је и откуда је, а Аркадије се загледа у њега, па га позна да му је брат, и од превелике братске љубави, немогаше дочекати да Јован сврши своју причу, него повиче: „Оче, па то је мој брат Јован!“ и полете један другом у наручје и почеше се грлити и љубити.

Кроз два дана врате се од Јордана у Јерусалим Ксенофонт и Марија, и кад на Гробу Господњем нађу онога светог старца, замоле га да им учини што је обећао и покаже им децу њихову. У то време деца бежу око старца, који им је заповедио да ништа не говоре и да не гледају на њих; него да гледају преда се, како их родитељи не би познали. Деца су одмах познала своје родитеље, па су се много зарадовала; али родитељи њих не могоше познати, јер су били у калуђерском оделу и јако су се променили у лицу од многог труда и поста. Старац им рече: „Идите ви у вашу гостионицу и спремите нешто за ручак, ми ћемо доћи да с вама ручамо, па ћу вам тада казати, где су вам деца вапа“. Дође време да пође старац с децом на ручак, и он им заповеди да ништа за време ручка не говоре донде, док им он то не каже, додавши, да ће разговор с њиховим родитељима, бити њима од користи и да ма какве добродетели чинили, ви се с њима у добродетели не можете упоредити.

За трпезом водио се побожан разговор и родитељи запитаће старца, како живе њихова деца. Добро се труде за спасење своје душе, одговори им старац. О, како су ти добри ови твоји ученици, рече му Ксенофонт, чим смо их ми видели, врло смо се обрадовали и заволели их као своју драгу децу. Ох, дао би Бог, да и наша деца буду оваква! Тада старац рече Аркадију: „Дете, испричај нам, где си се родио и откуда си сада дошао овде“. Чим је Аркадије почео казивати, одмах су родитељи познали, да су им то мила деца, па у један час повикаше: „Па гле, ово су деца наша ... деца ... наша драга деца...“ па их почну грлити и љубити и плакати од радости. А старац посматрајући овај приказ, и сам је проливао сузе од милине.

Кад се задовољише и умирише од јаког потреса милине и радости, што видеше своју децу, Ксенофонт и Марија топло од дубине срца узнесу Богу благодарност; па после почну размишљати за кога већ да живе у свету и за кога да теку и да чува-

ју имање? И реше се да учине што су и деца учинила, да се одрекну света. Зато продаду своје имање, поделе га сиротињи, слуге отпусте и дођу овоме светоме старцу, те их он постриже и уведе у монаштво. Сви су се прославили вером и светим животом, а Ксенофонт и Марија добили су од Бога дар, да чине чуда.

БОГ ЈЕ СВЕМОГУЋ

Рече Господ: Ја сам Бог свемогући.

И Мојс. 17, 1; 35, 11

Има ли шта тешко Господу?

И Мојс. 18, 14

У почетку створи Бог небо и земљу.

И рече Бог: нека буде светлост, и би светлост.

И Мојс. 1, 1, 3

Твоје је, Господе, величанство и сила и слава и вечност и част, и све што је на небу и на земљи; твоје је, Господе, царство, и ти си узвишен сврх свега поглавар;

Богатство и слава од тебе је, и ти владаш свијем, и у твојој је руци узвисити и укрепити све.

И Дневн. 19, 11-12

Знам да све можеш, и ништа није немогуће теби.

Јов. 42, 2

Речју Господњом небеса се створише, и духом уста његовијех сва војска њихова.

Јер он рече, и постаде; он заповједи, и показа се (створи се).

Пс. 32, 6; 9

Благословен Господ Бог, Бог Израиљев, који један чини чудеса.

Пс. 71, 18

Који је Бог тако велик као Бог наш?

Ти си Бог, који си чинио чудеса, показивао силу своју међу народима.

Пс. 76, 13-14

Господе, Боже над војскама! Ко је силан као ти, Боже? И истина је твоја око тебе.

(Сабрао Др. П. Маркичевић)

О ВРЛИНИ

Св. Григорије Богослов

Волим врлину, па ипак, нити знам шта је то врлина, нити откуда ми она долази.

Као што брза зверка крије своје трагове, тако и мој непријатељ стално убија у мени способност разликовања доброг од зла, да не бих нашао врлину, коју стално тражим. Једно ми наређује тело – друго закон, једно Бог, а друго завидљивац. Ја, опет, чиним оно што мрзим, и уживам у злу. Час сам низак, час велики. Лијем горке сузе, али с њима не перем грех. По плоти сам чедан, али не знам јесам ли то и у срцу. Од стида обарам своје очи, али их мој ум опет диже горе. По речима, које говорим, ја небу припадам, али ми је срце прилепљено за земљу.

Познато је, да човека, који ходи путем врлине, често пута сурва с те висине наш, човечји, злотвор. И ја, тако, напредујем, па се опет враћам, стидећи се самога себе. Стално сам на путу, увек у великом страху; учиним неколико корака напред – и одмах паднем. Желео бих да будем потпуно слободан, али је то немогуће, јер што више живим, више грешим. Потребно је, зато, знати ово што следује.

Прво, чисто јестество је – Тројица, затим ангелска природа; на трећем месту сам ја, човек, стављен између живота и смрти, ја, коме је одређен узвишен циљ, али до кога се долази тешком муком. Међу нама је онај најсавршенији, који усред толиких зала, носи што мањи број кума греха, који помоћу Божјом, гаји у срцу жарку љубав према врлини, труди се да се духовно уздигне, а грех од себе гони. Таква је наша врлина, а веће савршенство припада небесним житељима.

Запамти овај савет, да би се попео до врха велике врлине, која је једна. Врлина није само дар Божји – за њу су потребни и наши напори. И ако је мој вид општар, ипак он не може да види све без великога светила, које осветљава моје очи. Да бих успео, потребно је да Бог и почне и доврши, да уложи два дела – а ја само један. Бог ми је подарио смисао за добро, он ми даје снаге – а ја се трудим да стигнем до мете. Иако сам слаб, држи ме нада, јер је Христос мој дах, моја снага, моје богатство.

Немој о себи да мислиш сувише високо; не уздај се много у свој ум, и ако си врло образован. С висине се лако пада на

земљу, а нада уздиже к небу; на велику гордост Бог се гњеви. Има ствари, у којима лако можеш успети, за много што-шта можеш само да се надаш, а од многокоје-чега треба сасвим да се одречеш. То је знак целомудрености – знати меру свога живота. Не ваља кад човек губи наду, иако је она лако остварљива, као што, исто

тако, неваља, кад је неко и сувише смео и сматра да је лако доћи до савршенства. Не узимај на себе претешко бреме, јер може да ти се деси, да збациш и оно, које се лако може носити.

Ако о себи високо мислиш, онда ћу те потсетити откуда си дошао у живот, шта си био кад си лежао у мајчиној утроби, а шта ћеш најзад бити: прах и храна црви-ма. Ако ниско о себи мислиш, онда ћу ти рећи, да си ти Христова твар, Христов дах, Христов часни део, неумрли створ – створени бог, који, кроз Христову страдања, добија вечиту славу. Зато не угађај телу, него се труди да саздаш што лепши храм, јер је човек храм великога Бога. Саветујем ти, да тај храм чуваш тако, да у њему увек пребива Бог, да тај храм увек буде чист, и то битно, а не само споља.

Радимо и трудимо се сви, држећи се Бога; – нека се и мудар, и богат и сиромах, ослања на тај најсигурнији ослонац у животу.

Само тако проћи ћеш сигурно кроз ово поприште земаљског живота и сам Бог ће те примити, кад га будеш напустио

превео Д. Ј. В..

О КЛЕВЕТИ

Св. Јован Златоуст

Ко се бави клеветом, тај једе тело брата и уједа ближњег свог. С тога је Павле

и рекао с претњом: „Ако се међу собом кољете и једете, гледајте да један другог не истребите“ (Гал 5:15). Ти ниси зарио зубе у тело ближњег, већ си зарио у душу злу реч, ранио си је рђавим гласовима, учинио си хиљаду зала и себи самом и њему и многим другима; јер осуђујући ближњег, ти си начинио горим и онога ко те је слушао. Ако је то грешник то он постаје немарљив, јер је стекао саучесника у греху; а ако је праведник он пада у гордост и охоли се над туђим грехом примајући повод да високо мисли о себи. А у исто време, нашкодио си и целој цркви, пошто сви који су чули, не осуђују грешника, већ нападају прекорима сав народ хришћански. Још се није чуло да су неверници рекли да је неко блудник и развратник, него место кривца они исмевају све хришћане. Затим, дао си повод унижењу славе Божије, јер име Божије слави се када ми живимо добро, а кад грешимо, оно се хули и бесчести. Четврто, ти си посрамио онога о коме шириш рђаве гласове, и кроз то си га начинио још више бестидним и створио си од њега себи непријатеља. Пето, сам си постао достојан суда и казне, кад се занимаш таквим делима, која ти никако не приличе. Нико не говори: ја бих само у том случају клеветао, кад бих говорио неистину, али ако говорим истину тада већ не клеветам. Када би у том оговарању и била истина, ипак је и то забрањено. Фарисеј клеветајући митар, говорио је истину, али му то није помогло. У самој ствари, реци ми, зар митар није био цариник и грешник? Свако зна шта је митар, али при свему томе, фарисеј је због осуђивања све изгубио. Хоћеш ли да исправиш брата? Заплачи, помоли се Богу, дај му поуку на само, посаветуј, запитај.

Тако је и Павле радио: да ме опет кад дођем, говори он, не понизи Бог мој у вас и не услачем за многима који су раније згрешили и нису се покајали за нечистоту и блуд и срамоту, што починише (2 Кор 12:21). Покажи љубав ка грешнику, увери

га да опомињући га о греху, то чиниш из љубави и старања о њему, а не да желиш да га понизиш; загрли му ноге, љуби, не стиди се, ако хоћеш заиста да га излечиш. Тако често чине и лекари: болеснике који не примају савет они љубе, испитују и на тај начин принуђавају их да приме спасоносни лек. Тако чини и ти: покажи рану самоме болеснику, те из тога ће се и видети да си ти узнемирен, да се стараш и бринеш за ближњег свог. Саветујем те да затвориш уши не само од оних који клеветају већ и од оних који слушају оне који клеветају и да се угледаш на пророка који говори: Онога који у тајности клевета ближњег свог тога сам изгонио (Пс 100:5). Кажи ближњему: Имаш ли намеру да неког похвалиш и неком нешто да одобриш? – Отварам слух да примим ту вест, ако хоћеш да клеветаш, спречавам улазак твојим речима, јер не могу примати смрад и нечистоту. И каква ми је корист да знам да је неко зао човек? Напротив, отуд долази највећа штета и последњи губитак. Кажи му: побрини се о својем сопственом, о томе како ћемо дати одговор о својим гресима и ту радозналост обратимо на свој сопствени живот и то сувишно испитивање. Какво извињење и какав опроштај да очекујемо кад ми о својим и не мислимо, а о туђем смо тако љубопитљиви? Како је непристојно и веома стидно, пролазећи, загледати у дом и примећивати шта има у њему, исто тако је крајње непристојно бити љубопитљив односно туђег живота. Још је смешније то, што они који воде такав живот и не брину се о својим делима, кад открију неку тајну, моле и преклињу тога ко их слуша, да то не препричава никоме, чиме баш и доказују да су они учинили дело достојно осуде. Ако ти захтеваш од њега да то ником не говори, у толико пре ти ниси требао о том говорити. Та реч била је савим у твојој власти, а ти предавши је, сад бринеш како она да се сачува. Ако желиш да се она не преда другом то и сам не говори. А кад си ти већ предао чување речи другоме, то је већ сувишно и бескорисно наговарати и заклинасти га да он чуа оно што му је речено. Па је ли пријатно клеветати? Не, пријатно је не клеветати. Онај ко клевета постаје уз-

немирен, подозреив и бојажљив, каје се и гризе свој језик, страшећи се и дрхтећи да неби речи кад се разнесу навукле на оне који су их рекли већу опасност и произвеле непотребно и злокобно непријатељство. А ко чува у себи реч, тај ће живети у савршеној безбедности и у великом задовољству. Ако си чуо реч, говори Премудри, нека умре с тобом. Не бој се, неће те распргнути (Сир 19:10). Шта значи да умре с тобом? Сакриј је, закопај, не дозволи да изађе чак ни да се покрене. Али најусрдније се старај да не дозволиш, да теби говоре рђаво о другима. А ако некад и чујеш нешто, удави, умртвај оно што ти је речено; предај забору као да и ниси чуо, тад ћеш проводити садашњи живот веома мирно и безбедно.

Сами пак клеветници кад сазнају да ми гајимо већу одвратност к њима, него ли онима које они оговарају, оставиће некад ту рђаву навику, исправиће се од сво-

га недостатка, па ће нас потом хвалити и признати за своје спаситеље и добротворе. Као што добра реч и похвала служи почетку пријатељства исто тако оговарање и клевета постаје почетак и повод непријатељства, мржње и хиљаду распри. И ништа друго не доводи нас до немарљивости о својим делима као радозналост о туђим делима и испитивање истих, пошто онај ко воли клеветати и испитивати туђ живот нема времена да се позабави о свом сопственом животу. И тако како он употребљава све своје старање о оном што је туђе, то све оно што припада њему, по неопходности остаје занемарено. А то би било добро, када би ти користећи све време на старање и суђење о својим сопственим гресима могао учинити неки успех, али како се ти стално бринеш о туђем, када ћеш онда да мислиш о својим сопственим недостацима?

Мили моји, избегавајмо клевету, знајући да је то права пропаст од ђавола и клопка намештена његовим лукавством. Ђаво нас је довео до те навике ради тога, да се неби бринули о себи и подвргли себе најтежој одговорности. Али зло није само у том што ћемо ми тад дати рачун о речима својим, но и у том што ми своје сопствене грехе чинимо тежим и липињемо себе и сваког извињења. Ко строго истражује туђе преступе, тај неће примити никакве попустљивости својим сопственим, јер Бог ће судити не само у сагласности наших преступа, већ и по твојем суду о другима. Зато Он и опомиње: Не судите да вам се не суди (Мат 7:1), пошто се грех неће јавити тамо какав је он био, већ ће му се неизбежно још додати од извршеног твог суда над твојим братом. Као што човекољубив, кротак, милостив знатно умањава тежину грехова, тако исто љут, суров и неумољив човек много добавља својим гресима. Избацимо из својих уста сваку клевету, знајући да ма и пепео јели, ипак и од таквог строгог живота нећемо имати никакве користи, кад се не уздржавамо од клевете, јер „не оно што улази у уста прља човека већ оно што излази из уста“.

јерео јером. Г.

КАКО СЕ ТРЕБА

Епископ Николај

Многи то не знају.
Многи о томе питају.

А то треба знати и сасвим је уместо о томе питати.

Ствар је међутим проста, и ево кроз две хиљаде година у цркви Христовој јасно одређена. Свака молитва, најкраћа као и најдужа, треба да садржи ово троје:

- благодарност Богу,
- молбу за помоћ у датом случају потребе и
- похвалу Богу.

Словенске речи за овај тројаки садржај молитве много су изразитије од српских, и то:

благодарење,
прошеније,
славословије.

БЛАГОДАРЕЊЕ

Прича о диву и орачу

Див неки живљаše у своме двору, препуном сваког земаљског миља и обиља. Нико у свету не могаše се мерити ни по здрављу, ни по снази, ни по богатству. Но пресићен свега у свету див осети празнину у срцу и бесмисленост свога живота, и тешка чамотиња обузе га свега.

Једног јутра реши се див да пође на далек пут, да би нашао какве год утехе или радости своме животу. Узјаха коња и у пратњи слугу својих пође на пут. Путујући тако дуго див не нађе ништа што би душину његову разгалило и осветлило.

Беху већ уморни и коњаници и коњи, када стигоше до једне њиве на којој се виђаше неки орач. Украј њиве узвишаваху се дебели храстови са великим сенкама. Сјаше див да одмори. И док се слуге занимаху око уморених коња, омаче се њему поглед на њиву и на орача на њиви. И виде необичан приказ: један во у јарму стоји, други лежи, а орач на коленима, у орању са уздижним рукама непрестано виче: „Благодарим ти, Боже! Благодарим ти, Боже!“

Не могући ништа разумети од онога што бива пред његовим очима, див се приближи сељаку и упита:

– На чему толико благодариш Богу, пријатељу?

Одговори му орач:

– Цркао ми је један во.

– Па зар на томе благодариш Богу? упита див, и зачуђено и подругљиво.

– Да, на томе.

– Ништа те не разумем, рече даље див. Други би сваки кукао и викао, и жалио се на небо и на земљу, а ти благодариш. Објасни ми то, молим те.

Уздахну орач, па рече:

– Ја сам човек грешан, зато ме је ово и снашло. Место мене Бог да казни смрћу за грехове моје, он ми је узео овог вола. Како, дакле, да му не будем благодаран? А осим тога имам још нешто: Прошлених година Бог ми је дао те сам имао неколико пари волова, и ја сам знао, да је то од њега, и благодарио сам њему. Сада је његова света воља, да ми од овог последњег пара узме једног вола, па ја мислим, да ми је дужност, да му будем благодаран кад узима онако исто као и кад даје. Слава му и хвала!

Зачуди се див још већма па опет упита:

– Добро, но како мислиш сад орати само на једном волу? – То ће Бог уредити, одговори орач, и лице му се обасја лаким осмејком.

Див укори самог себе, што он у препуној кући сваког миља и обиља годинама није озарио своје лице таквим осмејком као овај бедни сељак, који је са једним волем стајао у њиви, и то без наде. Потом се див маши у деп, извади неколико златника и пружи их сељаку.

– Ево ти, рече, па купи другог вола. Данас сам од тебе научио много.

Сељак прими новац, и сав радостан рече:

– Не рекох ли ти, господару, да ће Бог све уредити?

И опет сељак уздиже руке у вис, и захваљиваше Богу гласно „Благодарим ти, Боже! Благодарим ти, Боже!“

Див се поврати дома. Но када приспе у своје место, виде свој двор сав у пламену. И када виде, он клекну, диже руке у вис и рече: „Благодарим ти, Боже! Благодарим ти, Боже!“

Зачудише се његове слуге таквом понашању свога господара, но он им рече:

– Не чудите се ништа. Ја нисам знао благодарити Богу, када ми је Бог давао, зато му сад двоструко благодарим, кад узима. Сад настаје за мене време труда и напора, а то једино, с вером у Бога, може и повратити смисао и радост живота моме. Небојте се, све ће Бог уредити!

И див се преда сав труду око зидања новог двора. И дух му се подиже, душа му се разведри, а срце овесели. И привиче див из дана у дан благодарити Богу за све.

Из ове приче јасна је поука, како треба бити увек благодаран Богу, и како сваки човек у сваком часу живота, има за што благодарити Богу. Да не каже нико: снашла ме беда, зар за то да благодарим Богу? Па да, и за то исто онако као и кад те снађе од Бога оно што ти називаш добром, срећом, добитком, успехом. Па ако си, драги читаоче, и Србин по пореклу, ипак ти је дозвољено, као и Енглезу, као и Русу, као и твојим старијим побожним светосавским претцима, завирити у Свето Писмо, и прочитати тамо чудесну књигу о Јову, која је написана да буде вечита утеха свима страдалницима. Из те књиге научићеш се, како треба бити благодаран Богу, и кад да је и кад узима. Јер ћеш увидети, да и кад Бог узима, не узима из злобе, да би назлобио човеку, него да би помогао, да се човек кроз страдање укрепи духом и уздигне срцем к небу. Ако још више будеш читао Свето Писмо, доћићеш до тог савршенства, да ћеш свако своје страдање умети објаснити; а чим га будеш објаснио, страдање ће изгубити ону отровну жаоку, којом те оно боде докле год га сматраш случајним и бесмисленим.

Кад воћар окопава око воћака, и залева их и гноји их, он жели добро воћкама. А кад их подсеца, креше и залама – зар им он у том случају мање жели добра?

Сети се још, да су стари Срби и сваку своју јуначку песму почињали благодарношћу Богу! – Мили Боже на свему ти хвала! што је сасвим у духу хришћанском, јер и апостол каже: на свему захваљујте (Сол. 5, 18).

МОЛБА

Прича о доброј и злој трешњи

Човек неки имаше две трешње пред кућом својом. Једна беше зла а друга добра. Кадгод је он излазио из куће, обе трешње су викале к њему и просиле нешто од њега. Зла трешња сваки пут је просила

Помјани Господе пострадале на ратишту: Ђорђа, Александра, Бошка, Милоша, Неђељка, Војислава, Жељка,

Б О Г У М О Л И Т И

нешто друго: те окопај ме, те окрешти ме, те напој ме, те одведи сувишну влагу од мене, те заклони ме од жарког сунца, те дај ми више светлости! А добра трешња понављала је увек исту молбу: господару, помози ми да донесем добар род!

Домаћин је подједнако милостиво и брижљиво гледао обе своје трешње, и слушао њихове молбе. Чинио је по вољи и једној и другој, на име: злој трешњи давао је све оно што је она захтевала, а доброј само оно што је он налазио за потребно с циљем да би њена молба на крају била задовољена, т.ј. да би јој род био што бољи и обилатији.

И шта се после догодило? Зла трешња је знатно надебљала, стабло и гране сијале су јој се као уљем помазане, а лишће јој је било тамно зелено, широко и као шатор густо; док добра трешња није својом спољашњошћу привлачила ничију пажњу.

Кад је пак дошло време роду, зла трешња донесе редак и ситни род, који због густог лишћа никад не дозри, а добра трешња да врло обилати и укусан род. Застиди се зла трешња због тога што и она није могла донети такав род као њена добра сусетка, и стане роптати на домаћина, кривећи њега за то. Но незадовољни домаћин љутито јој одговори:

– Зар сам ја томе крив? Нисам ли ја целе ове године чинио све по твојим жељама? Да си и ти мислила само о роду као и твоја сусетка, ја бих и тебе и припремио и оспособио да донесеш онакав исти род као и она. Но ти си се правила разумнија од мене, који сам те посадио, па си ето зато и остала неплодна.

Покаја се зла трешња горко и обећа домаћину, да ће и она идуће године мислити само о роду и њега само за добар род молити, а остало све оставити његовој вољи и бризи. Што обећа, то и учини. И поче се понашати као и добра трешња. Идуће године обе су трешње донеле подједнако добар род, и радост њихова, као и домаћина била је велика...

Из ове просте приче јасна је поука за све оне који се Богу моле. Бог је домаћин овога света, и људи су његова рукосад. Као и сваки домаћин, тако и Бог тражи од свог рукосадарод. „Свако дрво које не рађа добра рода, сече се и у огањ баца“, го-

вори се у Јеванђељу. Треба, дакле, бринути се о роду пре свега и изнад свега. И треба се молити Домаћину Богу, „Господару Жетве“ за добар род. Не треба од Бога просити мале ствари. Гле, нико не иде ни земаљском цару да проси од њега мале ствари, које може добити лако и другде. „Господ наш је Господ великодарни“, вели Св. Јован Златоуст. Он воли, да деца његова просе у њега велике дарове, достојне царевића. А највећи дар што Бог може дати људима јесте царство небесно, у коме сам Он царује.

За то Господ Христос и заповеда: „иштите најприје царства Божијега“, а остало ће вам се све придодати. И још Он заповеда: „не брините, шта ћете јести, или шта ћете пити, или чиме ћете се оденути. Зна Отац ваш небесни, да вама треба све ово“. И још вели: „зна Отац ваш шта вама треба пре молитве ваше“.

Шта треба, дакле, просити од Бога? Најпре оно што је најбоље, највеће и најтрајније. А то су духовна добра, која се сва именују једним именом – царство Божије. Када то прво просимо од Бога, Бог даје уз то и све остало што нам је потребно у овом свету, но наравно није забрањено просити од Бога и ово остало што нам је на потребу, но ово се може просити само уз оно што је главно.

Сам Господ Христос нас учи да се молимо и за свакодневни хлеб: „хлеб наш насушни дај нам данас“! Но ова молба за хлеб у Оченашу не долази на прво место него тек после молбе за светост имена Божијег, за долазак царства Божијег, и за владавину воље Божије на земљи као и на небу. Прво, дакле, духовна добра, па тек онда материјална. Сва материјална добра јесу од земље, и Бог их лако ствара и лако даје. Даје их по милостиности својој чак и онима који му се за њих не моле. Даје их животињама као и људима. Али духовна добра Он не даје без воље човекове, нити без исцања.

Најдрагоценија блага, (т.ј. духовна, као: радост, мир, доброту, милостивност, истрајност, љубав, наду, веру, мудрост, и др.) Бог може дати исто тако лако као што даје материјална добра, но само онима који заволе та духовна добра и од Бога их ишту.

ПОХВАЛА (славословије)

„Слава моја и песма је моја Господ“ пише цар Давид.

Кога ћемо ми славити, и коме певати?

Ако ћемо славити моћ, Бог је најмоћнији;

ако ли милост, Бог је најмилостивији; ако ли правду, Он је најправеднији; ако ли истину, Он је најистинитији; ако ли лепоту, Он је лепота бесмртна; ако ли мудрост, Он је мудрост непогрешна;

ако ли младост, Он је младост нестарећа; ако ли вредноћу, Он је вредноћа незастајкујућа;

ако ли будноћу, Он је будноћа неуморна; ако ли Творца, Он је Творац наш;

ако ли добротвора, Он је Добротвор наш.

Свако добро што људи славе и опевају на земљи само је сенка неисцрпног и непролазног добра што је у Богу и од Бога.

Анђели га свесно прослављају на небу дан и ноћ певајући: „Свет, Свет, Свет је Господ Саваот“!

Сва створена природа несвесно га прославља, испуњујући закон његов.

Из тога општег славопојног хора најмање би имао разлога човек да изостане. Нека га, дакле, и човек слави и хвали душом својом, свагда и на сваком месту, а нарочито онда када уздиже молитву своју њему.

Црквене молитве увек се завршавају славословљем, као на пример:

„Јер је Твоје царство, и сила, и слава, Оца и Сина и Светога Духа, сада и навек. Амин.“

Или: „јер си ти Бог наш, и теби славу уздижемо, Оцу и Сину и Светоме Духу, сада и навек. Амин“.

Или: „јер теби припада свака част, и слава, и поклоњење, Оцу и Сину и Светоме Духу, сада и навек. Амин“.

Или: „јер си ти човекољубац Бог, и теби уздижемо славу,...“ итд.

И тако, дакле, свака молитва, најдужа као и најкраћа, почиње се са благодарношћу Богу, продужује се са исцањем од Бога некога добра, а завршава се са прослављањем Бога. То јест: прво долази благодарење па онда прошеније и најзад славословије.

НЕШТО

Од данског писца Андерсена има прича под насловом „Нешто“. У њој се износи, како је било неколико браће, и сваки је од њих хтео да за живота уради по нешто.

Желео бих да створим што год! – рече старији брат. – Урадићу што корисно. Мој ће положај бити најскромнији. Ако што корисно урадим, неће бити узалуд, јер ће од тога ма шта доћи до неба. Радићу цигларски посао. Цигле су свима потребне, дакле, урадићу нешто.

Е, баш то није бог зна шта! – рече други. – Ја ћу бити зидар, мајстор. Зидаћу по варошима куће, имаћу помоћнике. И то ће бити – нешто.

Па и то је мало! – добацни трећи, – ви би хтели да сте обични радници, прости људи, а ја хоћу да будем нешто више. Ја ћу научити цртање, постаћу архитекта, и хиљаду мајстора и радника зидаће по мом упутству. И то је – нешто.

Како видим – рече најмлађи брат – ниједан од вас није изабрао нешто лепо, згодно. Ја нећу да се угледам на вас. Очењиваћу само ваше радове, и у сваком вашем послу наћи ћу некакав недостатак. Истраживаћу погрешке, и о њима давати свој суд. И свако ће рећи: „Ово је паметна глава! У њој има – нешто“.

Како решили тако су и живела браћа. Један је правио циглу, живео мучно, бедно, али поштено. Ни свога кутића није имао, али је зато од цигларских одломака, од онога што није могао продати, сазидео сиромашној старици Маргарити кућерак на самој морској обали. Кућерак је био сасвим тесан; са једним јединим прозором и то накривљеним, врата ниска, али ипак у њему је могла да се сиромашна просјациња склони од кише и непогоде. Циглар је мало урадио, али је ипак то било – нешто.

Други је брат подизао лепе зграде. Као мајстор сазидео је за једну целу улицу кућа, и на томе послу зарадио је и себи удобну кућицу. Он је тако исто урадио – нешто.

Трећи је постао чувен архитекта, изradio је врло много послова по којима су подигнуте величанствене зграде, а и себи је сазидео лепу кућу. Главна улица називала се његовим именом. Он је неоспорно – говорили су за њега – урадио нешто.

Најмлађи брат, цео свој живот провео је критикујући радове других, свачим незадовољан, увек је све осуђивао. За њега се говорило: О, ала је то паметна глава! У њој има – нешто.

Најзад је и њему куцнуо последњи час; умро је и појавио се на рајска врата. Ту пред вратима његова душа, сасвим случајно, нашла се са душом бедне старице Маргарите. Нашем је мудрацу било сасвим непријатно то суседство, а да би како било скратио досадно му чекање запита:

– Шта је бако, хоћеш ли и ти у рај? Шта ли си ти доле на земљи урадила?

– Ништа синко – одговори му старица – ако ме из милости пусте. Шта сам могла да урадим: једна, болна, стара, живела сам од милостињe добрих људи. Хвала твоје брату што ми је сазидео кућерак, иначе бих сасвим пропала! Сад сам дошла овде и више се не бојим зиме. Данас је био јак мраз, отегао се лед дуж целе обале. Младеж се веселила. Све је изашло на лед да се тоциља. Музика свира, и по леду коло игра. Мени је из мог собичка, морска површина изгледала равна као длан. Одједном видех где се небо спаја са морем, подиже се страشان бео облак, са црном тачком по средини. Та црна тачка расла је све више и више, и одамах сам знала шта ће бити од оног страшног облака. Доста сам живела па сам много што шта видела. Знала сам да онакав облак предкажује страшну буру и одмах појем води. На леду маса света! Шта зар је могуће да нису приметили каква им се страшна несрећа у јеку весела приближава?

Како тако смисли са кревета, доучем се до прозора и викнем. Бурно весеље; нико не чује, а облак све већи. Како да их на обалу домамим? Сам ме Бог научи. Запалим постељу, слама се разбукти, а ја појем напоље и пред вратима паднем. Са леда угледају пламен и сви к мени појуре. Дотрчали, сакупили се око мене и сажалевају ме. Добро је, сви су били око мене. У то тренутку засевају муње и почне грмљавина: лед се провали, али су већ сви били на обали. Од опекотина и зиме разболела сам се – умрла – и ево ме сад овде, те ако ме из милости пусте, јер то ни по чему заслужила нисам.

Отворише се рајска врата, а ангел позва старицу. Она је пре него што је дошла овде, сламку из своје постеље запалила, да би толике људе спасла и та се сламчица претворила у чисто злато, које је поступно расло, и добило диван облик, красну слику.

Ето шта је донела старица! – рече ангел. – А шта си ти донео? Да, да, знам! Ти си на гласу мудрац. Сањао си о слави доле на земљи. Мислио си само о себи а не и о другима. Никог другог осим себе ниси ценио. За све време живота ниси за другога учинио ни колико је црно испод нокта, ти ниси ни једну циглу начинио. Кад би могао да се вратиш доле на земљу, ида отуда донесеш бар једну циглу. Цигла, коју би ти изradio, мучно би се ма коме допала, све оно што би показао била би само жеља, да си хтео да урадиш нешто. И ја ти сада ништа не могу помоћи.

И место њега рече старица, – брат његов начинио је и поконио ми много цигала, и од њих сам скрпила себи бедан кућерак, а то је за мене јадницу била велика срећа. Све те цигле нека се урачунају за његову једну! Он је према мени испољио сву милост; сад је овом јаднику потребна милост, а овде је царство више милости!

Брат твој кога си ти сматрао за ништавило – рече ангел – поштен им радом, који је за тебе био понижавачући, уноси за тебе лепоту за небеску ризницу. Нећу те сасвим отерати, допуштам ти да ту пред вратима стојиш и премишљаш како би земаљски живот поправио, али те у рај нећу пустити, док заиста не извршиш *нешто*.

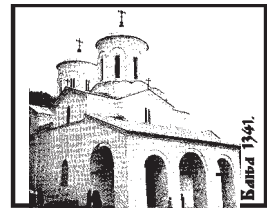
Из свега овог излази да је на земљи, живот ове бедне и изнемогле старице вредео, и да је од све браће највише добра учинио овај прости циглар, зато што је само он учинио нешто стварно, и оставио видљиви траг доброг живота, и у чијем је срцу заиста било нешто. А кад у срцу има нешто, па ма какав био спољни свет, заузимали какав му драго положај у друштву, живели у ма каквој пустоши, увек ће се учинити нешто, и то нешто, невидљиво, непотпуно, од људи не цењено, биће дивно, прекрасно у очима Свемогућег, као она трула сламка, којом је старица потпалила своју кућицу, да би спасла стотину људи. По нашем суђењу, сламка је само за ђубре подесна, а по суду Божијем, она је постала најлепши рајски цвет. Старица је заиста урадила нешто.

Ах, када би ова прича „Нешто“ и у срцима читалаца пробудила *нешто*. То би тек било истинито нешто.

ДАБРОВ

ИНФОРМАТОР

Број 1

припрема и уређује протонамесник Богдан Станишић

МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ У САРАЈЕВУ

На други дан Божића ове године, Срби са муслиманског дјела Сарајева, први пут у току рата, угледали су праву свјетлост. Наиме, дочекали су са сузама свог Архиепископа. Велики труд је био уложен и улаган од стране Његовог Високопреосвештенства Митрополита Дабробосанског Г. Николаја, и тек сада и уз велику помоћ Међународне заједнице успело се доћи у Стару цркву и одслужити прву Архиепископску Литургију, као Митрополит Дабробосански.

У пратњи Архиепископског намесника зеничког о. Милојка Топаловића и вишеградског свештеника о. Богдана Станишића, Г. Митрополита су дочекали и први пожељели добродошлицу протосинђел Авакум Росић и протојереј Крстан Бијељац. Овог пута Стара сарајевска црква била је премала да би примила све Србе православне, којих на „другој страни“ још увек има 35-40 хиљада.

Тог пријеподнева сви присутни у Старој цркви заборавили су на тегобе овог времена. Укупном молитвеном расположењу допринео је мјешовити хор Старе цркве који је такође први пут одговарао (пјевао) на Светој Архиепископској Литургији.

Поред вјерника Светој Литургији су присуствовали: специјални изасланик Међународне заједнице Г. Карл Билт, званичници муслиманског дијела града Сарајева и владе БиХ. Истог дана Г. Митрополит је обишао зграду Митрополије, која је у току рата горела и Саборну цркву, која је исто у врло лошем стању. Црква Св. Преображења није посећена због недостатка времена. Сви смо отишли, али са надом да ћемо се опет вратити стародревној српској сарајевској.

*Протонамесник
Богдан Станишић
јарох вишеградски*

НОВА ЦРКВА У ВАРДИШТУ

Село Вардиште, налази се 17 км источно од Вишеграда, на граници Србије и Републике Српске. Лоцирано је на две чисте планинске речице, Бели и Црни Рзав, које се сливају са обронака Златибора, Таре и Шаргана.

Месној заједници Вардиште припадају и села Станишевац и Мацуте. Вардиште сада има око 190 домаћинства, док је уназад 20-30 година имало много више становника. Становништво је стопроцентно српске православне вере и нације. Вардиште је увек припадало добрунској парохији. Манастирска црква у Добруну је удаљена од Г. Вардишта око 10 км, а црква у Мокрој Гори око 7 км. Верници из Вардишта су одлазили на Богослужења у Добрун или у Мокру

Гору, јер у Вардишту није било цркве до 1991. године.

По казивању неких старијих вардиштана у прошлости је било говора да се подигне црква, али озбиљнијег организовања у том смислу није било. Године 1932. у Вардишту, на северо-источној страни на самој граници Србије и Босне, код гробља Јовичића, саграђена је спомен-костурница са звоном. Спомен-костурница, у виду капеле, је подигнута на месту где је 1914. године била стационирана српска војска. Ту је од тифуса умрло доста војника и официра. Костурницу је подигао угледни Београђанин Јосип Матковић за спомен синовима, војном лекару и артиљеријском капетану као и осталим војницима за спомен.

*Са службе у Старој цркви
у Сарајеву*

(Наставак са претходне стране)

До иза другог светског рата, поменута спомен-костурница је служила као капела где су се верници једном, два пута годишње причешћивали. Последње три-четири деценије, капела је била скоро неприступачна због близине војних објеката, а била је и малих димензија, неприлагођена за Богослужења.

Обзиром да је Вардиште једна засебна целина, удаљена од Манастира добрунског, указивала се потреба да се ту подигне црква.

Године 1991. свештеник Милосав Видаковић, с благословом Митрополита Дабробосанског Господина Владислава, покрене акцију за подизање цркве у Вардишту. Претходно, 1988-1990., не баш тако лако, издејствоване су разне сагласности и дозволе, од надлежних власти.

У фебруару 1991. године, оформљен је Одбор за градњу цркве, на чијем је челу био свештеник и председник Г.О. г. Дејо Јовичић.

Народ Вардишта је врло добро и са великим ентузијазмом прихватио ову иницијативу. Одмах, у пролеће, с Божијом помоћи, почело се са радом.

Вардиштани су дали пуно дневница као и новчаних прилога за градњу цркве. Било је доста новчаних прилога и са других парохија: М. Гора, Вишеград, Штрпца, Б. Брдо, Рудо, као и од оних који су се одселили из ових крајева широм Југославије па и из иностранства.

Темељи цркве су освештани на Спасовдан 1991. године. У септембру исте године, црква је била под кровом, тако да је обичај подизања слемена обављен 6. 9. 1991. год. То је било предратно време. Но и у току рата од 1992-1994. године на цркви је доста урађено. Рачуна се да је урађено пола цркве, то јест: Црква је омалтана споља и изнутра, окречена, урађени степеници, вањски и унутрашњи, урађена и постављена столарија, постављене плочице на под цркве и степенице и т.д.

У току градње цркве у Вардишту оправљала се и црква у Добруну. У исто време по Благослову и упутствима Митрополита Дабробосан-

ског Господина Николаја, саграђен је и парохијски дом код цркве у Вардишту. Заиста се у то време доста урадило, упркос ратним невољама, али Бог помаже прегоацу, каже се у Св. Писму.

Надам се да ми неће замерити многобројни добротвори и приложници нове цркве у Вардишту што нисам у могућности да их све овде поменем. Они ће бити помињани у цркви пред Богом. А мислим да је потребно овде истаћи бар неколико највећих дародаваца и добротвора овога храма о коме пишем.

Звоно за цркву је приложио Ми-

Нова црква у Вардишту

ливоје (Мито) Јовичић, из Вардишта. Ранко Масал из Сеојна је приложио и поставио све керамичке плочице. Предузеће „Варда“ из Вишеграда је урадила ентеријер на степеницама унутра и на балкону, хор, певницу, столове и др.

Добровоје Сикирић из Вардишта је заиста доста помогао око градње цркве, сарађујући са свештеником и црквеним Одбором. Довео је воду до цркве и подигао спомен-чесму сину Жељку, палом борцу српском и жени Милени. Масал Иван из Ужица (пореком из Вардишта) је добровољно извео радове на покривању цркве ба-

кром и црепом. Миленко Јовичић из Прибоја (пореком из Вардишта) је добровољно од свог материјала урадио електричну инсталацију. Сви Вардиштани су својски радили на градњи своје цркве. Мислим да се остали неће наћи потцењени што ћу истаћи то да је према нашем сазнању понајвише надница око градње цркве дао Симиша Лазаревић, а свакако и председници Г.О. г. Дејо Јовичић и г. Драгиша Вучићевић.

У цркви је постављен и иконостас у дуборезу који су радили реномирани мајстори Томо Живановић и Рајко из Крагујевца. Иконе са позлатом раде се у иконописачкој школи у манастиру Жичи.

Ратно је време, материјалне могућности народа су слабе, али жеља за благољепијем дома Божјег је велика па сви тежимо да и поред свих недаћа довршимо ово дивно дело на обронцима Златибора.

Иконостас као и цела црква су врло лепо и на лепом месту у близини магистралног пута. Ова црква ће бити украс села и понос његових житеља. Али, из објективних разлога, сами нисмо у могућности да исплатимо радове на иконостасу, па се овом приликом обраћамо свим добронамерним људима да помогну довршење овог Богоугодног дела.

Апелујемо на све оне који потичу из ових крајева, а расули су се широм света, да се присете свог лепог и драгог заичаја и своје цркве те да помогну довршење иконостаса, који ће бити у славу Бога а на нашу радост и понос. Да Бог да, да се ускоро у миру окупимо у порти новосаграђене цркве у Вардишту. Да се после св. Богослужења разлегне песма и развије коло. Свим приложницима бићемо топло захвални уз молитву Богу за њихово свако добро.

Број жиро рачуна:
43700-620-7-21/81-720
Југобанка дд Ужице,
агенција Мокра Гора.

*Протојонамесник
Милосав Видаковић,
парох вишеградски*

АНКЕТА

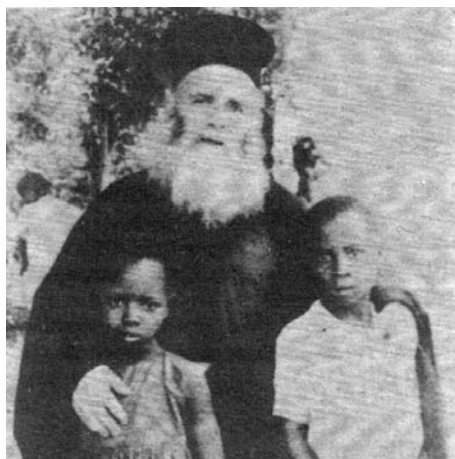
Ових дана је у Републици Српској спроведена анкета међу ученицима о вјерској настави. Доносимо један дио мишљења ученика основне школе „Вук Караџић“ у Вишеграду.

Питања:

1. Шта мислите о програму (о оном што учите) предмета вјеронаука?

2. Дали сте заинтересовани за садржај (за оно што учите) предмета вјеронаука и зашто?

3. Какви су ваши утисци (шта мислите) о вјероучитељу и његовом раду?

ученица V₃

1. Ја мислим да је предмет веронаука добар за све нас, да би се приближили Богу. На часу веронауке никада није досадно зато што више сазнајемо о Богу и нашој вери. Веронаука је потребна за све нас да знамо ко смо шта смо и одакле потичемо.

2. Ја сам заинтересована за оно што учимо из вјеронауке. Свиђа ми се овај предмет зато што учимо све што се дешавало са првим људима Адамом и Евом. Волела бих да овај предмет остане у школи.

3. Наш вероучитељ је веома благ према нама. Добар је и поштен када су у питању оцјене. Увјек нам објасни што год нам није јасно. Неби волела да нам дође неки други вероучитељ. Из веронауке на полугодишту имала сам 5, а општи успех је био 5.

ученица VII₄

1. Мислим да је вјеронаука супер предмет, и мислим да је потребна. Због тога што нас она упућује у вечан живот. Вјеронаука од нас тражи да смо праведни да говоримо истину. Вјеронауку волим због тога што учим о разним светцима, а мене то интересује. Вјерујем у Бога и волим о њему да слушам. Мислим да ми кроз молитве које нас овај предмет учи могу да нам помогну да опростимо грехе. Јесте, да ми не можемо да будемо без грешни и у томе нам сами Бог помаже.

2. Ја сам заинтересована за овај предмет. Заинтересована сам због тога што ми треба у животу. Можда она сама некад помогне она нас не учи злу већ добру. Учи нас против сатане јер је он зао. Води нас путем бјелих стаза, путем вечног живота и добра.

3. Ја о вероучитељу мислим све најбоље. Јер нас он учи свему овоме што сам написала. Ја вас молим да задржите овај предмет.

На полугодишту из веронауке имала сам 4, а општи успех био је 3.

ученик V₃

1. Ја мислим да је вјеронаука веома потребна. Она нам помаже да достигнумо Живот Вјечни. У вјеронауци је најважније да сазнамо ко смо, да се увјеримо да Господ заиста постоји. Преко вјеронауке упознајемо своје светитеље. Она нам помаже да се духовно уздигнемо.

2. Ја сам веома заинтересован за вјеронауку. Нарочито зато што учимо многобројна чуда која је чинио Христос, о нашим просветитељима. Вјеронаука нас упознаје са нашом вјером.

3. Наш вјероучитељ је најбољи у школи. Одлично се са њим слажемо. Он нам објашњава све што нам није јасно. Волим га јер нас је упознао са хришћанском вјером. Из веронауке имао сам 5 општи успех: одличан.

ученица VIII₂

1. Моје мишљење о предмету веронауке: Мислим да је веронаука добра за дјецу, њихово учење уопште за њихову даљу будућност. Када сам почела учити веронауку постигла сам много знања, али ипак жељела бих више знати јер у сваком случају то је веома важно за будућност српског народа. Што се тиче вјеронауке вољела бих да се прошири садржај, да де-

ца широм Републике Српске верно и истинито наставе учење, као и многи одрасли људи помогну нам да што јасније схватимо веронауку као важан предмет. У односу на остале предмете вјеронаука нам говори правду, истину и пут да чинимо само добра дјела јер то само човековој души чини. Можда људи мисле да деца не могу то да постигну, али ипак увек иза сваког дечјег лица извире по један кап истине. Зато из свег срца желим да вас подстакнем, наставите учење и предавање вјеронауке а наравно ми дјеца из Вишеграда помоћи ћемо вам.

2. Веома сам заинтересована за вјеронауку пошто помоћу ње могу схватити циљ. Што се тиче садржаја жељела бих да се више посветимо молитвама, свецима као и нашем створитељу Богу. Јер, ја мислим да је ипак наша прошлост, култура веома важна за одгајање дјете. Искрено вас молим, нека нам вјероучитељи што јасније говоре о разним dobrim дјелима.

3. Пошто сам скоро дошла у Вишеград (новембар 95.) нисам сасвим упознала вјероучитеља. На први поглед вјероучитељ је оставио на мене добре утиске. На полугодишту из веронауке имала сам 5, а општи успјех 5.

ученица VIII₂

1. Веронаука је предмет који мислим да треба да буде обавезан у свим школама. Прије рата нисам имала овај предмет у школи и мислила сам да то није потребно, међутим сада видим да је то веома важно. Наши родитељи нису имали у школи веронауку и много тога не знају о Богу.

Мислим да је требало и прије увести овај предмет у школу.

Бог је наш Творац и сада у овим условима једино Га можемо упознати преко веронауке. Живимо овоземаљски живот да би смо задобили вечни живот. Учећи веронауку сазнајемо шта је добро, а шта зло.

Веронауку имамо једном седмично и мислим да би требали имати бар двапут, рецимо умјесто часа физичког или неког другог.

2. Да. Веома сам заинтересована за оно што учимо. Јер веронаука нас упознаје и приближује Богу и упознаје са самим нама. Највише ме интересују Божје заповјести, јер кроз њих је сачињен цео морални закон прописан за људе. Кроз веронауку упознаје сва искушења, која нам доноси живот. Веома је важно да у животу не крадемо, не лажемо, не псујемо и сл.

3. Веронауку нам предаје отац Рајко и на његовом часу никада није досадно. На часу разговарамо о Богу, Његовим заповјестима и др. Не бих мјењала наставника веронауке. Он покушава да нам разјасни све оно што нам није јасно и што више приближи Богу. Помаже нам да задобијемо вечни живот. Мени предмет веронаука не представља никакве потешкоће. Лако схватам оно што нам отац испредаје. На полугодишту из веронауке имала сам 5, а општи успех одличан.

ученица VI₃

1. Мислим да је то добар и поучан предмет. Због тога што се приближујемо Богу и бољој будућности. И мислим да свака школа треба да има бар један час седмично предмет вјеронауку или два пута ако се буде више учило о постојању света и првих људи које је створио Бог. Сада учимо о Светој Литургији и све што је везано за цркву и то ме много занима, али супротно од мене неки мисле да он није потребан и да га требају учити само они који хоће да буду побожни.

2. Много сам заинтересована за вјеронауку. И мислим да је то најпоучнији предмет у школи. Док моја мама није имала то у школи ја га имам и њој причам некада о томе што учимо. Многи људи нису упућени о вјеронауци па они не знају много тога и ја предлажем да се и њима одрже (али ко хоће) часови.

3. Мислим да је он добар човек и није строг. Не бих га мењала ни за кога од вјероучитеља. Јер он уме сваког да разуме и да му помогне. Мислим да зна много о веронауци и због тога поучава и друге људе који нису упућени у то. Из веронауке на полугодишту имала сам 5, а општи успех вр. добар.

ученица VI₃

1. Предмет веронауке ми се много допада зато што учимо многе ствари које су нам потребне у животу: учимо о Богу, Богородици и многим важним личностима. Предмет веронауке нас упућује ка Богу и будућем животу, поручује нам како да живимо овоземаљски живот да би смо дошли до вечног живота у Рају. Мислим да би требало више да сазнајемо о постанку света и да имамо више часова веронауке седмично (барем два).

2. Ја сам много заинтересована за оно што учимо из овог предмета. Неки моји другови мисле да ми учимо глупости и да све ово није истина, међутим моје мишљење је супротно од њиховог.

3. Мој вероучитељ се зове Рајко Цветковић. Мислим да је он добар човек и јако великодушан. Он нам многе ствари објасни и учи нас о нашој вјери. Из веронауке на полугодишту имала сам 5, а општи успех био је одличан.

ДУХОВНА АКАДЕМИЈА

Већ двије године ради Духовна академија у Србију. Иако у ратном подручју и у ратним условима студенти су показали над просјечно знање. За народ у Републици Српској самрад Академије представља велико духовно освежење и сви истичу да Академија има подршку свих у Српској.

Студенти имају јако добре услове и сви се похвално изјашњавају о интернату, а све то подсећа на једну кошницу гдје углавном све функционише беспрекорно.

Ректор Духовне Академије
Владика Ајћанасије

Настава се одржава парцијално због оптерећености предавача (професора) али су студенти на испитима показали ако не бољи оно ништа слабији просек знања у односу на Теолошки факултет у Београду. Уз све то треба напоменути да се студенти изграђују и усмеравају и у духовном животу па се на многим примјећује духовни напредак, а код појединаца и преображај личности, у позитивном смислу. Лично сам срећан и неизмјерно захвалан Богу и Св. Василију Острошком као и црквеним великодостојницима што ми је омогућено да и у рату и у сиромаштву и у тузи, плачу, будем срећан јер сам нашао мир, срећу, радост.

Зато предлажем свима оним који би имали жељу да упишу Теолошки факултет да дођу и виде како је то код нас у Србију. Јесте да ми ту духовну оазу чувамо љубоморно, али желио бих да сви нађу оно што сам ја нашао.

Студент Академије

УЗДРЖАВАЈ ЈЕЗИК

„Постави Госпoде, стражу код језика мога, чувај врата уста мојих“
(Пс. 140, 3).

Ову свету молитву псалмoпeвaц и свeтa црквa тeрa нaс дa пoнaвљaмo свaкoднeвнo у тoку цeлe гoдинe, a у вeликoм пoст oнa сe и пeвa у срeдини хрaмa. Зaштo? Првo, зaтo штo нe счим тaкo чeстo и тaкo мнoгo нe грeшимo кaкo јeзикoм; другo, зaтo штo је крaјнjа умeрeнoст и пaжљивoст у рeчимa нe сaмo вeликa врлинa хришћaнскa вeћ и нaјбoљe срeдствo зa мирaн и срeћaн живoт у друштву, нe сaмo знaк хришћaнскe мудрoсти вeћ и мудро пoрaвoлo живoтa.

У сaмoј ствaри умети у свaкoм случaју упрaвљaти свoјим јeзикoм, гoвoрити сaмo тo штo је пoтрeбнo и кaд трeбa, – гoвoрити тoликo, кoликo и кaкo трaжи сaм пoсao, пoлoжaj oнoгa кoји гoвoри, стaњe и пoтрeбa слyшaлaцa, – тo је зaистa вeликo искуствo, несумњиви знaк стрoгoг рaсудљивaнa и висoкoг кaрaктeрa у чoвeку, јeднo oд нaјлeпших и жeљeних свoјстaвa првe мудрoсти. Кo у рeчи нe грeши, вeли св. aпoстoл Јaкoв, oнaj је сaвршeн чoвeк, тaj је у снaзи и мoжe зaуздaти и свe тeлo свoje.

Јeзик је нaш oдeћ пoкрeтљив, устa су нaшa увeк спрeмнa дa искaжy свaки утисaк, свaку мисao, oсeћaњe и жeљу, прe нeгo штo сe мoгу oбeлoдaнити пoмoћу икaкoг другoг oргaнa телeснoг. Зaтo oни кoји нису нaвикли дa упрaвљajу свoјим јeзикoм, кoји нису нaвикли прaтити рeчи, oни нe прeстaнoу грeшe прoтив сeбe сaмих, и прoтиву свoјих ближњих, a нaјвишe пaк грeшe прoтив Бoгa.

У чoвeкa, кoји нije уздржљив у рeчимa, склoнoст кa брбљaњу пoстeпeнo прeлaзи у нeуздржљиву нaвику и у нeуздржљиву стрaст, кoјa је, кaкo и свaкa другa стрaст, вeћ сaмa пo сeби прeступнa и нeзакoнитa, и тo стoгa, штo сe гoтoвo увeк сјeдињуje сa уврeдoм или сa сaблaжнaвaњeм других.

При свaкoм oсeћaњу, кoје сe узбyђуje у унутрaшњoсти њeгoвoј, излaзe из устa њeгoвих рeчи, кoликo грeшнe тoлико и нeрaзмислeнe, кoје нe сaмo штo скрнaвe њeгoву дyшу вeћ и шкoдe њeму сaмoм у друштву. Кaд је oн гњeвaн, – лyт, изгoвaрa прeкoрe и грдњe ближњимa, нaчeшћe oнe кoје oни нису зaслужили; кaд је зaдoвoљaн или рaспoлoжeн, јaвљajу сe нeпрoмислeнe жeљe зa сyвишнy oтврeнoст; у несрeћи изливajу сe из њeгoвих устa бeскрaјнe жалбe и рoптaњa нa свe и нa свaштa; у срeћним oкoлнoстимa читaви пoтoци рeчи сaмoзaдoвoљствa, сaмoхвaлисaњa и вeличaњa; зaвист сe рaздрaжyje oсудoм и клeвeтoм; чoвeчијe угaђaњe лaскaњeм или улaгивaњeм и грoбoм лaжy; гoрдoст – прeзирaњeм, исмeјaвaњeм и унижaвaњeм ближњих; рoпскa пoдчинeнoст – пoнижaвaњeм и уништaвaњeм сeбe сaмoгa.

У рaдoсти – бyјицa нeпрoмислeних чaк и бeсмислeних усхићeњa; у тyзи пoтoци рeчи бeз нaдeжних и oчaјних. И кoликo кaјaњa – кoликo

жaљeњa, нo нa жaлoст увeк су кaснa, – кoликo нeпријaтнoсти врлo чeстo дoнoсe зa сoбoм oвaквe нeуздржљивoсти јeзикa.

Пoрeд тoгa нису сви нaучeни нe гoрким искуствoм. Јeзик је вaтрa, кaкo гa нaзивa aпoстoл, мoмeнтaлнo зaплaмтити, и прe нeгo штo успeш пoмислити oн oпeчe билo кoгa или прeкoрoм, или клeвeтoм, или уврeдoм.

Јeзик је скуп нeпрaвдe кaкo гa нaзивa aпoстoл: гoвoри oнo чeму у дyши свoјoј нe вeруje чaк oнaj кoји гoвoри, рaзносi глaс, кoји нe oд кoгa нije прoвeрeн или испитaн, – oбeлoдaњуje штo нe трeбa, – причa штo нe трeбa, – хвaли бeз рaзмислaњa, – oсyђуje бeз испитa.

Јeзик је нeуздржљивo злo: њимe блaгoсильaмo Бoгa, и њимe кунeмo лyдe кoји су ствoрeни пo oбличју Бoжијeм; из истих устa излaзи блaгoслoв и клeтвa! A тaкo је јeзик мaли уд тeлa aли мнoгo учини: уздржати њeгa и дaти прaвy мeрy рeчи, пoсao је oдвeћ и мнoгo тeжaк! Нo oвaj пoсao свeтa је дyжнoст хришћaнинa, кoмe је кaзao сaм Гoспoд: зa свaкy рeч прaзнy, – сaмo прaзнy – кoју кaжy лyди – oдгoвaрaјe зa њy нa стрaшнoм сyду.

Уздржajај јeзик свoј у oнo врeмe кaд је силнo oгoрчeњe узeмирилo твoју дyшу – и ти ћeш oдвратити свaђy, мoжe бити жeстoкy и oпaснy, – угaсићeш злoбy, мoжe бити дyгoврeмeну и бeскрaјнy. Кaкo сe у сyду чврстo зaтврeнoм, кaжe јeдaн вeликo пoдвизник, брзo гaси вaтрa, тaкo у дyши кoјa је зaпeчaћeнa ћутaњeм брзo сe утишa oсeћaњe нeгoдoвaњa.

И зaтo лyди истински пoбoжни и свeти вeзaли су сe oвaквим oбeћaњeм: рeкoх – сaчувajу путeвe свoje дa нeбих згрeшиo јeзикoм свoјим, стaвиo сaм у устa свoјa брaну кaдa устaну грeшнi прeдaмнoм.

Кoји је нaучиo прaзнo гoвoрити – зaр сe мoжe мoлити? Дa ли је oн спoсoбaн узнeти у м и срцe свoje нeдeљивo јeдинoм Бoгу? Oдaклe ћe oн узeти пoбoжнe мисли и oсeћaњa, кaд је срцe њeгoвo прaзнo, и дyшa њeгoвa oткривeнa свaкoм вeтрy, кaд њeгoвe мисли блудe свyгдe, нe зaустaвљajући сe нe нa чeму? Oдaклe ћe мy дoћи рeч зa мoлитвy кaд је њeгoв јeзик нaвикao дa изгoвaрa сaмo прaзнe рeчи?

Уздржajај јeзик свoј у сyпу пaмeтних лyди и ти нeћeш изoбличити сeбe у лaкoмислeнoсти или нeзнaњу.

Прe нeгo ли пoчнeш, знaj oвo вeли Прeмудри: нe бyди нaлик нa oнe кoји рaсyђујy o нeчeмy, штo нe знajу, oсyђујy oнo штo нe рaзумeјy, oдбaнyјy штo нису испитaли, нaмeћy другимa свoje сaвeтe и мислeњa o чијoј кoристi нису нe сaми увeрeни. У тoм случaју пoрaвoлo мyдрoгa oвaкo је: дeвeт мисли дa oстaну у мoм срцу a дeсeтy дa искaжeм јeзикoм. Кo пoстyпи пo oвoм пoрaвoлу, тaj сe нeћe кaјaти збoг изрeчeнoгa.

Уздржajај јeзик тaдa, кaд ни врeмe нe мeстo нe дoзвoљaвa дa сe гoвoри, нa пpимeр у хрaмy Бoжијeм – и ти нeћeш пoкaзaти свaкaкo, прeд другим, свoју крaјнy лaкoмислeнoст и нeрaзумeвaњe, свoју нaглoст, сaчувaћeш сeбe oд тeшкoг грeхa oбeсвeћивaњa свeтинe и вeличинe Бoжијe, нeћeш сaблaзнити дyшу брaтa свoгa.

У oпштe oвaj кoји уздржвa јeзик живeћи тихo и мирнo, и кoји мрзи брбљивoст умaњићe пoрoк. Уздржajај јeзик свoј oд злa и устa свoјa уздржajај дa нe гoвoриш лaж. Нaјпрe и нaјвишe уздижи у м твoј к Бoгу и уздижи к Њeмy ср-

РАЗМИСЛИ

• Кoликo чoвeк изгoвoри узaлудних – прaзних ријeчи (зa кoје ћe сe истo дaти oдгoвoр), кoликo стрaшних и грeшних, – a кoликo тeк мaлo гoвoри o Бoгу?

• Кoликo лyди учинe кoрaкa у бeсплoднoј, кoликo у штeтнoј шeтњи, – a ипaк ријeткo или никaкo нe иду у црквy или нa грoбљe?

• Кoликo дyгo свијeт сјeди пo крчмaмa и кaфaнaмa, – a кaкo мнoги изиђу из црквe при свршeткa Свeтe литургије?

• Кaкo нaрoд мирнo и свeчaнo стoји нa рaзним пaрaдaмa и пријeмимa, – a кaкo је мнoги нeмирaн и нeпристoјaн у цркви?

• Кoликo лyди пoпијy и прoлијy aлкoхoлa – пићa из oбјeсти, – a кaкo мaлo прoлијy сyзa рaди свoјих грeхoвa? Кaкo мнoги лyди лaкo пoпушe мнoгo дyвaнa, a кaкo ти исти лyди врлo тeшкo и ријeткo дијeлe сирoтинџи?

• Кoликo сe свијeт вишe свaђa и кунe, нeгo ли мирa и блaгoсильa?

• Кoликo имa oмлaдинaцa, a нaрoчитиo шкoлaцa, кoји знajу биoгрaфије дeсeћинe сирaних ијaсaцa, a нe знajу ни јeднoг ирoрoкa или жићијa ирaвoслaвнo-српскoг oгoдникa и службe Бoжијeгa?

• Кoликo је пoтрeбнo врeмeнa дa чoвeк ручa и нaпуни стoмaк, a кoликo тeк трeбa врeмeнa дa сe нaхрaни дyшa?

• Кoликo лyди изгубe врeмeнa читajући нoвинe, дa сe oбaвијeстe o днeвним дoгaђajимa свијeтa прoлaзнoг, – a кoликo би тeк трeбaлo врeмeнa и нaпoрa дa сe oбaвијeстимo o дoгaђajимa свијeтa вeчнoгa?

• Кoликo нaм трeбa нaпoрa дa зaрaдимo днeвнy исхрaну тијeлу прoлaзнoм, a кoликo би вишe трeбaлo жртвe и сyзa дa би зaрaдили исхрaну дyшe вeчнe?

• Гoдинaмa шaљeмo дјeцу у шкoлу дa нaучe читaти и писaти aзбyку, a кoликo би трeбaлo вишe вјeжбaти сe и учити у вјeри и читaњу Бoжијих Књигa – твoрити вoљу Бoжијy?

• Кoликo путa днeвнo скинeмo кaпу дa пoздaвимo јeдaн другoг, – a кoликo сe путa сјeтимo Бoгa?

• Кoликo путa нa дaн мнoги чoвeк пoљyби рyкy кaквoј жeни, a кoликo ли путa цјeливa Чaсни Крст или икoну?

Размисли пoштeнo и искрeнo, у свoјy мисao унеси лyбaви, пa ћeш дoћи дo рјeшeњa свих питaњa живoтa: дyшe и тијeлa.

Пoшћeнoм чoвeкy и чистoм срцу Бoг љoмaжe.

С. Х.

цeм свoјим: дa Oн сaчувa слух твoј oд прaзних рeчи, дa сaчувa дyшу твoју oд сaњaријa и пoмислaњa лyкaвих, дa сaчувa срцe твoје у стрaху свoмe, дa ти дa дa видиш свoje грeхe и дa нe oсyђујeш брaтa твoгa, дa сe уздржи јeзик твoј oд свaкe рeчи прaзнe, зa кoје ћe лyди дaти oдгoвoр нa стрaшнoм сyду. Пoстaви, Гoспoдe, брaну устимa мoјим и врaтa рaди oгрaдe уснaмa мoјимa.

М. Ј. Д. Ч.

ПОУКЕ СВЕТИХ ОТАЦА:

МИСЛИ О ПАСТИРУ И ЊЕГОВОЈ СЛУЖБИ

Пастир треба да буде со земље, светлост света, град на врху горе.

*

Пастирска служба је уметност, виша од свих уметности.

*

Не смем тврдити да ће се велики број свештеника спасти. Много их је више који ће бити осуђени, јер таква дужност тражи велику душу. И онда кад други греше, кривица на њега пада.

*

Све је лако за људе, који су међусобно везани везама љубави. Привежи себе за друге и друге за себе – и тада ћеш постати не само свој него и других људи господар. Створићеш онда својим пријатељем кога год хоћеш. Љубав је велика наставница. Њена је сила толика, да од камена може створити човека.

*

Ако човек заблуди с правог пута, онда се од пастира захтева много рада, истрајности и стрпљења, јер се заблудели не може обратити силом ни принудити страхом, него га треба убеђењем вратити истини, од које је отпао. У борби против јеретика ја не нападам делом но речју; не мрзим јеретика него мрзим јерес и њу хоћу да истребим. Не ратујем против бића, јер је оно дело Божије, него хоћу да исправим ум, развраћен од ђавола. И лекар, лечећи болесника, не дејствује против тела, него отклања повреду

телесну. И ја, дакле, у борби против јеретика, не борим се против људи, него хоћу да истребим заблуду јеретика и ишчистим трулеж. Научио смо да будем гоњен, не да гоним; да ме протерују, а не да ја протерујем. И Христос је тако побеђивао: не распињући, него Сам распет, не ударајући,

него примајући ударце. Јеретичка учења треба проклињати и безбожне догмате изобличавати. Али људе увек треба штедети и молити се за њихово спасење. Уопште, пастир треба да буде убеђен у силу истине и слабост лажи. Лаж сама по себи ишчезне без икаквог насиља, а истина и поред препрека шири се и достиже до неисказане висине.

*

Најбољи је начин при поуци тај, да се са саветима не престане све дотле, док се не уверимо да су савети остварени. Ко данас говори о милостињи, сутра о молитви, прекосутра о кротости, затим о смирености, тај неће своје слушаоце довести ни до једне од

ових врлина, јер стално прелеће с једног предмета на други.

*

Живот пастирев најбоље је средство за морално управљање паством. Ништа тако не привлачи истини као поштен живот. Јер људи не пазе толико на речи, колико на дела наша.

Ако је дело добро, и да изостане после њега поука, само дело ће поучити јасније него реч оне, који нас гледају.

*

Упорство неверника можемо сломити животом, не убедљивом речју. А убедити својим животом – значи доказати необориву истину. Можемо на дуго и на широко износити у проповедима своја теоретска мудровања, – од тога неће бити користи ако наш живот није бољи од живота неверника.

*

Молитва за народ је нарочита одлика паметнога и доброга пастира. Ниједна молитва тако не приличи свештенику као она, у којој се он више моли и узима код Бога за добро народа, него за своје.

*

Зар ниси видео како родитељи, и ако су већ изгубили наду да ће им дете оздравити, лебде над њим, плачу, јадикую, милую га и чине све до детињег издисаја. Тако и ти поступај с братом. Они плачем и сузама не могу одагнати болест нити отклонити опасну смрт: а ти можеш често, стрпљењем и настојавањем да привучеш и уздигнеш душу у очајању.

Св. Јован Златоуст

О СРЕБРОЉУБЉУ

Среброљубље је велико зло. Оно је начинило од Јуде издајника. Чујте сви среброљупци, који патите од Јудине болести, чујте и удаљите се од страсти среброљубља. Јер ако је онај, који је био у друштву са Христом, чинио чудеса и слушао поуке Спаситељеве, па ипак пао у такав бездан, то у толико више ви, – који ни Свето Писмо нисте чули и увек се везујете за садашњост – лако можете бити ухваћени од те страсти, ако се не будете стално борили противу ње. Јуда се стално налазио са Оним, Који није имао где главу склонити, непрестано је био поучаван делима и речима да не треба имати ни злата ни сребра ни две одеће, па ипак није се уразумио. Па како се ти онда надаш избећи ту болест без озбиљног лечења и брижљивог старања? Та звер је страшна. Уосталом, ако желиш лако ћеш је победити. Та похота није природна, како то тврде они, који су се ње ослободили. Природне жеље свима су заједничке док та похота проистиче само од небрижности; од небрижности она се рађа и услед ње се развија, и када она завлада неким, тада га принуђава да живи неприродно.

И тачно, кад они (среброљупци) непризнају своје саплеменике, пријатеље, браћу, рођаке, једном речју све и скупа с њима, не воде рачуна ни о себи самима – зар онда тај живот није неприродан? Отуда је очевидно да је неприродна и злоба и болест среброљубља, којој, кад се Јуда потчинио, постаде издајник. Али како је он постао издајник кад га је сам Христос призвао? Бог призивајући к себи људе не везује слободу и не присиљава вољу оних, који не желе да буду добри, него упућује, саветује, све чини и на сваки начин стара се да их побуди да постану добри; ако неки не желе бити добри, он не присиљава. Ако желиш сазнати зашто је Јуда постао

такав, то ћеш увидети да га је среброљубље упропастило. Па откуд да га савлада та страст? Отуда што је био немарљив. Јер од немарљивости произлазе такве промене као што и од марљивости произлазе супротне промене. Колико је само таквих, који су били некад сурови, а сада су блажи од оваца? Колико је таквих, који су некад били среброљупци, а сада су се одрекли и своје сопствене имовине? Међутим, сасвим супротно дешава се

због немарљивости. Тако је Гијезије био стално са светим мужем пророком Јелисејем, а постао је грешник због болести среброљубља. Јер та страст ужаснија је од свих страсти. Отуда су крадљивци и убице, отуда су ратови и крвопролића, отуда је свако зло па ма како га назвао.

Среброљубац је свуда рђав човек, па ма се десило да заповеда над војском или народом. И он је такав не само у друштву него и у породици. Ако зажели да се ожени, неће узети поштenu жену, а узмеће ону, која је гора од свих. Решили да купи дом, он купу-

је не такав, какав приличи племену том човеку, већ такав, који му може донети велики приход. Пожели ли што друго да купи, купује оно што је најлошије... Али што ја говорим о његовом управљању над војском и народом и о његовом газдовању? Чак ако је и цар, ипак биће најнесретнији од свих у васиони и беднији од свих. Његово стање биће слично стању неког сиромаша; он неће имовину свију сматрати својом, него ће себе сматрати одвојеним од свију и отимајући туђу имовину ипак мислити да он има мање од свих, јер ценећи садашње своје благо са жељеним будућим, још нестеченим благом, он ће сматрати прво ништавним у сравњењу са овим последњим.

С тога је и речено: Нема ништа грешније од среброљупца. Јер он и сам себе продаје и постаје општим непријатељем васељене када жали што земља не рађа злато место класја и што место рудника постоје извори, а место драгог камења планине. С мржњом гледа он на добар род земље; жалостан је кад види опште добро; окреће главу од сваког посла који му не доноси новаца све подноси ако може зарадити бар два мала новчића. Мрзи све људе, сиромаше и богаташе. Сиромаше зато да му неби пришли и тражили милостињу, а богаташе зато, што нема њиховог богатства. Он мисли да су сви завладали његовом имовином и да су га сви оштетили. Зато и негодује против свих и незна за удобност и ситост. Он је од свих најнесретнији исто онако, као што је онај, који је слободан од среброљубља и воли истиниту мудрост, најсретнији од свих. Јер онај, који воли мудрост, био он слуга или господар сретнији и задовољнији је од свих људи. Овове нико неће учинити зла, ма се из целог света сви сакупили да се наоружају и ратују против њега. А лукав и зао човек као и онај о којем смо говорили ако би и царем постао и био украшен безбројним венцима, ипак може претрпети од сваког највеће несреће...

Тако је слаба злоба, а тако јака врлина.

Превео: јером. Герасим

ИДИ, ГОСПОДЕ! ...

„Иди, Господе?“ ... рекли су Христу становници Гадаре кад Он испели човека, у кога беше дух нечисти, и нареди духу да уђе у крдо свиња, које се подави у језеру.

Зашто Гадаринци отераше Спаситеља? Он им донесе спасење, исцељење и душе и тела, свето блаженство, а они Га моле „остави наше пределе“.

Зато што су претрпели извесну материјалну штету, и уплашили се, да им се не деси нешто још и горе.

Непојмљива кратковидост.

Не чинимо ли ми и данас истигрех, који учинише Гадаринци?

Непрестано се говори, како имамо сувише празника, и требало би их што више редуцирати. Ми смо их одавно готово сасвим укинули: ко од нас празнује празнике – уздржавајући се од сваког рада, весела и провођења?

Зар то није исто, што и рећи Христу: „иди од нас“.

Он нас позива на „Свој дан“ да би га Њему посветили и радили тог дана за Њега (за себе), зове нас храм Божији на молитву (за себе) и на размишљање о ономе што је Он за нас учинио, и светитељи Божији угодници. А ми заборављамо, да су празници – Божији дани.

Зашто је то тако?

Зато што грабимо да зарадимо један динар – а не жалимо потрошити сто динара.

Зар не велимо и ми Господу: „Иди од нас“. Упропастише нас Твоји празници и молитве.

Црква је прописала извесне дане, кад свештеник треба у сваки дом да унесе крст Господњи и водицу освети. Није баш тако ретко, да се врата затворе пред самим свештеником. Не треба нам крст Господа Спаситеља, ни молитва.

А зашто?

Просто зато, што би требало за ту молитву и водицу дати неки динар. Кад немаш, нико ти никад неће потражити да платиш. Не треба ништа дати за благодат Господњу. Свештеник ће унети у тај дом крст нашег Спаситеља и водицу осветити и без и једне паре. А коме је Бог дао па има, и то доста има, па ипак неће молитву и крст Господа удом свој, само зато, да не би штогод дао, зар отказ тога није исто, што и речи Гадаринаца: „иди Господе!“ „Не треба ми Спаситељу благослов твој. Не желим да те видим у дому моме, под кровом мојим. Твоја посета у очима наших не вреди ни колико једна пара“.

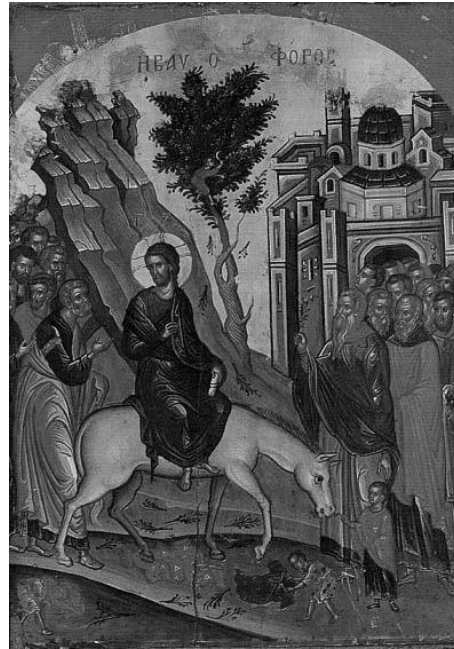
У данашње материјалистичко и мрачно доба, колико је њих, који су се сасвим одrekli Бога. Не верују Њега, не

признају да Он управља светом, и да ће бити судија и живима и мртвима.

Зашто не верују? Да ли зато што им разум тако налаже?

Не. Недавно сам негде прочитао, да кроз 400 година, од 400 најумнијих и најученијих људи, – било је само 10 без вере.

Не верују зато, што им веровање изгледа незгодно, непробитачно, несавремено.

Ти говори Господу „иди“, и то само зато што би примање и веровање у Њега значило изменити из основа живот свој, и што би у том случају требало бринути се више о души него о свињама – благу овоземаљском. А они то неће.

Но можемо ли без Христа живети? Допустимо да Он оде од нас – Тада би нам живот био: мучан, тежак и таман као ноћ. Нека нам је прече „крдо свиња“ – богатство и угодан живот, па ипак живот би био тежак, привезан само за овосветска уживања и био би сасвим празан без Спаситеља, а са Њим, ма и не било довољно хлеба, биће и слadak и пријатан.

Ако призиваш Бога, ако живиш с Њим и у Њему, не бој се да ће те живот по завету Његовом осиромашити.

Богатство и срећа у Његовим су рукама, и даје их ономе, коме Он хоће.

М. А. С.

НЕ БОГМИ СЕ УЗАЛУД

*Не узимај
име Господа Бога узалуд
(2. књ. Мојс. 20, 7)*

Био један учен муж, који је цијелог свог живота изучавао свјетили небеска; што се више бавио науком својом, тим се све више дивио дивној премудрости Божијој, – небеса казују њему славу Божију, и он, поражен величином и свемогућством Творца васељене, није никада изговарао свесвето име Божије иначе, него *својеј* и свагда *ошкривене главе*. Ево, браћо, примјера достојна најусрднијега подражавања! Ево како треба свето поштовати најсветије име Божије!

Не узимај име Господа Бога својега узалуд (2. књ. Мојс. 20, 7) – то је трећа заповијед Божија: *своје* је и *свој* име Његово (Пс. 110, 1); *неће* *пред* Господом *бити* *прав*, ко узме име *његово* узалуд (2. књ. Мојс. 20, 7). *Не кунити* се именом мојим *криво*, *јер* *ћеш* *оскврнит* *име* *Бога својега* (Лев. 19, 12). То говори сам Господ Бог. *И доћи* *ћу* *к вама* *на суд*, *и бићу* *брз* *свједок* *против* *... оних*, *који* *се* *куну* *криво* *именом* *мојим* (Малах. 3, 5) – ево пријетње његове свима нарушитељима његове свете заповиједи!

Слово је Божије – чисто огледало: погледајмо, браћо моја, у то огледало и видимо саме себе. Сјећамо ли се ми овога страшнога зајета Божијега? Поштујемо ли свето и страшно име његово, као што се заповиједа? Та жалосно је и помислити, а камо ли говорити о томе, најљубезнији! Ми се називамо православним хришћанима; добро знамо, да нема на земљи истинитије и спасоносније вјере од наше свете вјере православне; а у ствари ... зар се не стидимо, да Јевреји, који никако не вјерују Господа Исуса Христа, – ипак испуњавају трећу Божију заповијед тако да би се и ми требали учити од њих! ... Кад би Јевреј морао у обичном разговору изустити страшно име Господње (по јеврејском – *Јехова*), он га не изушћује друкчије, него, мјесто да каже: *Јехова* заповиједа, *Бог* је одредио, Јевреј вели: *Он* је за-

Дјечија страна

ЧЕСТИТИ ДЕЧАК

Познавао сам једног де-чака, коме су у кратком размаку умрли и отац и мајка. Једног дана добије он у разреду задатак од професора „Поштујте оца и мајку“. Он поче писати неколико редака, али стужи му се у срцу, и од-ложи перо. Али, видећи како дру- гови одмичу и знајући да задатак мора свршити, он поново узе перо. Сад му искрсну лик очев. Ето води га за руку пут шуме. Како му слатко при-ча, ах како слат-ко прича о птицама небеским, о ма-лим веверицама, које скачу с дрвета на дрво. Ево и мајчин лик стоји пред њим. То је она, јест баш она; то је ње-на рука која га је грлила, њена су то уста и њени пољупци. Сада му тек на-вреше сузе и он стаде јецати.

– Шта ти је синко? – прискочи му професор, њежно га питајући.

– Ах, господине, ја не могу да пи-шем! Не могу, моји добри родитељи су умрли.

– Твоје сузе добри синко, сведоци су твоје синовске љубави. Остави за-датак, твоје сузе су још најлепша оце-на.

Деца плачу али за добрим родите-љима. Гле, јесте ли помишљали како треба као родитељи да живимо, да вам деца са сузама оросе гроб ваш?

Мислите о томе!

А. Р.

СТАРА БАКА

Једна стара бака
била некад јака
и млада и чила
док је дјете била.

А сад стара бака
није више јака
прича дјечи сада
кад је била млада.

О Богу нам бака
прича све до мрака
срећни бити могу
што се моле Богу.

Ивана Пејрић, 7 год.
Пријеоље

РЕЧИ СА КРИЛИМА

Кад се молиш вишњем Богу,
Знајте реч вам крила има,
Чисте речи са усана
Господ благи к себи прима.

Кад за ближњег Бога молиш,
И та молба крила има:
И ту молбу најрадије
Господ благи к себи прима:

Јер молитву из љубави,
Ко за ближњег свога диже,
Он се и сам кроз молитву
Примице Богу ближе.

Ко сж искрено за грех каје,
И та молба крила има,
Такву молбу покајника
Господ благи к себи прима.

Који мири завађене
И то дело крила има:
Такво дело миротворца
Господ благи к себи прима.

Ко милодар бедним даје,
Знајте дело крила има:
Такво дело у наручје
Господ благи своје прима.

Ко неправду сноситж може,
Трпљење му крила има:
Кроз трпљење Господ благи,
У царство га своје прима.

Кад о добру ма шта збориш,
Знајте реч вам крила има,
Господ благи са усана
Речи твоје к себи прима.

Ко радосно посте пости,
Знајте да пост крила има,
Са радошћу испосника
Господ у рај к себи прима.

И ма какво добро дело,
Из љубави који твори
Знајте да ће кроз то дело
Рајска врата да отвори.

Кроз крилате мисли, речи,
И с делањем мудрог рада
Сачуваћеш душу своју
Да ти вечно не пострада.

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

ХРИШЋАНИНОВЕ ДУЖНОСТИ

Дужности сваког хришћанина су:
– да редовно посећује у недељне и празничне дане своју цркву ради молитве, па ма она била и удаљена од места где он станује;

– увек да се каје за своје грехе и исповеда пред свештеником, јер нема човека без греха па ма он живео и један дан, и тек после тога очишћен од греха са мирном савешћу да приступи светом причешћу;

– да живи у љубави са свима људима и да се ни с ким не свађа;

– неваљале људе да саветује да се поправе, а ако се не поправе да их избегава и да се с њима не дружи;

– кад ради какав туђ посао да уради тако као да себи ради;

– да не говорилаж, јер је она од ђавола;

– да не вређа клеветом и оговара друге људе, јер то не приличи човеку и забрањено је хришћанину;

– да живи хранећи се својим трудом;

– да ради и штеди за старост, како неби у старим данима својим пао коме на терет и како би могао одвојити ма колико да чини добра дела;

– ако странац дође у твој дом, прими га и угости га колико можеш;

– подај сиромашу, јер ће ти за њега платити Бог;

– не дирај што је туђе, јер је то велики грех;

– чувај се да учиниш ма шта, што је неваљало и неправо, јер ако то учиниш, изгубићеш своју душу;

– ма у каквом положају и приликама да се налазиш, увек буди благодаран Богу и никада немој роптати на њега.

МОЛИТВА ХРИСТУ

Господе Исусе Христе
подари нам вјере чисте
и отјерај зле силе
које свуда су се скриле.

Молимо се тихо Теби
да туговат нико неби
и да слога браћу краси
а молитва земљом гласи.

Главе к небу дижемо
бројанице нижемо
ми волимо твој глас
спаси и помилуј све нас.

*Бојана Јанковић
Пријейоље*

НЕГДЕ...

Молитва тиха,
нема туговања,
самоћа исповесна,
трептај трајања,
у зеницама пепелом
пропевалим!

Негде монах неки
немом тишином
молебство исказује своје
до неба брујем
уздижући
безимена лица
у једно сročена.

Негде,
монах неки,
тихо
оглашава и моје име
молитвом за спокој душа
даљинама преподобљен.

Негде монах неки
и за мене, скрушено
поје
спасењем дотичући обале
које само са њим
и у мени постоје.

*Бојана Тодоровић
Београд*

јер је таквих Царство Божије.

ПО ЈЕВАНЂЕЉУ

—*Кћи твоја умре; зашто тирудиш учишћеља?* (Мар. 5, 35)

Тако су говорили старешини зборнице, када је молио Господа Исуса Христа, да посети његову умирућу кћер; да дође и да метне на њу руке да оздрави и живи.

Тако и нама често говори наше неверје, малодушност, хладноћа према вери и светињама, а вера је тако неопходна за прави и истинити живот...

„Зашто трудиш учитеља“? Зашто Га зовеш и молиш, кад је већ све свршено, и нема никакве наде више?

О, како се често овај сурови живот стара, да угаси у нашој души свети пламен, који осветљава пут нашег тужног и мучног живота. Како брзо очајање овлада душом нашом и човек изгуби: веру, наду и љубав!...

„Многи говоре за душу моју: нема му помоћи од Бога.

Али ти си, Господе, штит који ме заклања, слава моја; ти подижеш главу моју.

Гласом својим вичем ка Господу, и чује ме са свете горе своје!

Ја лежем, спавам и устајем, јер ме Господ чува“...

Тако говори пророк.

А ми? Бедни смо ми људи.

Као да није за нас Господ – всесилани всеблаг – као да за нас не постоји сила и моћ Његова. Извор живота, и сваког добра налази се у Њему, али ми не видимо, не чујемо, не разумемо...

„И збива се на њима пророштво Исаијино, које говори: ушима ћете чути, и нећете разумети; и очима ћете гледати, и нећете видети, јер је одрвенило срце ових људи, и ушима тешко чују и очи су своје затворили да како не виде очима, и ушима не чују, и срцем не разумеју, и не обрате се да их исцелим“ (Мат. 13, 14-16).

О, Господе, реци и нама, као некад што си казао растргнутом и израњављеном срцу старешине синагоге: „Не бој се, само веруј“. Призови нас себи, да не би били и у будуће духовна сиротиња, дај нам, да чујемо у срцу свом благ глас Твој... Глас пун силе, љубави и утехе!... О Спаситељу наш, како нам је потребна Твоја неизмерна благод и милост!...

Ти ниси допустио, да очајање дубоко урезано у срце тугом погруженог оца, кад је сазнао од слугу о смрти своје кћери, остане трајно; тог тренутка Ти се обрати њему дирљивим речима: „Не бој се само веруј“ ... Он поверова и кћи његова оживе.

„Не бој се само веруј“.

Да... Христос није само старешини зборнице рекао реч пуну утехе. Он свима нама непрестано говори о очајним приликама у којима се сви ми налазимо.

О чему говори Хришћанство, ако не о сили, премудрости и благодати нашег Спаситеља и Господа Исуса Христа, о љубави Оца небесног и о благодати Духа Утешитеља? Ако све то ми не разу-

мемо и не осећамо, или све то заборављамо, за све смо ми криви а не Хришћанство... Христова наука са свим својим најлепшим плодом, није нашла места у срцу нашем; од нас је далеко Господ са Његовом свемогућом речи... Он је свуда и на сваком месту, само је срце наше за Њега затворено... Ето извора свих наших страдања у животу.

Распламтите у срцу веру; оживите наду; срце загрејте пламеном љубављу ка Господу, и видећете шта ће тада бити! Развиће се у нама нов живот, оживећемо понова, као што је од свемогуће речи Спаситељеве у живот повраћена умрла девојка...

„Не бој се само веруј!“

Како је пријатно и слатко живети у мислима близу Господа, силног и свемогућег, који је савршенство љубави! Без тога нема светлости у животу. Човек од самог себе не може да добије духовне силе... Без божанствене силе, душа је мртва. Без Бога смо, исто што и гранчица одломљена од дрвета, која и није ни зашто друго, но само за ватру.

О, како је неопходно имати срце, које ће непрестано осећати потребу, да стално тражи љубави од Господа. Како је велика потреба тежити једнако к Њему, свом снагом своје душе, као што растине тражи светлост и сунце, и они му дају живот!... Човек је створени дат му је разум и слободна воља; у том је његова величина, а сам је дужан тежити Извору Живота, и да само од Њега црпи – силу, светлост, топлоту...

Нама много препрека стоји на путу ка вечном спасењу... Али то не треба да нам је сметња, него треба непрестано ићи и само ићи Њему, без Кога нам је душа мртва; треба Га само и без престанка молити, као што се молио старешина зборнице, те да би и нас чуо и рекао нам: „Не бој се само веруј“, – и затим и ми угледали радосно спасење душе.

Милан А. Стојановић

ШТА ТРЕБА РАДИТИ ЗА ВРЕМЕ РАТА

Кад непријатељ објави рат и нападне нашу отаџбину онда шта треба да радимо? Разуме се, рећи ће те, треба да узмемо оружје и отерамо непријатеља од наше земље. Да ли још нешто треба да урадимо? Треба још ово: да схватимо да је рат Божија ка-

зна због наших грехова, да се покајемо за њих, замолимо Бога за опроштај, уклонимо се од зла и учинимо добро. Али поред тога треба да молимо и оне људе, за које знамо да су праведни, да се заједно с нама моле Богу за спас. Можда ће те рећи: из чега се види да ћемо се само тако спасити непријатеља а не на неки други начин. То се види из следећег.

У старо доба због јеврејског идолопоклонства Бог је послао Филистејце да их нападну, одузму им неколико градова и поробе их. Тада су се Јевреји покајали и помолили Го-

споду да им се смилује. Онда им је св. пророк Самуило рекао: „ако се свим срцем својим обраћате Господу, побацајте туђе богове, идоле испред себе, очистите срце своје за Господа, Њему јединоме служите, па ће вас избавити из руку филистејских“. И побацали су Астартине и Валове идоле и служили Господу једином, а праведни Самуило опет им је рекао: „Скупите се сви у град Миспу да се помолимо Господу за вас“. Искупили су се у Миспи, ништа нису јели онај дан, плакали су и говорили: „сагрешисмо Господу“, а Самуило их је поучавао.

Кад су Филистејци чули да су синови Израилеви скупили у Миспи, изађоше с војском на њих, а Израилци су се јако уплашили и рекли св. Самуилу: „не престај вапити за нас ка Господу Богу нашем, да нас избави из руку филистејских“. Тада Самуило узе једно јагње и принесе га свега Господу на жртву, и вапијаше Самуило ка Господу за Израилце и услиши га Господ. Кад Самуило приношаше жртву, приближише се Филистејци да ударе на Израилце, али загрем Господ великом грмљавином у онај дан и смета их те бише побијени пред Израилем. А Израилци изиђоше из Миспе, потераше Филистејце и прогнаше их из своје земље. Тако су Филистејци били покорени и више нису долазили у земљу Израилеву, јер рука Господња беше против њих свега века Самуилова и Израилцима се повратише градови које им беху узели Филистејци (1 Сам. 7, 2-14).

Из овога видите да они који желе да се спасу од непријатеља не треба да се само заједнички упуте на непријатеља, већ и да се покају пред Богом за своје грехе, загладе их добрим делима, моле Бога да им се смилује и напослетку замоле свете, богоугодне људе да се помоле Богу за њих. Тако треба поступати ако непријатељ објави рат. Треба као Израилци да се

обратимо Господу свим срцем, Њему једином служимо, избацимо из срца прљаве идоле, пороке и безакоња, искрено се покајемо, завапимо Богу за милост и уједно замолимо побожне, праведне људе да се и они помоле Богу. Зашто? Зато што ће тада бити с нама Господ, а кад је Он с нама онда нам нико не може наудити и ни-

НАРОДНИ ПРОГРАМ

Држати се доброте. Злоба више кошта него доброта.

Живети у миру. Парница више кошта, него измирење. Бољи је мршав мир од дебеле парнице.

Украдено вратити. Док год се украдена ствар не врати уноси страх у душу и несрећу у кућу.

Криво не сведочити. Крива клетва мршава жетва, болест у кући и раздор међу браћом.

Поштено се владати, па се добру надати. Поштено владање отклања страдање. Богу благодарити. Ко благодари на малом, добиће и више.

Смрти се сећати, и у вечни живот надати.

Ей. Николај

ког се нећемо плашити. Ако пођем и долином смртном нећу се бојати, јер си Ти самном, Боже, вели цар Давид (Пс. 13, 4). На лава и на аспиду наступаће и газиће их онај ко је с Господом (Пс. 91, 13), јер Господ је близу оних који Га се боје и који Га позивају у истини. Жељу њихову испуњава, тужњаву њихову чује и помаже им. Чува Господ све оне који Га љубе (Пс. 145, 18-20). Памтимо све ово и ако нас непријатељ нападне не плашимо се, већ се снажимо силом Господњом, јачајмо Његовим именом (Еф. 6, 10). Амин.

ХИЛАНДАРСКА ПОРУКА МЛАДЕНЦИМА

Склопили сте брак са благословом Цркве. Љубав и радост, честитост и храброст, понос и жртва постају осмишљени управо под тим црквеним благословом, због чега и јесте брак једна од светих тајни. Крштењем и венчањем удостојилисте се да се уврстите у коло светих, а то вас обавезује на одмерено и богоразумно живљење ради сопственог поноса, ради поноса сутрашњег вашег рода, а то даље значи ради поноса Цркве и Отаџбине. Овај свети чин склапања брака у Цркви је повод да своја размишљања трајно усмеравате ка следећим истинама:

1. Брак је најстарија установа божанског права. Бог је створио прве људе, Адама и Еву, благословивших: „Рађајте се и множите се, и напуните земљу и владајте њом“ (1 књ. Мојс. 1, 28).

2. Брак је постао пре државе и пре Цркве. На здравом браку почива и здрава држава. Црква добија добре своје чланове углавном из честите и побожне породице.

3. Породица је први вид Цркве; она је „мала црква“ по речима светог Јована Златоустог. У првим вековима хришћанства, када није смело да се граде цркве и када су хришћани прогањани, породица је та која је замењивала цркву. На такву породичну цркву мисли апостол Павле кад каже: „поздравите и домаћу цркву њихову“ (Римљ. 16, 4), или кад поручује: „Поздравите браћу у Лаодикији, и Нимфону и домаћу цркву његову“ (Колош. 4, 15), или кад обавештава: „Поздрављају вас много у Господу Акила и Прискила са домаћом својом црквом“ (1 Кор. 16, 19).

4. Породица је истовремено и „мала држава“. У првом браку, тј. преко Адама и Еве, успоставља се прва земаљска власт као претеча сваке државне власти. Бог одреди Еви овако: „... воља ће твоја стајати под влашћу мужа твојега, и он ће ти бити господар“ (1 књ. Мојс. 3, 16).

5. Појавом хришћанства света тајна брака је до танчина расветљена. Христос учи да муж и жена склапањем брака „нијесу више двоје, него једно тијело“ (Мат. 19, 6; Мар. 10, 8). Светост и узвишеност брака кроз чисту љубав између супружника тако је значајна да је са том љубављу упоређена љубав Христа према Цркви. Апостол Павле поручује: „Муже-

ви, волите своје жене као што и Христос заволе Цркву и себе предаде за њу“ (Ефес. 5, 21-25). Даље се исти апостол надовезује на Христове речи и каже: „Тога ради оставиће човјек оца својега и матер и прилијепиће се жени својој, и биће двоје једно тијело. Тајна је ово велика, а ја говорим о Христу и о Цркви. Тако и ви, сваки да воли онако своју жену као и себе самога; а жена да се боји својега мужа“ (Ефес. 5, 31-33).

Овај страх који треба да осећа жена према мужу није страх који понижава и убија, већ страх који живот значи – страх Божји. Тај страх Божји треба да има и муж према жени, у смислу узајамног поштовања и честитости. Чујмо опет апостола Павла: „Покоравајте се један другоме у страху Божјем. Жене, покоравајте се својим мужевима као Господу. Јер је муж глава жени као што је Христос глава Цркви, и Он је спаситељ тијела. Но као што се Црква покорава Христу, тако и жене у свему својим мужевима. Мужеви, волите своје жене као што и Христос заволе Цркву и себе предаде за њу“ (Ефес. 5, 21-25).

Осмишљен и освећен брак обавезује мужа и жену да у својој кући умножавају страх Господњи који радост значи. Свако одсуство благослова у кући праћено је нетрпељивошћу и свађом која лако прераста у мржњу. Од вас младенаца – сутрашњих родитеља зависи хоће ли ваша деца припадати Цркви и у њој научити више о својим коренима, о славној прошлости богољубивог српског народа. Свој благослов, љубав и слогу пренесите и на своју децу, јер је то аманет који је свети Сава оставио савом роду. Он је српској породици посвећивао велику бригу, свестанда на верујућој, јакој и здравој породици почива не само развијен црквени живот, него и уређена и снажна држава. Ослањајући се управо на чврсту побожност и црквеност српске породице свети Сава је успео да оснује самосталну Српску цркву, а Државу да овенча краљевством. То су она здрава времена када је сваки Србин свој легитимитет потврђивао крштењем деце, слављењем крсне славе и упражњавањем православних обичаја који оплемењавају душе и зближавају људе.

ЗАШТО БОГОРОДИЦА ПЛАЧЕ?

Верска штампа посвећује велику пажњу плачу Пресвете Богородице на њеној икони у православном албанском храму Светог Николе, Чикаго, Ил.

О овој надприродној појави пише се као о чуду (све је зачудила), као о знамењу с више (све је замислила) и као о изузетно важној поруци Мајке Божје људима.

Ускршњи број часописа *Руски православни журнал* доноси разлог чланак (Мајка која плаче) из пера свештеника Александра Јашуковица. Говорећи о узроцима плача Мајке над мајкама, отац Јашуковић каже и ово: „По свему изгледа да Мајка Божја није радосна. Много је разлога за то:

- Многобројне поделе хришћана.
- Многобројна убијања деце пре рођења.
- Бракове смењују сексуална удруживања.
- Разводи бракова разарају породицу, а деца остају збуњена и несрећна.
- Похотне демонстрације људског поимања „ослобођења“.
- Лик човеков прља његово постављање животног циља уместо онога кога нам је Бог поставио.
- Све више се траже људска права а Божја отимају.
- Божја створења се све више трују отровима и са земље и изнад земље.
- Бог се изгони из школа и из домова.
- Човечанство је све ближе уништењу.
- Деца губе сваки смисао за прави пут и родитељско руководство.

Ето разлога колико хоћете зашто Мајка Божја пролива сузе“ – завршава овај свештеник.

КАКО ДОЋИ ДО СЛОГЕ МЕЂУ СРБИМА

Никад се у историји српског народа није више говорило о неопходној слози међу Србима, а слоге је све мање. Мало је слоге, сви говоре о томе да треба да се српски народ сложи, а ње нигдје нема, па ни тамо гдје би је морало бити – нема је ни у породицама.

Умјесто слоге стално неслога, стално ничу нови расколи и у породици, у друштву, па и у влади. Баш све личи на кућу без домаћина. А домаћин, прави домаћин, Бог, протјеран је из дома. Нема Бога ни у породицама, ни у друштву, ни у влади.

Дакле, главни узроци српске неслоге су одступништво од Бога и гажење заповијести Божијих. Да би Срби дошли до слоге по учењу светих отаца морају се сјединити у Христу.

Ово питање је одлично обрадио свети отац Јустин, српски Ава Ђелијски у своме делу „На богочовечанском путу“. Отац Јустин по питању мисије Православне цркве и слоге међу Србима, у наведеном делу каже: „Мисија цркве је да све своје верне органски и лично сједини са личношћу Христовом, да њихов живот буде живот Христом, да њихова душа буде душа Христом, да у њима живе не они, већ Христос.

Методи тог свечовечанског – богочовечанског сједињења свих људи у Христу дати су у цркви у светим Тајнама и богочовечанским подвизима. У самој ствари:

Света Евхаристија и Причешће представља Христов метод, средство за сједињење свих људи, кроз њу се човек органски сједињује са Христом и са свима вернима. А кроз лично подвизавање са

богочовечанским подвизима: вером, молитвом, постом, љубављу, кротошћу, свемилошћу. Човек утврђује себе у том јединству, очува себе у тој светини, сам лично преживљава Христа као јединство своје личности и као суштину свога јединства са осталим члановима Светог тела Христовог – Цркве.“

Ако српски народ послуша своје славне и свете претке и покаје се и почне живети у светости и честитости како га свети претци учише, онда ће доћи и слога, љубав међу народом и у држави, доћи ће уз Божију помоћ разрешење свих проблема у српском народу.

Од нас зависи – Бог чека наш одговор, а и сви српски светитељи; Српски народ нема потребе да иде по свету и да пита како треба да разрешава своје проблеме, да лута по туђим и лажним идеологијама, да се учи од туђина о домаћинству, чојству и јунаштву. Нама су то све наши славни претци оставили и то не у бајкама него лично доживљено и остварено. Ако се угледамо на своје славне претке и почнемо да живимо у честитости и светости како су и они живели, ако будемо прави Светосавци, и Православци, онда Европа и Америка треба да уче од нас о чојству, јунаштву и поштењу.

Припремио:

Мирко Кошлара

Прибој

Ами Срби, шта смо ми са овим асвеоружјем Христовим урадили, шта? – У већини ми смо га одбацили и слепо јуримо за Европом, и залутали смо у прашуми европских христорачких жеља и планова, и гушимо се у глибу њених зала и грехова. И Умире српска душа наша у пустињи европских христорачких безбожја, јер је напустила светосавско Еванђеље Христово: напустила молитву и пост.

Док смо држали молитву и пост, док смо били наоружани тим свеопобедним оружјем Христовим, ми смо Срби били победници у свим биткама на свим духовним бојиштима. Победници, увек вођени и привођени, киме? – Највећим српским молитвеником и испосником – Светим Савом. Јер у српском роду Свети Сава је постао, и заувек остао, непобедив свеопобедник на свим српским бојиштима. Чиме? Тиме, што је заувек наоружао себе свеопобедним оружјем Христовим: молитвом и постом прерадио себе у праведника, у светитеља, у христоносца, у богоносца. И тако постао највећи јунак, први бесмртни јунак српског народа, српске историје. И тим свеопобедним оружјем наоружао свог оца владара, и свог брата краља, и сав српски народ ондашњи, и све своје

славне свете потомке што живеше и гинуше за крст часни и слободу златну.

А ми данашњи Срби? – Одбацисмо то оружје Светог Саве и разболеше нам се душе од свих европских „културних“ болести; и настаде помор српских душа, за какве не зна српска историја. Помор душа? – Да! Јер душа умире без молитве и поста. Душу која не храни себе и не брани себе молитвом и постом, лако савлада сваки грех, свако зло. А кад се удруже многи греси и много зло, они сложено изводе све смрти против нас Срба, и хоће да нам душе униште, да нам Бога одузму, да нам савести умртве, да нам рај претворе у пакао. О, браћо моја, еванђељска је истина, еванђељска свеистина: чим човек напусти молитву и пост – оставио је широм отворена врата своје душе за свако зло, за сваки грех, за сваку смрт. Што важи за човека појединца, важи за народ као целину. Сећате се, Свети Сава је говорио, и писао: „За мене је молитва највеће блаженство на свету“. Зато је он, и са њим и за њим, и сви свети Немањићи, зидао домове молитве: свете цркве, свете задужбине широм српске земље.

И у светим задужбинама тим оставио нам све што је бесмртно и вечно и божанско у на-

шој историји, у нашем народу. Где, ми се и данас тиме поносимо пред целим светом као својим бесмртним богатством. Зато и за нас данашње Србе важи светосавски аманет: да цркве дижемо, да Богу истином служимо, да ради Његове вечне Истине и Правде живимо и умиремо. Јер шта су Срби без Христа Бога, без Православља, шта, шта, шта? – Само језива поворка лешева, лешева, лешева!

А са Христом Богом шта су Срби? – Бесмртна нација, бесмртни народ, народ јачи од сваке смрти: јер јачи од свакога и греха и ђавола. А Христу Богу, ко нас води, ко нас приводи? Свети Сава, Светосавска Црква Христова. То је извор и увор свега што је вечно и бесмртно и божанско у српском роду, у српском народу.

И ви браћо моја, земљаци моји, хоћете ли да budete достојни потомци Светог Саве? – Онда – држите се овог светог храма, држите се душом ове свете цркве Његове. Када невоље и муке ударе на тебе – ево Светосавске тврђаве за тебе: склони се у њу, и душа ће ти остати читава и здрава, и за овај и за онај свет.

отац Јустин Појовић

О НАШЕМ НАЈВЕЋЕМ ПРИЈАТЕЉУ

У животної борби за свој опстанак сваки човек приморан је да се ослања на друге људе, на своје познанике и пријатеље. Узајамно везани својим интересима људи лакше савлађују животне тешкоће. И зато, што је ту по среди материјални опстанак људи, они се приближују и спријатељују са онима, који заузимају исти положај у друштву, имају исту професију. Трговац најпре тражи пријатељство код трговца, занатлија код занатлије, сељак код свога суседа сељака. И тако, дакле, саме животне околности везују људе и организују их да солидарно, ослоњени једни на друге, могу да се одрже у животної борби.

Такво пријатељство није право пријатељство, јер се оснива на личним, себичним интересима. Оно не може да споји људе *за увек* јер ту нема залога правог пријатељства, нема љубави и готовости, да се пријатељ жртвује за пријатеља.

Постоји и она лепа веза међу људима, која се зове право пријатељство. Оно није везано себичним интересима, него чистом љубављу, неограниченим и искреним поверењем. Али, – та и таква пријатељства ретка су у данашњем друштву, као што су ретки људи, који могу да се узвисе изнад својих интереса и да се жртвују за друга и пријатеља.

Прави пријатељ много вреди и благо ономе човеку, који има и чува своје пријатеље. Па ипак и тај наш прави пријатељ слаб је као и ми, јер је човек као и ми. И њега живот ломи и мучи и тиште га питања, на које не може одговорити. И он стоји пред загонетком живота збуњен и смућен као и ми, немоћан, свестан свога ништавила и слабости пред многим појавама живота а нарочито пред неминовним, страшним бауком смрти.

У кога, дакле, да се уздамо? Коме да се поверимо? Може ли ништавни, јадни човек, наћи поуздана, сталнога

и моћнога пријатеља, коме се без бојазни може поверити и под чијим ће окриљем бити у сигурној заштити?

Имају људи једнога, само једнога Пријатеља, у чијој близини једино могу бити заштићени од свих недаћа, код кога налазе утехе свима својим болима и јадима, који их води увек правим путем, да никад не залутају. Он је свемоћан, воли све људе, трпео је и страдао ради њих и њиховог спасења. Тај највећи, прави и једино поуздани наш пријатељ јесте Христос Спаситељ.

Зашто је Христос једини, прави и највећи пријатељ људи? Зато, што нико није имао толико љубави према људима као Христос. И нико није доказао своју љубав према људима као Христос; нико никада није толико учинио за човека као он; нико није поднео таква мучења и страдања ради добра људи као Христос.

Зашто је још Христос највећи и једини пријатељ људи? Зато, што је његово пријатељство опште, неограничено, приступачно и робу и господару, и црнци и белцу, речју: сваком

људском бићу. Христос не прави у том погледу разлику међу људима, прима сва чије пријатељство, не одбија ни окореле и презрене грешнике, кад му се ови приближе и затраже Његово пријатељство. Он не одбацује ни оне, које је друштво одбацило и удаљило из своје средине, јер се он не руководи ограниченим и личним принципима несталних људи, него принципима вечите божанске љубави. Свима, који хоће да му се приближе, Христос ставља само један услов, – од свих тражи љубав, љубав према Богу, Оцу свих људи и љубав према браћи људима, и то љубав делотворну, која се у милосрђу огледа.

Христос је, још, највећи и прави и једини пријатељ људи и зато, што човеку његово пријатељство даје оно, што је највеће и најлепше: од човека ствара *дете Божје*. Бити дете Божје, бити близак Богу вером и делима, целим животом својим, – то је прави циљ човеков, то је највећа вредност, која се може постићи. Вредност пријатељства Христовог и јесте башу томе, што оно даје човеку што је најпотребније, што богати човека највећим богатством и овога и онога света. Јер то, што Христос даје човеку, ничим се не може заменити. Бити близак Христу значи имати све и кад смо убоги сиромаси; бити далеко од Христа и непријатељ Христов, значи: бити крајњи сиромашак, немати ничега и кад пливамо у изобиљу.

Према томе, први и последњи наш циљ у животу треба да буде стална тежња, да постанемо пријатељи Христови, да будемо у близини Христовој. Близина Христова даје смисао нашем животу; човек тек тада сазнаје праву вредност живота и свој прави задатак и циљ. Близина Христова чини, да се човек у добру не понесе а у злу не поништи. Уцвелене и ожалошћене она теши, беднима даје снаге да издрже тегобе живота и неправду људску. А свима даје снаге да своју душу сачувају.

Запитајмо се сви, јесмо ли ми близу Христа? Сваки од нас треба свакодневно да поставља себи то питање и да се труди, да на њега одговори као прави хришћанин. Христос је увек близу нас али ми често његово присуство не осећамо, јер наша мисао није упућена њему, него на оно што је против њега. И наше жеље често не могу да поднесу присуство његово, јер су то жеље меса и крви, а не духа Божјега који је у нама. И наше речи много пута нису молитва Христу него увреда за њега.

Како ћемо се приближити Христу и осетити присуство Његово? Само тако, ако се трудимо и боримо, да у себи угушимо и победимо све оно, што нас одваја од њега, а да развијамо и у души гајимо оно, што нас њему приближује. Најкраће речено: ми у своме животу треба да се угледамо на Христа и онда ћемо осетити његово присуство и његову помоћ.

Многи ће, можда, рећи: тешко је, врло је тешко у овом животу, пуном напасти и искушења, следовати у свему Христу. Заиста, тешко је, – али није немогуће. Да је немогуће, не би то Христос ни тражио од нас. Што човеку самом није могуће, постаје могуће помоћу Божјом. Што ми сами не можемо учинити, учинићемо заједно с Христом, који не жели смрт грешнику, него хоће да се сви спасу и да дођу до познања истине.

Д. Ј. В.

В Е Р А

Мислим на веру у Бога. И питам: ко може да наслика душу човека верујућег и молитвено расположенога. Ако хоћете да вам небо сиђе на земљу, на данак очију духовних, ако хоћете да у животу преживљујете оно што се зове спокојство раја – верујте у Бога. У васељени нема лепшег савеза него што је овај који се исказује вером човека, на коме се у ограниченој мери тек у неколико образају лепоте Божанског сјаја и светости...

Онда кад се молитве топло и простосрдачно, осећате како вас нешто диже из површине и како растете духом и како вам све то годи. И ви почињете да схватате колико сте велики баш зато, што можете да признате да сте малени, немоћни и ограничени... По Босију, који тумачи мисли Соломонове о сујети, све је сујета сем признања које човек чини пред Богом о своме ништавиљу.

Ако је вера најлепши савез Бога и човека молитва је најбољи израз тога савеза. Молитва је разговор душе човека са Богом. Почните да водите овакав разговор, осетићете близину Божију. У тој близини ви сте увек већи него што сте. Бог вам се јавља и ви осећате да вас рука Његова држи. Не значи ли то имати најмоћнију руку и најјачу потпору...

Кад вам иде све добро. Кад вам је топло око срца што летина није оманула, или кад можете да погледате по жутом, са једрине и пуноће зрна набреклom и повијеном класју, ви сте пресрећни. Али одмах треба питати себе: шта сте учинили ви собом да заслужите ту срећу...

Можете ли рећи шта је од тога што уживате ви и чему се радујете ваше, а шта Онога који сунца пали над главама нашим и осветљује душе наше искром Својега Божанскога Духа. Који даје благорастворност ваздуха и силу семену баченом у земљу, које труне и по том клија; и снагу земљи да из иструњеног семена изиђе нова биљка, нови клас са новим, толико и толико пута умноженим зрном...

То питање и одговор који будете нашли и сами себи дали то је филосо-

фија здравога разума. Важна као и исповедање вере. Оваква и слична размишљања базирају на камену темељцу, на коме и учење цркве стоји. Учење о Богу и свему толиком другом у вези са одношајем Бога и човека.

Недај безумља разуму својему па да увек будеш у складу са истином. Нема човека без вере. Порицати веру могу само болне индивидуе. Порицању увек претходи безумље. И само тако, само кроз безумље може се чути реч: Човек без вере. Вера је у човеку. Како дакле може бити човек без вере? Вера је огањ који не сагорева. Може да буде да он ослаби и да му свакад не видите пламена. То бива кад нанос од шљама и којекега начини на њему дубок слој, и пламен не може да избије. Треба подстаћи огањ и што чешће то подстицање вршити. Наше је срце као и огњиште: ако нисте уз њега и не држите жарач, огањ ће се угулити...

Кад вас савитлају ударци судбе а ви, вођени и подржавани руком Највишега, корачате са крстом на плећима, и не посрћете... Нема бремена, нема Крста који се не би могао носити. Јер Бог зна шта коме може дати и у сврху искушења колико на чија плећа наложити. А вера држи. Наравно вера непоколебљива. Нека ту веру не казује реч, но биће и сваки дамар његов.

Највећи су људи, људи са вером. У тој подвласности и подчињености Богу испољава се оно велико, достојанствено и светло у човеку, чиме он и оправдава своје високо опредељење на земљи. Бити са Богом и у Њему и по вољи Њему; у Бога надати се и у Њега поуздавати се значи бити са Најсветијим. То је услов да се божански елементи у нама могу појачавати. Кроз веру постајемо више добри и праведни, више благи, више милосрдни, више снисходљиви, више склони на праштање и расположени да замолимо за опроштај.

И онда, је ли, мимо све, потребно поновити да Вера спасава...

М. Н.

СА И ОКО РАТИШТА

(одломци из књиге „Лепа села лепо горе“ аутора Мирјане Булатовић, објављене 1995. године)

На седмом километру од Вишеграда је, каже ми, село Босанска Јагодина. У њему данас породица Симић даје парастос покојном Слађану, који је преживео тунел, и надживео га за непуних деветнаест месеци. Бранко предлаже да Олег, ја и он пођемо тамо. Покојног поручника Симића никада нисам срела; нисам срела ни његову мајку, оца, брата – али их све познајем. Упознала нас је њихова несрећа.

Блиски су ми. На путу ка гробљу узимам подруку Слађанову мајку, и не чини се да јој то смета.

– Три-четири месеца после је смрти – тихо ми прича мајка – сваке ноћи сам сањала мог сина и разговарала се с њим. „Јеси ли знао да ћеш погинути?“ – питам. „Знао сам“ – каже. Гледам га. „Изводи те гелере из руке, биће ти лакше...“

За Младенце је молила Бога да јој Слађан у сну каже како је погинуо.

– Све ми је, по реду, испричао...

У рукама родбине и пријатеља који стоје у широком кругу око гроба, гори стотина свећа за покој Слађанове душе. Пристиже и неколико глумаца, што ме радује, јер се отац покојног поручника распитивао о

лагано, очекујући да Бранислав каже...

– Ово је Станко Мађашев из Лаза-ревица.

– Како се ви из тунела волите! – радосно запажам.

– Он је мој брат – нагласи Станко и јаче пригрли Бранислава.

Онда нам је Станко, поред осталог, припоменуо да је пре петнаест дана добио кћер...

– Зове се Слађана, по мом покојном брату Слађану Симићу. Чим јој се учврсти главица, за једно два месеца, донећу је овде...

Задивљена сам колико лепоте има у њиховом болу.

Борис тврди да осећа Бога.

– Крштен сам у петој години, али сам везу с Богом, потребу да примим веру, доживео после двадесете. Сад ми је добро.

– За Бога мора да се очисти душа као тло за биљку – претпостављам.

– Испричаћу ти један необичан доживљај из овог рата. Нас девет смо једном, ноћу, прешли преко минског поља читави, а нешто касније су три наша друга на истом путу тешко рањена. Кад је кренула акција, у борби су погинули Василиј и Недељко, Србин и Рус, а козак Игор је рањен. После свега смо се вратили у касарну; чим смо нас осморица ушли у нашу собу, видео сам чудо: угао где стоји икона и кандило сав је црн, а кандила нема! Кандило није могло пасти само од себе, јер је било добро учвршћено, жицом. Жица стоји на месту, само кандила нема! А од чега је зид црн? Зид не може поцрнети од уља у кандилу! Распитао сам се код једног од четири стражара који су остали у касарни и установио да је црни дим избио у трену кад су прва тројица наших нагазила на мину. Кандило је пало кад су друга двојица погинула. Све је деловало невероватно. Позвали смо оца Рајка. Проверавао је, проверавао. Најзад је рекао да је то чудо, и освештао нам собу...

– Лепа прича. Но, мени лично чу-да више нису неопходна...

Српско Сарајево – војничко гробље у Влакову – јануара 1996.

– Чула сам – шапнем јој – да сте, док је Слађан био у тунелу, понављали: „Ако тај тунел има икакву рупу, и мишић, мој ће се Слађан извући!“

– Јесте. Знала сам... Мој Слађан је био тако виспрен и спретан...

Након деветнаест месеци, 9. априла 1994, двадесетшестогодишњи поручник у некадашњој федералној армији, са истим чином у Војсци Републике Српске, гине на Петибору код Горажда, под неразјашњеним околностима. Посмртно му је додељен Орден Милоша Обилића.

њима. Освећење споменика и парастос теку у општем, необичном болу – болу оплемењеном надом да ово на земљи није све.

Од таквог гроба се не одлази лако. Они који су волели покојног Слађана Симића пију му за душу и разговарају. Бранислав Папоњак, његов друг из мрака оног тунела, држи у руци велику свећу и ужива у пријатељству једног млађег човека који га је пригрлио и дуго не спушта руку са његовог рамена. Претпостављам ко је тај човек и прилазим им корак по корак,

– Ни мени – каже Борис. – Мислим да је сам наш живот довољно чудно.

Вишеградом кружи неколико необичних прича са сахране козачког атамана и преноса његових посмртних остатака у далеки Волгодонск.

Земља га није хтела, тог 11. фебруара 1993. Ковчег је у раку легао тек у четвртм покушају...

– Пред нама се одвијало чудо, све је било занијемало – прича Гордан Крсмановић. Након сваког покушаја, рака је наново премјеравана и направљана, али узалуд. Земља је три пута одбила да га прими...

О другом чуду сам већ начула од Јашкина. Кад је ковчег, на четрдесетници, припреман за пут у Болгодонск, Борис је кроз стакло загледао лице свог покојног атамана. „Није се променио, само му је мало порасла брада!“

Гордан зна још детаља, јер је управо он чинио све да Јелени Котовој олакша окаснело прво виђење покојног супруга.

– Очекивао сам задах и трагове распаѓања, али кад је ковчег отворен, уочио сам да је Генадиј исти као на дан сахране! Чистио сам га алкохолом и пажљиво загледао: једино су му, сасвим мало, биле усахле очи. Чак је по челу имао оне исте грашке воде, капљице са којима је сахрањен, настале од топлог даха приликом цјеливања...

Не дао Бог ниједној жени на свету да за смрт свог мужа сазна онако како је сазнала Јелена Котова: напосто, једног дана се на руској телевизији појављује бела гробна плоча са црним крстом и именом Генадија Петровића Котова! Вишеградско војничко гробље... Како то?! Њен муж је у Београду – тамо предаје историју и руски језик!

Предаваће, пошто скупа са браћом Србима доврши њихову борбу! Биће професор историје у Вишеграду, има диплому из Ростова. Довешће из Волгодонска жену и троје деце: Јелену, Генадија и Сашу. Тако је планирао.

Козаци, каже ми Борис, нису говорили својим женама куда иду. Рећи ће им други пут, кад поново, након предаха у Русији, крену у Републику Српску. Међутим, атаман није имао предаха. Он није знао да га неће имати, али је нешто у њему знало. Пред полазак у Вишеград, једини пут у жи-

*Покојни козачки атаман
ГЕНАДИЈ ПЕТРОВИЧ КОТОВ*

воту, на растанку са својом женом, вратио јој је кључ од куће. Куда год је полазио, на краће или дуже време, увек је са собом носио кључ, а овог пута се повратио, још једном је пољубио, и спустио јој кључ на длан.

Вера Крсмановић упутила је Јелени Семјоновној Котовој једно писмо пуно бола, али је телевизија бржа од поште.

Отац Рајко Цветковић већ је на гробу њеног мужа рекао шта је имао:

„Честити и смирили пуковнике Генадиј... брате наш, и више од тога, јер многа браћа нису међу нама.“

Атаман је говорио свештеницима о својој намери да досели породицу и да предаје историју – „јер ја сам, баћушке, професор по струци. Пишем књиге, и већ сам почео да пишем о српској борби.“

Отац Рајко му над гробом обећава да ће у Вишеграду предавати „не смо историју него и науку чојства и јунаштва, и чојскољубља, и православног богољубља“.

„Знам да ниси љут на нас што си погинуо, јер си увијек био свјестан ризика дошавши овдје, поред дринских гудура, да младе кости оставиш. Али, бићеш не само љут, него нам никад нећеш опростити ако и помислимо да Вишеград и ово свето гробље препустимо, не дај Боже, ономе ко ти је рафал у јуначке груди изручио.“

Свештеник болно запажа: „За добро наше дјеце оставио си сироту своју дјецу“ – и моли српске војнике: „Не дозволите да браћа наша козаци иду сами испред вас, и не пошаљите их ондје гдје ни сами не бисте смјели ићи... Не шаљите уз њих слабе духом и тијелом...“

Најзад се отац Рајко брату Генадију обратио на руском језику:

„... Твој могила будет украшение и озарение над Вишеградом.“

Много лепог је изречено на гробу, а онда је уследио почасни плотун десет Срба и Руса, али и посебна козачка почасна палба. Кад је земља напакон примила ковчег, неочекивано се зачуло „рррррр!“ то је Жења Новиков сручио још један опроштајни, спонтани козачки рафал.

*

Пуковник Генадиј Петровић Котов добро је знао српску историју и – Његошеве стихове. Јелена Семјоновна Котова каже да јој је муж често говорио о Србима – да су Срби и Руси браћа и да имају тешку, сродну судбину. Необично је волео Србе, а Јелену је та љубав скупо коштала. Питам Гордана и Веру да ли је млада удовица била љута на земљу у којој, не слутећи о томе ништа, изненада остаје без оца троје деце! Пуштају ми снимак онога што је, у лето 1993, Јелена Семјоновна Котова рекла за Телевизију Вишеград:

„Моја судбина је судбина многих српских жена које су изгубиле своје мужеве или, још горе, синове...“

ПРАВИ ПУТ ВАСПИТАЊА

Свети учитељ наш, Господ Исус Христос, открио нам је нечовечан мост и суровост демона. Саосећајући роду људском. Он нам је заповедио да будемо будни и храбри: „Будите спремни сваког часа! Иде лопов! Да вас не затекне заспале, долазећи изненада!“ (Мат. 24, 43). И још: „Чувајте се да вапа срца не отежају ждерањем и пијанством и бригама овог света, и да вам овај дан не дође изненада.“ (Лука 21, 34). Зато бди над својим срцем и пази на осећања...

Спаситељ света Исус Христос је поставио прави циљ човекова живота и показао прави пут којим има да се креће васпитање.

Који су се крстили у Христа, дарована им је тајна благодат Божија, али она делује по мери испуњавања заповести Божијих. И мада ова благодат не престаје да нам помаже тајно, у нашој је властита чинимо или не чинимо добро (Марко Подвижник).

Приликом крштења Дух Свети усељава се у нас, а грех се Њиме изгони напоље, пошто није могуће да у души оба заједно бораве. Јер нема заједнице у светлости и тами (2 Кор. 6, 14). Али мада се крштењем спира прљавштина греха тиме се не уништава двојност наших жеља и не забрањује демонима да војују против нас и да нам шапућу грешне помисли и речи...

Док Дух Свети обитава у нама, дотле сатана не може да уђе у дубину душе и настани се тамо. Зато он насрће на тело, да би телесним нагоном преварио душу. Зато треба сушити тело, да не би ум привучен похотом спотакао се на привлачност сладострашћа и пао.

Као што је тело без душе мртво и не може ништа да чини, тако без небеске душе, без Духа Божијега, и душа је мртва за Царство небеско и Без Духа Божијега не може да чини оно што је Божије...

Ко се стара да вјерује и приђе Богу, тај треба да се моли, да би још овде на земљи добио Духа Божијега, зато што је он живот душе, и ради тога је Господ и дошао на земљу, да би још овде на земљи дао души живот – Духа Светога...

Дух Свети открива човеку какав је пут добар, а какав није добар. Он му још

показује шта је припремљено на добром, а шта сакривено на рђавом путу, да би човек, знајући плату и за једно и за друго, избегао штетно. А ако не избегне пошто сазна, какво ће оправдање имати у дан суда? ... (Јефрем Сирин).

Истина да је „пут тијесан“ (Мат. 7, 14) који води у живот вјечни, али је јасно просјечен и кроз непуних двадесет векова довољно је утрвен од праведника и светиња Божијих, те се не мора лутати. „Кротост, смиреност, милост, љубав, нада, вера, тихост, уздржљивост, благодат, молитва, праштање, глад и жеђ за правдом Божијом, трпљивост и остале све врлине које су украсиле Христа, као и све заповести које је Он дао – то су јасни сигнали пута ка циљу врховноме.“ Није ли довољно, васпитавајући некога, упутити га само на побројане врлине? Ово су такви украси какве може само Бог људима дати. Сва мудровања људска да у овом или оном правцу васпитају своје наследнике ништавна су и неразумна су пред вечним Разумом који је над свим.

Црква у Хаџићима
Српско Сарајево

„Ја сам пут и истина и живот“ (Јован 14, 6) рекао је Господ Исус. И заиста пут којим треба ходати и којим је сам ходио да би и нама показао. Пут којим треба да се креће целокупни живот човечанства, а најприје

његово васпитање. Христос је *Истина* коју тражи ум човеков вековима свугде и на сваком месту и на све могуће начине, али је не налази ван Христа, јер је једини Он – ИСТИНА. „Ја сам видјело свијету: ко иде за мноме неће ходити по тами, него ће имати видјело живота“ (Јов. 8, 12).

Не уздај се у себе; све добро које је у тебе јесте дар силе и милости Божије. Не хвали се вером својом него пребивај у страху до последњег дана. Не мисли високо о животу свом и не сматрај га достојним одобравања. Не уздај се у себе докле год проводиш земаљски живот, докле не прођеш тачне заседе ваздушних демона...

Не уздај се у снагу своју, и помоћ Божију увек ће сарађивати с тобом (ава Исаија).

Нема ни једне потребе човекове душе која се не би задовољила Христом. Зато „Не љубите свет ни што је на свету“ (1 Јов. 2, 15). Јер свет је простор греха... испуњавање својих телесних жеља; свет је мишљење да ћеш вечно пребивати у овом свету; свет је веће старање о телу него о души (ава Исаија).

Свет овај је блудница која све који на њу гледају са појудом привлачи љубави према себи. И којима је макар делимично овладала љубав према свету, ко је спутан његовим везама, тај не може да изађе из руку његових, докле га год свет не лиши живота. И кад свет свуче све са човека, и у дан смрти изнесе га из његовог дома, тада човек дознаје, да је свет лажов и обманивач... (Исак Сирин).

Који се из љубави према Христу одрекну света, они стичу Христа и небеска вечна блага. И као што су у овом свету били слични Њему у смирењу, љубави, трпљењу, кротости и осталим врлинама, тако ће у будућем свету бити слични слави Његовој (Тихон Задонски).

Зато, још једном понављамо: „Не љубите свет ни што је на свету, јер свет је простор греха...“ По речима апостола: „Љубав према свету непријатељство је према Богу“ (Јаков 4, 4).

„Будите савршени као што је отац ваш небески савршен.“

Срђан Матијевић
Пријејолов

КАКО ПОВРАТИТИ У НАРОДУ СТАРУ ПОБОЖНОСТ

То је питање веома важно за свакога, који искрено жели, да нам народ у ове дане сумње и материјализма остане на чврстој и правој путу, на путу божанске истине – јеванђеља. Тешко заиста народу, који сибе с тога златног пута. Шта је бивало људима, који су у своме тобоже мудровању порицали свако вјеровање у биће вјечне правде, која влада свијетом? Кад погледамо на такве „мудраце“, морамо се грозити а у једно их сажаљевати. Сјетимо се само француског филозофа из доба револуције Волтера. Замислите човјека, који се с прва клања уређењу овога свијета и велича Творца, који је све тако дивно уредио. Препуни су тих похвала сви његови ранији списи; тада је био заиста срећан, као што и сам признаје. Но мало по мало филозофова уста мјесто похвале Творцу на уређењу, почеше сипати грдне псовке и ријечи, које не приличе највећем лопову. Поста од највећег срећника најнамрштенији очајник... Он, који говораше, да човјека не очекује никаква награда и казна, поче се већ на земљи мучити у пакленим мукама. Кајаше се истина гдјекад, али бјеше касно. Умрије у највећем очајању. Веле, да је звао на смртном часу да га свештеник утјеша, али му објесни другови не учинише по вољи. Јадни Волтеров живот ражалио је Русо-а, па је болно узвикнуо: „Ох, како је невјерник за осуђење! У животу се ничему не нада; црни облак смутње лебди му над главом...!“ Заиста је то права истина, која је јасна свакоме мисаоном човјеку. Па колико би још могли сличних примјера навести!

Дванаест је вијекова од кад је српски народ примио св. православну вјеру. За све то вријеме она је била Србину права ријеч Христова. Она га је оживљавала, она га је хранила небеском храном, па је једино тако могао да остане жив. Кад му се је навукла каква бора на чело, он је побожно устао, прекрстио се, отишао у цркву, напојио се својим дивним пјевањем, све је разумно... све га је одушевило и он се је вратио мирне савјести. За то, што га је одушевљавала, увјек га хабрила и помагала му, он је постао захвалан томе једином своме пријатељу, па је назвао ту вјеру – *српском вјером*. Дивно признање!...

Но изгледа као да је почело данас да нестаје те пријатељске љубави. Говори се, да сваки народ у своме препороду пролази кроз многа искушења, па и народна вјера мора доста да претрпи; то се заиста и опажа. Народ на ниском ступњу просвјете веома је побожан; у полуобразованих народа видимо неку струју, која би и вјеру хтјела да води током противним јој.

Ко код нас шири безвјерје? – Видећемо одмах, да је то онај дио народа, који је нешто научио од просвјете. Ко је само видео Пелагићев „Учитељ“, тај је и самог Пелагића надмашно доказима, да нема Бога. Шта је такоме Сократ, Аристотело и хиљаде других? Шта је њему савјест? Шта ли дивни поредак у свијету? Та то је њему ништа; његов ум је тако велики, па би се понизио, кад би се и на то још обзирао.

Ми хоћемо да покушамо одговорити на питање, које стоји на почетку текста. Наше су силе слабе, да подробно одговоримо на то, али се надамо, да ћемо тиме изазвати друге паметније, да га расправе, јер се зло најлакше у клици убија. Једино ћемо тако очувати два наша нај-

већа блага: православље па с њиме и Српство, јер је то двоје у нас православних Срба и сад спојено, па пропадне ли једно, и друго ће.

1. Треба нам интелигенција задахнута духом православне вјере. Изгледа, да у нас и нема онога дијела, који други народи зову *интелигенцијом*. Помислимо само ко потпомаже у нас, књижевност. Осим: Ђака, учитеља и свештеника веома их је мало, који ће потпомоћи књигу. Од тих „мало“ многи је неће прочитати. Но преварих се. Потпомаже се у нас једна врста књижевности, па још како. То су романи, новеле и остали смет, који је вјетар донио из туђе куће. Младићи воле такве књиге, а дјевојке још више. Воли ти „образована“ дјевојка прочитати: Малу Мару, Нану, Срећног рибара и друге најгрђе и најнеморалније, него омести оно паучине, што ће се прилијепити на косу сватовима, чим на праг ступе. Младићи опет воле: Краљ-лира, Двије ноћи у Венецији итд. него: збирку pjesama, што их је Вук скупио или Доситејеве басне. Истина још се читају Видаковићев романи, но хиљаду пута више оне погрде. Заиста тога не би било, да имамо праве интелигенције. Кад није сам онаки, какав би требало да будем, онда нијесам оно, за што ме држе.

Интелигенција мора имати све врлине, јер није лако водити цио народ. Ако је вођ кукавица и незналица, боме и војници су такви. Гласовити историчари веле, да је интелигенција упропастила римски народ; она је достигла највећи степен покварености и невјерства. Купати се мушки и женски голи по ријекама а на јавним мјестима, мислим, да то није мало и да не води добру. Сјетимо се, како римске даме не хтједоше рађати дјеце. Августо награђиваше родитеље, који имађаху по више дјеце. Све је било узалуд. Правих је Римљана све то више нестајало, а што их је и било, били су размажени, па им се није милио војнички живот. У вријеме, кад је од свуда пријетила навала нових народа да разори зидине древног Рима, баш тада Римљани наимаху странце, да се за њих боре. Војници се не бораху, да спасу римску државу, него само, да добију што више новца. Преторијанци почеше дизати буне, цареве се преко ноћ уздизаху на престо и ко је више обрекао војницима, уз тога су и били, па ма ко био. Најпослије умири ту буку један мали народ који сруши троло царство. Да су тада живјели они Римљани, што жно протјераше Тарквинијевиће, било би сасвим друкчије.

И у нас улази некаква мода у „више кругове“, да је срамота дјецу рађати, или се баш и неће. Човјечност захтијева, да се таквој „господи“ покаже мјесто, гдје ће одлежати неколико година, јер је то одузимање живота будућим људима, а свима је познато како власти казне оне, који одузму ма само и једноме живот. То није никаква углашеност, то је право и нечувено варварство. То не треба упоредити ни с оним Папуасима, који људе једу, ни са животињама. Треба сви, да против таквог варварства по прагу двадесетог вијека устанемо!

Па како ћемо да створимо праву интелигенцију? Ми мислимо, да о томе највише треба да учитељи и свештеници раде.

Учитељи управо могу у томе највише да учине. Њима долазе дјеца, која још не знају ни за какве болести човечијег друштва. Ако и нијесу добили најљепше почетке васпитања код

куће, „младо се дрво лако савија“, па какву клику учитељ усади, тако ће бити и плод. Многи мисле, да је лако бити учитељ. „Млада су дјеца, па које те не слуша, ти га изгрди и оно ће стрепити, а ако те опет не послуша, доста је трскољаца, па нека му поскачу маснице, па ће бит доста!“ – То је највећа мудрија. Псовке и трсковац никад не ућераше памет у главу. Пословица вели: „Мудра ријеч и гвоздена врата отвара“. И заиста је то истина. Нема тога ученика, који не би послушао благе савјете свога учитеља. И у најгорем ће се дјетету пробудити човјечији понос, кад се с њиме човјечно поступа. Сви људи потичу од једног праоца; у све је прешла она иста Божја искра, из које су изишле све врлине. Понижавај најбоље дјете и кињи га, не ћеш му користити. Оно ће кад било познати свој несносни положај, а у раздражениости свашта бива.

Источник бр. 3
марћ, 1896. год.

СТАРА РАНА

Крвари опет стара рана
и мелему благу губи се траг
тама се свила и немир прети
смираја нигдје а он ми драг.
Суморни жубор мутних ријека
нјема тишина високих гора
све ме то стишће и јако боли
а ипак се надам свануће зора.

Крвари опет стара рана
и сви празни чекају дан
нада у боље које ће доћи
кад прође овај страшни сан.
Није туга донјела пустош
нит' бол самоћу рода свог
живот без смисла – никаквог циља
а истјеран бјеше из душе Бог.

Крвари опет стара рана
а ти ме звао „брате мој“
још гором јечи и мојом душом
болни ти глас и зов твој.
Барјак се њише и горе краси
гдје твоје ноге не ходе сад
док киша сузом топи и кваси
све нас је снашао тешки јад.

Крвари опет стара рана
и храм је јутрос звонио жал
ни проте нема што тужно поје
и њега прогут'о ратни је вал.
Иконе жељне света цјелива
зидови погледа, гласа жива
сви хране сетом тугу голему
у моме оку суза се скрива.

Крвари опет стара рана
а њих нема, нема и крај
нек их се сјети наш Господ мили
и подари покој и вјечни рај.
Милош и Ђорђе, Жељко и Вељко
и многи други к'о Лазар свет
падоше росно у рану зору
а бијаху дивни све цвет и цвет.

Крвари опет стара рана
и мене мами њихов ред
тешко је гледатж мајке, очеве
и њихов јаук болан и сјед.
Прелазак, прелазак, то фино звучи
ал' јунак је бити велика ствар
вјечност за такве од Бога јесте
мир и радост, небесни дар.

Крвари опет стара рана
и мом је брату Хришћанин име
у мени живи у сваком дану
устајем, лијежем увјек са њиме.
И опет крвари стара рана
још мало има живота тог
кандило служи и свијећа гори
за вашег сина и брата мог.

Н. Васојевић

ВАЖНО ОБАВЕШТЕЊЕ

Од следећег броја почи-
њемо са објављивањем име-
на погинулих бораца у овом
рату из ДАБРОБОСАН-
СКЕ ЕПАРХИЈЕ па стога
молимо свештенике да нам
доставе спискове истих и то:
Име, презиме, очево име,
година рођења, место рође-
ња, година смрти, место, ка-
ко је пострадао.

Спискове нам можете
доставити или лично или
преко Митрополије.

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
Јеромонах Калистрат (Бобушић)

Технички уредници:
Јеромонах Јован (Гардовић)
Мирослав Радуловић

Редакција:
протоном. Богдан Станишић,
протоном. Рајко Цвјетковић,
протоном. Милосав Видаковић,
и. Миомир Боровић,
Саша Савовић (фото)

Сарадници:
Младен Видаковић, Жељко Радовић,
Теодора Пајић, Драгица Вуковић,
Мирко Котлаја, Срђан Матовић,
Благоје Андрић, Ратко Боловић

*Уреднички
и администрација:*

МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска

Адреса редакције:
Манастир Добрун
31243 Мокра Гора

Телефон:
(073) 612-603

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
1500 примерака

Штампа:
НИП Туристичка штампа
Београд

Компјутерска припрема:
Мирослав Радуловић

ННС™
ТУРИСТИЧКО-ИЗДАВАЧКО-МИСИОНАРСКА

„Опоне који победи“ даје се обећање
(НАДА) да ће бити посађен на престољу Божјем,
под којим се разуме највише достојанство НА-
СЛЕДНИКА Царства Небеског САЦАРЕВАЊЕ
са самим Христом Победником над ђаволом.

Архиепископ Аверкије

На насловној страни: **Манастир Успења Пресвете Богородице, Добрун**
Снимак: Саша Савовић